pu 1662 pwed 16 IX 166[illegible]

ARITHMETYKA

To ieſt:

N A V K A

RACHVNKV

Ná Trzy Podźielona XIĘGI.

W PIERWSZEY,

Doskonáłe y skuteczne, á do zrozumienia łátwe, iednemu Principiántowi, maſz opisáne Arithmetyki Species.

W DRVGIEY,

Regulam DETRI, *według Práktyki Włoskiey, krotko, przy pokazánym ſpoſobie, do poiecia prędkiego, okryślona.*

W TRZECIEY,

Wſzytkie Reguły Arithmetyki, ták Kupcowi, iáko y káżdey Condiciey ludźiom pożyteczne y potrzebne, Przykłády wybornemi, przez resolwowánie pilnie, illuſtrowáne znaydźieſz.

Przytym Indicem Xiąg/ Rozdźiałow/ y Artykułow/ oraz y Podźielenie Wagi/ Monety/ Miáry/ ꝛc. ꝛc. iednego cáłego ná częśći.

Przez K. S. *pilnie nápiſána y wydána.*

W KRAKOWIE, V Schedlow/ I. K. M. Typogr.

Ná Herb Oyczyſty, Ich Mćiow PP. REYOW.

OKSZA Kleynot Przez[illegible] w [illegible]olſcze dawno ſlynie,
Iego ſliczna Ozdobá nigdy nie záginie.
Ma Mężow, ktorych, w krwawych Mars doznał trudnośćiách,
Y KROLESTWO widźiało w obronie ſwych włośćiach.
Ich Mośćiow Panow REYOW, *ten ieſt znak Zacności,*
Dla ſwey Sławy, w śmiertelne nie wpadnie ciemności.
Cnotá, Mądrość, y Meſtwo, w tym Domu pánuie,
Do wyſokich Honorow, drogę im toruie.

Jáśnie Wielmożnemu, á mnie Wielce Mćiw: Pánu,
IEGO MOSCI PANV,
WŁADYSŁAWOWI
ZNAGŁOWIC,
REYOWI.
PODSKARBIEMV Nadwor: KORONNEMV, KANCLERZOWI KROLOWEY IEY MĆI. Nowomieyskiemu, Libuskiemu, Kámionieckiemu, &c. &c.
STAROSCIE.
Pánu/ y Dobrodźieiowi Miłośćiwemu.

IEſt ten tryb wſzytkich Pánegyriſtow, Jáśnie Wielmożny Mći P. PODSKARBI NADWORNY KORONNY, że wſpániáłe dźiełá, y wyſokie Cnoty zacnych Káwálerow, názbyt wyborną zwykli zdobić Eloquentią. Y nie od rzeczy, ponieważ tákowe ELOGIA przy zgromádzeniu rozmáitych oſob, ſą bárzo piękne, gdy wymowne vſtá przynoſzą virtuti publicum teſtimonium. Lecz dáleko ieſzcze zacnieyſze ſą, niżeli przepyſzne ſtruktury, y mármury, kiedy życzliwe pioro, potomnym ie záleci czáſom. Dlátegoż mądry Author Horologij Principum, mądrze nápisał, lib: 2. cap. 18. Parum ſiquidem prodeſt, res maximas gerere, ſi ſcriptore, cuius illæ calamo, (etiam poſtquam ore cele-

bratæ ſunt,) illuſtrentur, careant [illegible] náſz *Horatius Polſki*, SEBASTIAN P[illegible] dicinæ Doctor, *to zeznał, gdy nápisał w* [illegible] *dze 4. Trudu Moſkiewſkiego, o Cnoćie po śmierći żywey.*

Wiele zacnych nád Agámemnoná
Było, ále wſzytkich ponurzona
Zacność w ćieniu: ſzwánk wźieli,
Jż Poëty nie mieli.

Gdy ia ćiekáwie przypátruię ſię wyſokim ſpráwom Wm. M. M. Páná, przyznáć to muſzę, że áni piorem okryślić, áni ięzykiem Oratorſkim nie mogę zálećić. Poważyłem ſię iednák, wedle moiey nie vdolnośći, to wyráźić ſimplici ſtylo, *do czego mię iſtotna prawdá, y wyſokie zaſługi Wm M. M. P. Rzeczypoſp: oświádczone pobudźiły. Ktokolwiek ná ſliczne ozdoby Kleynotu Herbownego Wm. M. M. P. okiem rzući, łátwo dorozumie ſię, że Przezacna* FAMILIA *Wm M. M. P w Koronie Polſkiey, wielkich záwſze miáłá Bohátyrow: Iedni w boiu Marſowym znáczne odwagi odpráwowáli, y Tátárſkim zagonom, záwczáſu, żeby* latifundia *Podolſkie, ogniem nie plondrowáli, meżnie zábiegáli z vtrátą zdrowia ſwego, iáko to był* IOANNES REY, ſtrenuus Bellator ad Coronouiam, *wedle świádectwá Hiſtorykow, Długoſzá, y Bielſkiego,* de Nagłowice OXICIUS, *tákże y* STOGNIEVUS REY, Capitaneus Rouenſis, *Drudzy w wálnych, y poważnych ſpráwách, ſpráwiedliwemi Sędźiámi, y* Arbitrami, *iáki był* IOANNES REY, de SCHUMSKO, *Iedni w náukách*

ukách wyzwolonych przystoynie wyćwiczeni, mądrośćią, y rádámi zdrowemi Rzeczyposp: w ciężkich rázách vsługowáli. Jáko to NICOLAUS REY, *y* ANDREAS *Syn iego* ingenij excellentissimi, & doctrinæ omnigenæ Heros. *Drudzy wysokie piástuiąc* Officia, & Dignitates, *ná Elekcyą Naiáśnieyszego* WŁADYSŁAWA IV. *KROLA Polskiego, zgodnie podpisáli się, iáko swiádczą* Monumenta Sarmatiæ. *Wm. moy Wielce Mći PAN, bynamniey nieustąpiłeś z drogi Przodkow Twoich, y owszem rozliczne wziąwszy przykłády, sczesliwe odpráwowałes progressy, ná vsłudze Rzeczypospolitey. Widział Naiáśnieyszy* IAN KAZIMIERZ, *KROL POLSKI, Pan Nász Miłośćiwy, wysokie* qualitates, *Wm. M. M. Páná, iáko to,* insignem in agendo dexteritatem, *biegłość* in rebus Politicis, iudicium maturum, *w rożnych konsultách, znáczną rostropność* in negotijs dubijs, flexanimam facundiam, *fátygi rozmáite, y koszty dla cáłośći Rzeczypospolitey podięte, záraz Wm. M. Mćiego Páná, do wysokiey inuitował funktiey, gdy iáko* Legatum, & Oratorem, *do Fránkofortu wypráwił ná Electią Naiáśnieyszego* LEOPOLDA, *teráźnieyszego* CESARZA. *Tám przystoynie Wm. Mći PAN, piástowałeś* honor Regiæ Maiestatis, & Reipublicæ, *y swoią łágodną diceriią* Serenissimos, & Illustrissimos S. R. I. Electores, *z podźiwieniem deuincowałes. Káżdy w ten czás vznał wysoki geniusz, y wyborną Wm. Mćiego*

Páná Eloquentia, á przezac *Collegium Iáśnie Oświeconych Xiążąt*, mon nta rationum honorificentissimè *ápprobowáło. Y tu pokazáłá się známienita* dexteritas *Wm. Mći. Páná, gdy Koronne Miásto* KRAKOW, *od Infáteriey, y Káwáleryey Szwedzkiey vwolnione*, præsidium *potym* Austriacorum *nástąpiło*, tuo ductu, consilio, & authoritate *wyprowádziłeś. Doznáło y Miásto* ELBLĄG, *łáski, y grzeczności Twoiey, kiedy Xiążęćiá Pruskiego* Militiam *wyprowádziwszy, támecznych Obywátelow, vwolniłeś. Będą w świeżey chowáć pámięći Wm. Mćiego Páná, wysokie* indicia beneficentiæ, *te Przezacne Krolewskie Miástá dotąd, poki Biały Orzeł, skrzydłá swoie nád nimi będźie roztaczał. Jáwna iest, y w tym rázie wszytkim Koronnym Synom vsługá Wm. M M. Páná gdy wielkie záchodźiły* motus, *miedzy Rzeczapospolitą, y Zołnierstwem Koronnym, ná vspokoienie ich, z inszymi Ich Mośćiámi iesteś ássygnowány*, ex Constitutione Reipublicæ *do Lwowá, kedy pokazałeś się bydź y mądrym Senatorem, y Commissárzem wysokiego rozsądku, y wolnośći Szláncheckiey, prawdźiwym Conseruatorem. Naiáśnieyszy Máiestat, widźiawszy ták wielkie zásługi Wm. Mći Páná, pochwalił* promptitudinem in obsequijs, & Illustrissimi Regni Ordines, *zá prace, y fátygi*, publicè *dźiękowáły. Nie wspominam insze* præclarè gesta, *Wm. M M Páná*, prolixiorem laudandi, & scribendi campum *wysokim Krásomowcom,*

mądrym,

mądrym, y biegłym Historykom zostáwuię. Dosyć mi bedźie ná tym, że iáko Wm. Moy Mći. Pan, auitas virtutes, iure hæreditario *od Zacnych Przodkow odebrałeś, ták ie teraz z wielką pochwałą nie tylko záchowuiesz, ále też známienitymi zdobisz dźiełámi. Widźiawszy ia ták wyborne Cnot rozlicznych ozdoby, żebym powinny moy trybut obserwáncyey oddał, ofiáruie Wm. Memu Mćiwemu PANV,* literarium munusculum *ARITHMETYKE, ktora iáko pierwsze otrzymáłá mieysce miedzy Máthemátycznemi náukámi, ták y Wm. Memu Mćiwemu PANV* natiuum *AGNOMEN prognostykuie* primatum *miedzy Koronnemi Synámi. Nie bez przyczyny oddáie ARITHMETYKE, ktora (wedle zdánia* FRANCISCI PATRITII SENENSIS,) etiam REGI necessaria, *á że Wm. Moy Mći PAN, piástuiesz Vrząd PODSKARBSTWA NADWORNEGO KORONNEGO, ktorego rozmáite są* Officia, *ieć w stárániu Skarb* I. K. M *y Krolestwá, to est, KORONE, BERŁO, IABŁKO y MIECZ, bydź rządcą dochodow Krolewskich, Przywileiow Koronnych, y wszystkich Skárbow Conseruatorem, żołdow Zołnierskich y Dworskich dawcą, miedzy innemi to, że iest* Rationum reddendarum exactor, *te zás ratie, nie mogą sie odpráwowáć,* sine numerorum disciplinâ, *á tá nie insza iest, tylo ARITHMETYKA, ktorey wiádomość nie tylo iest pożyteczna, ále też káżdey z osobná náuce,*

iest

ieſt potrzebna, álbo potrzebá liczyć ná pálcách, álbo pisáć liczbe, álbo ſupputowáć rátie, bez ktorey ludzie zdádzą ſię bydź omninò rudes, & inurbani. *Toć ſłuſznie Wm. Memu wielce Mćiwemu Pánu, tá moiá praca máła, ma bydź ofiárowána. Przyimi że Wm. M. Mći Pan, tę Xiążeczkę weſołym okiem, ktorego vniżenie proſzę, ábyś mię pod protekcyą ſwoię miłośćiwą, przyiawſzy, zá ſługę ſwego vniżonego, znáć raczył. Ktory niſki moy pokłon Wm. M. M. Pánu, y Dobrodźieiowi oddáiąc, ſczeſliwych* in Repub: *życzę progreſſow.*

Jáśnie Wielmożnego, M. Mćiwego Páná,

vprzeymy, y vniżony Sługá,

KRZYSZTOF SCHEDEL.

Typográf I. K. M.

NAV-

NAVKI ARITHMETYKI

Księga Pierwsza.

O Liczbie Rozumney y Doskonáłey.

Liczbá rozumna y doskonáła/ iest liczbá pospolita y zwyczáyna/ żadnego niemáiąca názwiská: koło ktorey báwiąc się/ Naprzod opiszę Elementa, álbo Początki Liczby cáłey.

ROZDZIAŁ I.

O Cáłey Liczby Elementách, álbo Początkách.

Początki Arithmetyki/ są Cztery zwyczáyne Species, iákoto Additio, álbo Przyczynienie: Subtractio, álbo Vmnieyszenie: Multiplicatio, álbo Rozmnożenie: y Diuisio, álbo Podzielenie: ktorym przydáią Numerationem, álbo liczbę. Ták tedy od Numerácyey záczawszy/ krotko á rzetelnie/ y łátwo do zrozumienia y poięcia káżdemu Principiántowi/ opiszę wszytkie.

ARTYKVŁ I.
O Numerácіey, álbo Liczbie.

NVmeratio, ieſt iedno wymowienie y wyrázenie ceny/ kázdey liczby wyſtáwiony. Mam zá to/ ze te dźieśięć Chárákterow 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. do tey Náuki Arithmetyczney przynalezytych/ y iákoby pierwſzy wſtep czyniacych/ ſa/ y beda/ kázdemu wiádome. Záczym/ ábyś kázda liczbe położona/ ſpoſobnie wymowił y wyráził/ to trzebá vwazyć.

Pierwſza. Ze tá okragłość figury o. ktora Cyfra názywamy/ przez śie ſámá nic nie ieſt/ y nic nie wazy/ iednák przydána drugi/ dźieśiata mnozy/ y miánuie liczbe/ iáko to 20. ſa dwádźieśćiá/ lubo 2. bez cyfry/ tylko dwoie wazy/ 200. ſa Dwieśćie/ 2000. ſa Dwá Tyśiacá/ 20000. ſa Dwádźieśćiá Tyśiecy/ ꝛc. ꝛc.

Druga. Iz kázdy Numerus ku práwey rece/ naypierwey położony/ nie znáczy nic wiecey przez śie/ tylko iedne/ drugi Dźieśięć/ trzeći Sto/ czwarty Tyśiac/ piaty Dźieśięć Tyśiecy/ ſzoſty Sto Tyśiecy/ śiodmy Tyśiac Tyśiecy/ álbo Million/ oſmy Dźieśiatek Tyśiacow Tyśiecy/ álbo Dźieśięć Millionow/ ꝛc. ꝛc.

Trzecia. Aby tym łátwiey liczbá położona/ wymowiona byłá: połoz ku lewey rece/ pod czwarta liczba/ álbo Numerum punkćik/ álbo znák/ y znowu dwá pominawſzy Numeri, pod

śiodmym/ y záś dwá pominawszy pod dźieśią-
tym/ y ták perconsequens.

Czwarta. Ják wiele punktow/ ták wiele
trzebá wymowić Tyśiącow Tyśiecy/ iednák
przy punkćie wtorym od końcá ku práwey rę-
ce/ miásto Tyśiącow/ mowić Tyśiecy.

Piąta y Ostátnia. Że Cyfry/ cále nic przez
śie sámy nie wáżą/ tylko co do przymnożenia li-
czby są/ y bywáią záżywáne.

*Co zrozumiawszy te Exempla, ták wymowisz
y wyráźisz.*

4 6 3 4 2 7 6 5 9 8 5 4 2 7 5 4

Cztery Tyśiące/ Tyśiącow/ Tyśiącow/ Tyśią-
cow/ Tyśiecy. Szesćkroć trzydźieśći y cztery
Tyśiące/ Tyśiącow/ Tyśiecow/ Tyśiecy.
Dwákroć Siedmdźieśiąt y sześć Tyśiące Ty-
śiącow Tyśiecy. Pięćkroć dźiewięćdźieśiąt y
osm Tyśiącow Tyśiecy. Pięćkroć czterdźieśći
y dwá Tyśiecy. Siedmset pięćdźieśiąt y
cztery.

10000000. Dziesięć Tysięcy Tysiącow.
5000000. Pięć Millionow.
1000000. Tysiąc Tysięcy/ álbo Million.
500000. Pięćkroć sto Tysięcy.
100000. Sto Tysięcy.
50000. Pięćdziesiąt Tysięcy.
10000. Dziesięć Tysięcy.
5000. Pięć Tysięcy.
1000. Tysiąc.
500. Pięćset.
100. Sto.
50. Pięćdziesiąt.
10. Dziesięć.
5. Pięć.
1. Iedná.
$\frac{1}{2}$ Puł.

ARTYKVŁ II.

O Addiciey, álbo Przyczynieniu.

ADdicia, iest dwoiákiey/ álbo wielorákiey liczby/ do iedney skupienie y zebránie summy: ktore zebránie/ áby tym stwornieysze y doskonálsze było/ to obserwuy/ y záchowuy.

Pierwsza. Aby Numeri álbo liczbá/ prosto iedná pod drugą wzáiem położona byłá/ to iest Wiersz pierwszy/ ku práwey rece pod pierwszym/ drugi pod drugim/ trzeci pod trzecim/ etc. etc.

Druga.

Druga. W operáciey z ſummowánia/ iedney liczby do drugiey/ poſtepuy y zaczynay od práwey ku lewey/ zbieráiac w iedne ſumme liczbe/ od práwey ku lewey położona rece; reliduum pierwſzego directè, pod pierwſzym kłádac Numerum, drugi pod drugim/ á gdzieby wiekſza tráfiłá ſie liczbá/ wiekſzy nád linia/ przewyzſzáiaca Numerum; tedy mnieyſzy ma być położony/ á wiekſzy záchowány/ y przydawány antecedenti numero.

Exemplum Pierwſze. Chcięy te dwie w iedno zgromádzić Summy. 4253. y 3425. wedlug náuki wzwyſz opiſány/ położyſz ie ták podkryśliwſzy linia.

4	2	5	3.
3	4	2	5.
7	6	7	8.

Poſtepuiac ſobie ták/ y mowiac 5. á 3. ſa 8. á te położ pod linia directè ſub Numero 5. potym 2. á 5. czynia 7. ktore tákże ſub Numero 2. położywſzy directè, poſtepuy dáley 4. á 2. ſa 6. nákoniec 3. á 4. ſa 7. A ták Summá tey dwoiákiey liczby w iedno zebráney/ vczyni ták wiele iáko 7678.

Exemplum Drugie. Te trzy liczby/ chcięy do iedney ſkupić ſummy: to ieſt 8765. 5794. 980. káżda/ iedne pod druga/ rownie y proſto położywſzy. Mow y záczynay.

5 7 6 5.
5 7 9 4.
9 8 0.

1 5 5 3 9.

4. á 5. ſą 9. (álbowiem cyfrá nic nie wáży) y połoz pod linią 9. po drugie 6. 9. y 8. ſą 23. połoz tedy liczbę mnieyſzą / to ieſt poślednieyſzą 3. á 2. záchoway. Potym mow 9. 7. y 7. á dwá záchowáne / czynią 25. połoz pod linią 5. directè pod 9. á 2. pro antecedenti záchoway Numero, náoſtátek 5. á 8. ſą 13. ze dwiemá pozoſtáłemi / vczynią 15. á ták połoz 5. pod linią ſub Numero, 5. á iedne oddal dáley ku lewey ręce / vczynią tedy te trzy w kupę zebráne ſummy / Summę 15539.

Exemplum Trzecie. Skup te liczbę / álbo te ſummy do kupy / to ieſt 7500402. 980091. 75215. 5301. 900. te vſtánowiwſzy iáko pierwſze / Poczynay ták.

7 5 0 0 4 0 2.
9 8 0 0 9 1.
7 5 2 1 5.
5 3 0 1.
9 0 0.

8 5 6 1 9 0 9.

1. 5. 1. 2. ſą 9. ktore pod linią directè połoz / znowu 1. 9. ſą 10. połoz 0. to ieſt cyfrę á záchoway 1. po trzecie 9. 3. 2. á 4. á iedna pozoſtáła / czynią 19. połoz tedy 9. pod linią á záchoway 1. po

czwarte

czwarte 5. á 5. z iedna pozostáła/ sa 11. położ iedne pod linia/ á zachoway 1. postepuiac dáley mow 7. á 8. y z pozostáłym 1. czyni 16. położ pod linia 6. á iedne záchoway/ potym 9. á 5. sa 14. cum vnitate reseruata, czyni 15. położ tedy 5. pod linia prosto/ vnitatem reseruando. Náto miec 7. cum vnitate reseruata, sa 8. A ták cáła wystáwisz tych ssum/ y liczby summe. 8561909.

Exámen, álbo Doświádczenie.

Chcac sie doświádczyć/ iezelis dobrze summowal/ y mieć probe tego/ tedy iedne liczbe/ to iest Numeri pod druga podkładáiac/ y odciagáiac per subtractionem, gdźie wszytká wynidźie summá/ to twoiá operácya Addiciey iest dobra. Náprzykład te summy addendo w iedno/ vczynia y wyniosa te summe 3036. iáko to.

2345.
385.
224.
82.
3036.
2345.
691.
385.
306.
224.

Probá tego/ położ wprzod 2345. pod te Summe/ te odciagnawszy albo subtrahendo, wynidźie ná 691. pod te położ znowu summe druga 385. y odciagnij zostánie 206. pod te summe znowu położ trzecia 224. y odciagnij przeydźie 82. pod te położywszy summe ostátnia 82. zostánie 00. á ták

doskonáła ná oczy widźisz/ y masz opisána Addiciey Probe.

S	2.
S	2.
o	o.

ARTYKVŁ III.

O Subtrákciey, álbo Odćiagnieniu, y zmnieyszeniu, iedney liczby od drugiey.

SVbtractio, iest iedney liczby mnieyszey od większey/ álbo tež rowny od rowney odćiagnienie/ y zmnieyszenie. A žebyś tym lepiey poiął/ iáko iedná od drugiey odćiaga y zmnieysza sie liczbá/ to záchoway.

Pierwsza. Liczbá mnieysza/ to iest tá/ ktora od większey odćiaga sie y subtrahitur, pod zwierzchnia to iest większa ma byc położona.

Druga. Gdźieby Numerus niszy pod wyzszym położony/ większa przewyzszał summe/ tedy pomniey do wyzszey przyłożyc 10. co abyś znowu nágradzał/ przyłoż drugiey liczbie ná liniey pod pierwszy stoiacy punkt/ ktory potym pámietay w nástepuiacym/ ráchunku pro vnitate liczyc.

Trzećia. A tu o. álbo Cyfry/ zá nic nie miey.

To opisawszy/ przystepuie ad Exempla, álbo Przykłádow. Chcicy subtrahere, y odćiagnać 253. od 485. Położywszy Numeri ieden pod drugi/ mnieyszy pod większy/ postepuy ták.

485.

$$\begin{array}{r} 485. \\ 253. \\ \hline 232. \end{array}$$

Naprzod 3. od 5. zostána 2. y połoz pod linia 2. prosto sub numero 3. potym mow 5. od 8. zostáia 3. ktore tákze rowno połoz pod linia sub numero 5. Náostátek 2. od 4. zostána/ 2. y te połoz pod linia. Odciagnawszy tedy 253. od 485. zostánie 232.

Exemplum Drugie/ sa dwie summy do subtráhowánia/ álbo odciagnienia/ to iest summá 4297. á tá z tey summy ma byc odciagniona 7345. ktore ták połozywszy/ postepuy sobie.

$$\begin{array}{r} 7345. \\ 4297. \\ \hline 3048. \end{array}$$

Záczynáiac ták 7. od 5. niemoge/ záczym pozyczam vnitatem apud antecedentem Numerum, beda 15. y ták 7. od 15. odciagnawszy zostána 8. ktore połozysz pod linia/ sub numero 7. potym 9. od 3. nie moge/ gdyz 4. wzgledem pozyczánego numerum, iuz tylko iest 3. y rzeczesz 9. od 13. zostána 4. ktore pod numerum directè sub linea 9. połozysz/ po trzecie rzeczesz 2. od 2. bo iuz wzgledem pozyczánego/ tylko iest 2. zostánie 0. y nápiszesz pod linia 0. Náostátek 4. od 7. zostáia 3. y ták

masz Summe Reziduy/ odciągnawszy 4297
od 7345. tak wiele iáko 3048.

Exemplum Trzecie. Gdybyś odciągnąć miał 70099. od 801200. Tysięcy Summe Położywszy według Náuki y przestrogi wyżey opisáney/ mnieyszą pod większą. Postąp sobie ták/ mowiąc.

801200.
70099.
731101.

9. od o. nie mogę/ położę punkt przy drugiey liczbie wyższey/ iákoby vnitatem pożyczáiąc/ c tuż będźie 10. mowiąc/ 9. od 10. zostánie 1. poło pod linią 1. potym 9. od o. álbo cyfry/ nie mog tedy apud antecedentem numerum, iáko to 2 pożyc vnitatem, będźie tylko 9. á to względem pierwszey cyfry/ ktorey vnitatem pożyczyłá/ rzeczesz 9. od 9. zostánie o. y położysz o. pod li nią/ po trzecie o. od 1. zostánie 1. item o. od ie dney zostánie 1. item 7. od o. nie mogę/ conce do 1. v 8. co będźie 10. mowiąc 7. od 10. zostá ią 3. ktore połoz directè sub numero, 2. po linią. Náostátek położysz restantem nu merum superiorem 7. A ták odciągnawszy 70099. od 801200. zostániec iesżcze Reszty ta wiele/ iáko 731101. Tysięcy złotych.

P R O B A.

Chcesz

Chceß doświádczyć y probowáć / ieżeliś dobrze ſubtráhował / y odćiagnał / iedne liczbe od drugiey / przyłoż numerum ſubtrahentem, to ieſt liczbe te / ktorąś dźielił Numerum ſubtrahendum do Productu, á ták obie ſummy do kupy ſummuiąc / gdy te pierwßą wynieśie y pokaże liczbe / dopiero effekt doſkonáły in operatione ſubtractionis obaczyß. Náprzykład / iáko to co maß in Primo Exemplo, przyßłoćby ſie doświádczyć Proby.

4 8 5.
2 5 3.
―――――
2 3 2.
2 5 3.
―――――
4 8 5.

gdźieć pokázuie / y wynośi ſumme te / od ktoryś ſubtráhował y odćiagał / á ták będźieß ſobie w inßych dalßych poſtepowáć przykłádách. A tá ieſt naydoſkonálßa / y naykrotßa Subtrákciey Probá.

ARTYKVŁ IV.

O Multiplikáciey, álbo Rozmnożeniu liczby.

MVltiplicatio, Jeſt iedney liczby przez drugą rozmnożenie. A tá ćie náucza / iáko iedne liczbe przez drugą rozmnażáć maß. Co żebyś vmiał / trzebá ábyś dwoiáką miał liczbe / iedne ktorą multiplikowáć będźieß ná liniey pierwßey /

wszey/ przez drugą pod nią położoną/ przez ktor
owę pierwszą rozmnożysz. Jednák niźli do ope
rácyey przystąpisz/ tedy tę Regulam Pithagorei
ktora v wszytkich pro Principio in omnibu
Arithmeticæ speciebus záchowána bywa/ &
ab omnibus Arithmeticæ Magistris, práwi
primario do vczenia się perfectè, ták iáko Pá
cierzá/ codźiennie proponitur ná Pámięć/ gdy
chcą cokolwiek w Náuce proficere, ktorą w
dwá sposoby masz odemnie opisáną.

PIERWSZY SPOSOB.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	4	6	8	10	12	14	16	18
3	6	9	12	15	18	21	24	27
4	8	12	16	20	24	28	32	36
5	10	15	20	25	30	35	40	45
6	12	18	24	30	36	42	48	54
7	14	21	28	35	42	49	56	63
8	16	24	32	40	48	56	64	72
9	18	27	36	45	54	63	72	81

Drugi

DRVGI SPOSOB.

1. Raz 1. ieſt 1.

2. rázy	2 -ſa--	4	5. rázy	5---ſa----	25
	3------	6		6---------	30
	4------	8		7 ------	35
	5------	10		8---------	40
	6------	12		9- ------	45
	7------	14		10---------	50
	8------	16	6. rázy	6---------	36
	9------	18		7---------	42
	10------	20		8---------	48
3. rázy	3------	9		9---------	54
	4------	12		10---------	60
	5------	15	7. rázy	7---------	49
	6------	18		8---------	56
	7-----	21		9---------	63
	8------	24		10 --------	70
	9------	27	8. rázy	8---------	64
	10-----	30		9---------	72
4. rázy	4------	16		10---------	80
	5------	20	9.	9---------	81
	6------	24		10---------	90
	7------	28	10	10---------	100
	8------	32	10	100--------	1000
	9------	36	10	1000------	10000
	10------	40			

Exem-

Exemplum Pierwße. Chceß wiedźieć y zráchowáć/ wieleby vczyniło te summe 24. multiplikuiąc przez 2. iáko widźiß.

	2 4.
	2.
Summ.	4 8.

Tedy ták postępuy/ położywßy minorem sub maiori numero, mowiąc 2. rázy 4. są 8. y połóż 8. directè pod 2. potym 2. rázy 2. są 4. á ták masz Facit 48.

Exemplum Drugie. Chcieyte summe 274. multiplikowáć przez 32. położywßy/ vt suprà doceris.

$$
\begin{array}{r}
274.\\
32.\\
\hline
548.\\
822.\\
\hline
9768.
\end{array}
$$

Now y postępuy ták 2. rázy 4. są 8. y połóż sub numero primo pod linią 8. potym 2. rázy 7. są 14. połoz tákże directè sub linea & numero 4. záchowuiąc 1. pro antecedenti numero, 2. rázy 2. są 4. á 1. pozostáła/ są 5. tedy położyß 5. potym postąpiß do drugiey liczby/ y rzeczeß 3. rázy 4. są 12. położyß iuż ku práwey ręce/ iedne opuśćiwßy liczbe pod drugim Numerum 2. á záchowaß iedne/ item 3. rázy 7. są 21. z pozostáłą 1. są 22. położyß directè 2. á 2.

2. záchowaß. Náostátek 3. rázy 2. ſa 6.
um relicto ſa 8. ktore potym do kupy bedźieß
mmowal oboygá numeri, gdźieć ták wielką
ynioſą Summę/ iáko 8678.

Co odpráwiwßy, pámiętay záchowáć to.

Pierwßa. Gdźieby liczbá to ieſt tá/ co ma
dź ſpodkiem położona/ przechodźiłá wyżßą/
dy minor maiori ſupponendus numerus.
Druga. Aby pozoſtáły Numerus, ktoryby
ro Reſiduo, ex Exemplo zoſtał multiplica-
, był ku lewey położony rece.
Trzećia. Wßytkie producta, ex numeris
ultiplicatis, Multiplicata pochodzace/ do
dney złaczyć Summy.

Exemplá przez iedne Liczbe.

1 6 7. Multiplikuiac rzez te Numery ſequenter ie- dnym po dru- gim.	2---------- 334. 3---------- 501. 4---------- 668. 5---------- 835. 6---------- 1002. 7---------- 1169. 8---------- 1336. 9---------- 1503.	Wynida te producta.

Exemplá przez dwoiáką Liczbę.

376.	12	4512.	
Multiplikuiąc przez tę	23	8648.	
dwoiáką liczbę.	35	13160.	
	56	21056.	Wynidą te
	68	25568.	producta.
	74	27824.	
	98	36848.	
	80	30060.	

Exempla o Troiákiey Liczbie.

1789.	123	220047.	
Multiplikuiąc przez tę	234	418626.	
troiáką liczbę.	456	815784.	Wynidą te
	567	1104363.	producta.
	678	1212942.	
	189	338121.	

A ták postępuy sobie dáley / przez czworáką pięćioráką / ꝛć. ꝛć. liczbę / iednák gdyć się przy... dá summę táką multiplikowáć / to iest 2376 przez 10. tedy záwʃe poślądkiem cyfrę / to ie... o. połoʒ co będźie in summa 23760. gdy prze... 100. połoʒ poʒad 00. ktore do tych przydáni... vczynią / ták wiele iáko 237600. Ktáк postę... puy sobie 1000. y 10000. ꝛc.

Probá y Doświádczenie.

Gdy

Gdy się doświádczyć zechcesz/ iezeli w multiplikáciey operácia twoiá byłá dobra/ to/ productum numerum, ktory przez multiplikácia przyszedł diuidui przez numerum multiplicantem, y gdyć tasz Summá przeydźic/ ktora multiplikowána byłá/ to dopiero twoiá operácya/ bedźie zá dobra y słuszna vznána. Náprzykład te summe 284. przez 3. Multiplikuiac.

Te przez 3. Diuiduiac/ przeydźieć	2 8 4. 3. 8 5 2. 2 8 4.	Produkt z Multipliкáciey.

A ták masz dobra Multiplikácia/ gdyż tasz summá multiplicantis numeri, co wyżey/ wychodźi. Tegoż tedy w káżdych inszych záżyi Exemplách sposobu/ gdy skuteczney w swoiey zechcesz doyść Proby/ Multiplikáciey.

ARTYKUŁ V.

O Diuisiey, álbo Podźieleniu.

Diuisio, álbo Podźielenie/ iest wynáleźienie liczby/ ktora ták wiele rázy iednorákiey liczby/ álbo vnitates zámyka w sobie wydźieleniu y podźieleniu/ iák wiele Diuisor., álbo Numerus, y liczbá tá/ przez ktora podźielona bywa. Náprzykład/ gdy podźielisz 20. przez 4. przeyda 5. w ktorey liczbie ták wiele

ſie zámyka liczby iednoſtáyney/ to ieſt vnita
tes, iák wiele 4 we 20.

Albo tez Diuidowáć/ ieſt dźielić iedne liczb
przez druga/ do czego trzebá/ żeby dwoiáka by
łá liczbá. Jedná wierzchem/ ktora maß dźi
lić/ á druga ſpodem/ przez ktora ma być dźi
lona.

Záczym dla lepßego zrozumienia/ ábyś tyn
łátwiey liczbe kázda/ wiekßa przez mnieyß
dźielić vmiał/ záchoway to.

Pierwßa. Od lewey ku práwey rece/ w rá
chunku poſtepuy ſobie/ kłádac liczbe Diuiſorá
to ieſt liczbe te/ proſto ſub Diuidendo Nume
ro, ktory dźielić maß przez Liczbe ſpodnia.
gdyby Diuiſor, to ieſt ſpodnia liczbá/ wyżße
przechodźiłá numerum z poczatku zárаz/ ted
pierwßy pominawßy numerum, wtory/ po
wtory położyß/ á gdy rowny/ pod rowny iák
Náprzykład.

2 4 6.
2 2 2. (1 2 3.

Gdybyć 246. złotych ná dwoie dźielić prz
ßło/ przez iednego Diuiſorá/ iáko to 2. ktore
położywßy rowno pod pierwßa liczba/ záczni
mowić/ 2. we 2. idźie ráz y vnitatem tanquam
productum, zá linia położyß/ májac obie l
czbie ták ſpodnia iák y wierzchnia/ znowu teg
diuiſorá położyß/ ſub ſequenti numero diu
dendo, y rzeczeß 2. we 4. ida 2. rázy/ y po
zy

žyß 2. zá linią/ przekryśliwßy obá Numery. Náostátek połožyß eundem diuiſorem, ſub vltimo diuidendo numero, 2. y rzeczeß 2. we 6. idą 3. rázy/ y productum 3. połožyß zá linią. A ták 246. złotych ná dwoie rozdźieliwßy/ przeydźie ná iednego 123. złotych.

Druga. Gdyby Diuiſor był wiekßy/ y przewyżßał numerum diuidendum, co záraz postrzedz možeß/ gdybyś chćiał 675. przez 9. dźielić/ gdźie 9. we 6. niemožeß wźiąć/ záczym gdy ſię tráfi/ tedy od lewey ku práwey/ pod ſequentem numerum námknięy diuiſorá/ iáko to in Exemplo.

4.	
675.	75.
99.	

Postępuiąc ſobie ták/ 9. rázy we 67. idą 7. rázy/ á 7. rázy 9. ſą 63. 3. od 7. gdy odćiągnieß/ zostáną 4. á 6. od 6. zostánie 0. y przekryśliß. Znowu podſadź diuiſorá pod 5. mowiąc/ 9. we 45. idą 5. rázy/ y połoź zá linią product, 9. przemázawßy záraz/ á 5. rázy 9. ſą 45. záczym wyßłá zupełnie liczbá/ y ták 675. podźieliwßy ná 9. oſob/ przeydźie 75. ná iednego.

Exemplum Trzećie. Gdybyć 16297. ná 4. dźielić przyßło/ to ieſt gdyby 4. oſoby/ táką Summę Czerwonych złotych 16297. miedzy ſię podźielić chćieli.

11.	
16297.	4074 $\frac{1}{4}$
4444.	

Położ Diuisorá/ to iest 4. prosto pod 6. nie pod 1. gdyż 4. iest więcey niż iedná/ mowiąc 4. we 16. idą 4. rázy/ ktore 4. iáko produkt/ położyß zá linią/ á przemáżeß 4. y 16. pomknij potym diuisorá/ to iest 4. pod 2. á widźiß że 4. we dwá nie idźie/ gdyż wiekßy iest Numerus, położ tedy o. álbo cyfrę zá linią / á przemaz 4. pomknij potym diuisorá 4. pod 9. mowiąc 4. we 29. idźie 7. rázy/ á 4. rázy 7. czynią 28 odćiągnawßy od 29. ktore przemáżeß zostánie 1. ktora directè nád 9. położyß. Nákoniec 4. we 17. idą 4. rázy. 4. rázy 4. są 16. odćiągnawßy 16. od 17. zostánie vnitas. A ták podźieliwßy ná 4. Osoby summę 16297. Czerwonych złotych/ przeydźie ná iednego 4074. y ieden zostánie/ ktory iáko sequenter w dalßey Náuce Arithmetyczney/ (coć się pokaże) gdy podźieliß/ vczyni czwartą część álbo $\frac{1}{4}$.

Exempla o iednym Diuisorze.

6 4 8 2. á dźiel przez 2.
9 7 2 3.-----------------3. A gdyć
12 9 6 4.-----------------4. przeydźie
Położ 16 2 0 5.-----------------5. ten product
ná Li- 19 4 4 6.-----------------6. (3241.) to
niey. 22 6 8 7.-----------------7. dobra twoiá
2 5 9 2 8.-----------------8. byłá operá-
2 9 1 6 9.-----------------9. cya.

Exempla o dwu Diuisorách.

1 5 8 8 8. dźieląc przez 12.
3 1 7 7 6.-----------------24.
Położ 3 9 7 2 0.-----------------30. Gdy wy-
ná Li- 6 0 5 5 2.-----------------48. nidźie pro-
niey. 7 4 1 4 4.-----------------56. duct (134)
8 8 7 0 8.-----------------67. dobrześ
9 9 3 0 0.-----------------75. ráchował.
1 7 8 3 5.-----------------89.

Exempla o trzech Diuisorách.

4 5 4 7 3 1. dźieląc przez 123. Gdyć
Położ 8 7 2 4 9 2.-----------------236. product
ná Li- 2 5 6 9 8 0.-----------------340. pokazo
niey. 6 8 5 8 3 2.-----------------456. (3697.)
2 0 9 6 1 9 9.-----------------567. tos nie
2 5 0 6 5 6 6.-----------------678. zmylił.

A ták postępuy sobie/ w dálszym dźieleniu summ większych/ przez większe Diuizory/ etc. etc.

PROBA.

Chceſz probowáć/ doświadczáiąc ſię/ ie- żeliś dobrze diuidował/ álbo dźielił. Tedy ten produkt/ ktoryć z Diuiſiey wynidźie/ zá linią położony/ multiplikuy przez tegoż Diuiſorá/ to ieſt przez tę liczbę: ktorąś diuidendum dźielił/ y gdyć tę pokaże/ y wy- nieśie ſummę/ co pierwſza liczbá/ álbo diui- dendus Numerus, tedy maſz doſkonáłą operá- cyą. Coć krociuśieńko dla lepſzego zrozumie- nia in hoc pokażę Exemplo, v. g. gdybyć dźie- lić przyſzło/ 6255. przez 3.

1.		
6 2 5 5.	2 0 8 5.	produktá
3 3 3 3.	3.	multiplikuy
	6 2 5 5.	numer⁹ diuidẽd⁹

Doświadczáiąc ſię/ ieżeli dobra twoiá Diuiſio Multiplikuy produkt Diuiſorem, to ieſt przez 3. gdźieć táż ſummá numeri diuidendi, przey- dźie 6255. y widźiſz doſkonáłość Diuiſiey ſwo- iey/ gdy táż ſummá co in linea numeri diui- dendi ieſt.

ROZDZIAŁ II.

De Numero Fracto, álbo o Łamáney Li- czbie.

Liczbá Łamána/ ieſt to część álbo czáſtki iedney łamáney liczby álbo numeri, w- ten

ten ſpoſob/ $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{5}{7}$ $\frac{7}{12}$ $\frac{8}{120}$. *Pierwſzy*, znáczy połowę/ *Drugi*, dwie trzećiey częśći/ iedney cáły liczby/ to ieſt numerus ſpodni/ znáczy iedne cáłą liczbę/ ná trzy podźieloną częśći/ á záś wierzchni/ 2. tylko że trzech cząſtek wźiętych/ miánuie cząſtki. *Trzeći*, Znáczy trzy czwartey częśći iednego cáłego/ ná 4. podźielonego/ álbo trzy ćwierći. *Czwarty*, Pięć częśći iednego cáłego ná 7. podźielonego częśći. *Piąty*, Siedm częśći 12. cáłey liczby. *Szoſty*, Ośmdźieśiąta y iedne cześć/ ſetney dwudźieſty liczby. Spodni Numerus, zowie ſię Denominator, álbo znáczyćiel/ to ieſt że znáczy/ y pokázuie/ ná wiele częśći/ cáła ieſt podźielona liczbá; Zwierzchni/ Numerator, álbo Licznik/ to ieſt/ że liczy częśći/ pobráne z częśći iednego cáłego/ ná częśći podźielonego Numeru, álbo Liczby. Náprzykład/ gdybyś Czerwony złoty/ ná 60. podźielił częśći/ á iabym z tych wźiął 27. miałbym tedy $\frac{27}{60}$ dwádźieśćiá y śiedm częśći/ owych ſześćidźieśiąt częśći/ to ieſt 27. potroynych. A ták przyſtąpię do ſámey Náuki.

ARTYKVŁ I.

O Abbreuiáciey, álbo zmnieyſzeniu Łamáney Liczby.

Łamána vmnieyſzyć liczbę/ ieſt to ſpráwić/ áby ták Numerator, to ieſt wierzchnia

liczbá/ iáko y Denominator, to iest Numerus spodni/ zmnieyszeni byli/ iednák tez co z początku w sobie záchowuia proporcya/ iáko to z tey łamáney liczby $\frac{6}{12}$ vczynić możesz $\frac{3}{6}$ bá y $\frac{1}{2}$ poniewaz we wszytkich trzech denominator, to iest spodnia liczbá/ dwoiáko álbo tylo drugie wielka co Numerator, álbo Zwierzchnia/ á wszytkie postáremu iedney cáley liczby/ znácza połowe.

Gdyć tedy przyidzie iáka wielka łámána zmnieyszyć liczbe/ tedy ták długo odćiagay subtrahendo, mnieysza od wiekszey/ áz ták zwierzchni to iest subtrahendus, iáko spodni/ álbo residuus numerus, zrowna sie. Albo ták długo dźiel y diuiduy/ wieksza liczbe przez mnieysza/ ze nic niezostánie/ á ták oboie/ y Denominatora, y Numeratora, dźielić bedźiesz/ przez to co zostánie/ to iest ostátnim Diuisorem. Náprzykład/ niech ći te łamána liczbe $\frac{63}{91}$ zmnieyszyć przyidźie/ odćiagniy 63. od 91. zostána 28. potym odćiagniy 28. od 63. zostána 35. potym odćiagniy 28. od 35. zostána 7. iescze 7. odćiagniy od 28. zostána 21. y záś 7. odćiagniy od 21. zostána 14. tákze znowu 7. od 14. zostána 7. á tá iest oboygá liczby Numeratora, y Denominatora naywieksza miárá/ przez ktora gdy ták 63. iáko y 91. podźielisz/ y diuidowáć bedźiesz/ 9. y 13. á ták tá łamána liczbá $\frac{63}{91}$ ná te $\frac{9}{13}$ wynidźie liczbe. Albo tez diuiduy 91. $\frac{91}{63}$ przez

63.

63. zostáie 28. potym 63. dźiel przez 28. zostánie 7. Náostátek przez 7. diuiduy 28. nie zostánie nic/ á ták to będźie ostátni Numerus Diuisor 7. przez ktory ták 91. iáko y 63. máią y powinny być diuidowáne/ y dźielone. Co żebyś iescze tym doskonáley zrozumiał/ kilká ći obiáśnię Exemplis.

Náprzykład/ gdybyć te liczbę zmnieyszyć przyszło $\frac{18}{24}$ podniozszy przez 2. 3. álbo 6. wynidźieć $\frac{3}{4}$ iáko to.

$$\frac{18.}{24.}\ (2.\ \frac{9.}{12.}\ (3.\ \frac{3.}{4.}\ \text{álbo}\ \frac{18.}{24.}\ (6.\ \frac{3.}{4.}$$

Jtem $\frac{120}{144}$ gdy podniesieß przez 2. 2. 2. 3. álbo przez 4. 7. 6. álbo przez 3. y 8. wynidźie ná $\frac{5}{6}$

$$\frac{120}{144}\ (2\ \frac{60}{72}\ (2\ \frac{30}{36}\ (2\ \frac{15}{18}\ (3\ \frac{5}{6}\ \text{álbo}\ \frac{120}{144}\ (4\ \frac{30}{36}\ (6\ \frac{5.}{6.}$$

$$\text{álbo}\ \frac{120.}{144.}\ (3\ \frac{40}{48}\ (8\ \frac{5}{6.}$$

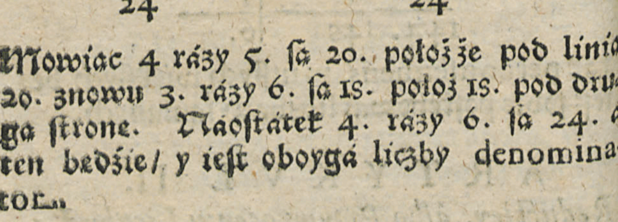
A ták perconsequens, w inszych większych będźiesz sobie postępowáł liczbách łamánych.

ARTYKVŁ II.

O Reductiey, álbo Przywroceniu Liczby Łamáney, do tegoż názwiská.

PRzywieść y przywrocić łamáną liczbę do teyże denominaciey/ iest to spráwić/ áby iednego nabyły Denominatora. Chcąc tedy dwoiáką łamáną złączyć y przywieść/ do teyże Denominaciey liczbę/ multiplikuy obá Denominátory miedzy sobą/ to iest spodnią pod linią liczbę/ áby obie iednego nábyły y spolnego denominatorá/ Przykład/ gdyby te dwie liczbie $\frac{3}{4}$ y $\frac{5}{6}$ do iedney przyszło przywieść denominaciey. Multiplikuy denominatory/ y będzie 24. spolny oboygá denominator/ záś Numeratory/ ná krzyż multiplikuy/

$\frac{3}{4}$ y $\frac{5}{6}$ $\frac{18}{24}$ | $\frac{20}{24}$ A ták masz y widzisz/ że $\frac{3}{4}$ iest toż co $\frac{18}{24}$ y $\frac{5}{6}$ toż co $\frac{20}{24}$ A żebyś tym lepiey zrozumiał/ postępuy sobie ták.

Mowiąc 4 rázy 5. są 20. położ że pod linią 20. znowu 3. rázy 6. są 18. położ 18. pod drugą stronę. Náostátek 4. rázy 6. są 24. á ten będzie/ y iest oboygá liczby denominator.

Item.

Jtem $\frac{4}{9}$ y $\frac{7}{12}$ redukuiąc wynidźieć facit $\frac{48}{108}$ y $\frac{63}{108}$ álbo $\frac{16}{36}$ y $\frac{21}{36}$ iáko in Exemplo.

$$\frac{4}{9} \qquad \frac{7}{12}$$

3) $\frac{48}{108}$ $\frac{63}{108}$ podnieś przez 3. y zmnieyszysz.

$\frac{16}{36}$ $\frac{21}{36}$

A gdźiebyć przyszło/ większa łamána liczbe/ ad vnam reducere denominationem, iáko to $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{5}$ multiplikuy w kupę denominatory/ to iest liczby spodnie/ pod linią położone/ mowiąc 2. rázy 3. są 6. 4. rázy 6. są 24. á 5. rázy 24. są 120. á ten będźie communis káżdey liczby osobny denominator. Pierwszey liczby Numeratora, to iest wierzchnią liczbę 120. diuiduy przez 2. wynidźie 60. Drugi multiplikuy przez 2. á diuiduy przez 3. wynidźie 80. Trzeći multiplikuy przez 3. á diuiduy przez 4. wynidźie 90. Ostátni przez 4. á diuiduy przez 5. znaydźiesz 96. iáko w tym Przykłádźie masz y widźisz. $\frac{60}{120}$ $\frac{80}{120}$ $\frac{90}{120}$ $\frac{96}{120}$

ARTY-

ARTYKVŁ III.

O Addiciey, álbo skupieniu iedney z drugi Łamáney Liczby, y Subtrákciey, álbo odćiągnieniu.

NJemáß nic łátwieyßego/ iáko dwoiá ka/ álbo y wielorákå łamáną liczbę ie dne drugiey addere; iáko też mnieyßą od większey odćiągnąć: álbowiem iezli wßy tkie iednego máią denominatora, to iest spo dnią pod linią iednáką liczbę/ tedy Numerato ry/ to iest wierzchnie liczby/ iedne drugim ad dendæ, ktorym potym wßytkim ieden kłádźie śię Denominator, iáko to Náprzykład/ gdyby te Numeri, ieden do drugiego addere miał $\frac{3}{7}\ \frac{5}{7}\ \frac{6}{7}$ widźiß że wßytkie iednego máią deno minatora, to iest 7. y ták addendo, 3. 5. y 6. są 14. á tym podkłáda śię denominator, 7. w ten sposob $\frac{14}{7}$ y gdy 14. przez 7. będźieß diui dował/ obaczyß product 2. summę wzwyß po mienionych liczb.

Drugie Exemplum. Gdyby te łamáne Nu mery/ przyßłoć inuicem addere, iáko to.

$$\frac{4}{17}\ \frac{5}{17}\ \frac{6}{17}\ \frac{7}{17}\ \frac{8}{17}\ \frac{9}{17}\ \frac{10}{17}\ \frac{11}{17}\ \frac{12}{17}\ \frac{13}{17}$$

diui-

4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

85 Diuiduy 85. przez 17. bedźieß miał

17 facit 5. integri Numeri, Summę.

A gdybyć śię tráfiły Numery łamáne/ nieie- dnákie/ máiące denominatory/ tedy wprzód re- ducuy ie do iedney denominácyey/ á potym ad- de, y łącz ieden z drugim/ iáko to gdyby te Nu- mery addere ći przyßło $\frac{3}{4}$ $\frac{11}{12}$ $\frac{17}{18}$ te redukowawßy przez Náukę wyżey opiſáną/ vczyniłyby $\frac{27}{36}$ $\frac{33}{36}$ $\frac{34}{36}$ Summá Numeratorum, ieſt 94. ieden do drugiego przydawßy/ ktore gdy przez 36. po- dźieliß/ wynidźieć $2\frac{22}{36}$ álbo mnieyßąc ná $2\frac{11}{12}$

A żebyś ieſzcze tym doſkonáley zrozumiał/ iáko- byś ſobie poſtępowáć miał/ gdy denominator nieiednáki przypádnie/ bierz ſobie z tego Exem- plum Náukę.

$\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ to wprzod pe[illegible] reductionem

$\frac{8}{12}$ $\frac{9}{12}$

9
8

Facit $\frac{17}{12}$ álbo diuiduiac | $1\frac{5}{12}$

SVBTRACTIO, Albo Odćiągnienie.

Odćiągnienie łamáney liczby/ iest to i[illegible] dney liczby mnieyszey/ od wiekszey su[illegible] trákcya. A gdźie dwoiáka liczbá/ i[illegible] dnego ma denominatorá/ ten/ ieden od drugi[illegible] go odćiągnawszy/ spolnego pod obiemá Num[illegible] ratorami, położ Denominatora. Iáko gdybyć odćiągnać przyszło/ z tey łamáney l[illegible] czby/ $\frac{2}{3}$ od $\frac{5}{7}$ odćiągnałbyś 2. od 5. zostáłyć[illegible] 3. ktorym gdy podłożysz 7. denominatora l[illegible] czbe/ restabit ći $\frac{3}{7}$ co żebyś lepiey zrozumiá[illegible] położ ták.

Pierwſze, *Drugie,*

E X E M P L V M.

Pierwſze	Drugie
$\frac{5}{7}$ ſubtrahe od 5.	$\frac{7}{8}$ ſubtrahe od 5.
$\frac{2}{7}$	$\frac{3}{8}$
$\frac{3}{7}$ Reſta.	$\frac{4}{8}$ | $\frac{4}{4}$ | $\frac{1}{2}$ Rēſta.

A gdźieby obie liczby/ niemiáły iednego denominatora, tedy przez redukcią/ ktory ćie doſyć doſtátecznie wyżey náuczono/ przyprowádźiwſzy do iedney denominácyey/ mnieyſzego Numeratora, to ieſt wierzchnią liczbę/ od więkſzego odćiągniy/ reſćie ſpolnego podłożywſzy denominatora. Iáko to gdybyś $\frac{5}{12}$ od $\frac{17}{18}$ odćiągnąć chćiał/ $\frac{90}{216}$ $\frac{204}{216}$ á zmnieyſzone $\frac{15}{36}$ $\frac{34}{36}$ á 15. odćiągnąwſzy od 34. zoſtánie 19. ktorym gdy ſpolnego przyłożyſz denominatora, to ieſt 36. będźie táka łamáney liczby Reſztá $\frac{19}{36}$ Co żebyś doſtáteczniey/ y ſkuteczniey zrozumiał/ maſz tego przykłádu przełożenie.

to ieſt

$\frac{5}{12}$ ✕ $\frac{17}{15}$ to ieſt reductio.

$\frac{90}{216}$ $\frac{204}{216}$

(3 $\frac{30}{72}$ | $\frac{65}{72}$ | (2 $\frac{15}{36}$ | $\frac{34}{36}$

To maſz ták wiele/ iáko $\frac{15}{36}$ $\frac{34}{36}$ Summe tego przez zmnieyſzenie.

34
15 odćiągn

Facit $\frac{19}{36}$

Item $\frac{4}{5}$ od $\frac{7}{8}$ Reſtabit $\frac{3}{40}$

$\frac{4}{5}$ ✕ $\frac{7}{8}$

$\frac{32}{40}$ $\frac{35}{40}$

35
32

$\frac{3}{40}$ Facit.

Wiec iż ſie przytráfi iedne cáła przy łamán liczbie/ od drugiey cáłey łamáney odćiąg liczby/ tedy łamáną liczbe redukuy/ áby miá rown

rowne denominatory/ y dopiero ieden od drugiego odćiągniy/ á gdźieby spodni numerus fractus przewyższał wierzchni/ tedy pożyc sobie v cáłey liczby vnitatem, á ten resoluuy/ ná ták wiele częśći numero fracto podobne. Co ći sie przykłádámi obiáśnia/ dla predszego poiećia/ iáko to: gdybyć $\frac{3}{4}$ od 100 $\frac{2}{3}$ subtrahere przyszło/ postapiłbyś ták.

$100\frac{2}{3}$ (12) 8 — $139\frac{3}{4}$ (8)

$\frac{3}{4}$ 9 — $24\frac{7}{8}$ 6

Rest: $99\frac{11}{12}$ — $114\frac{7}{8}$ Resta

Item, gdyć by przyszło odćiągnąć $2\frac{1}{2}$ od $6\frac{5}{8}$ czego facit vczyni $4\frac{1}{8}$ postapiłbyś sobie ták.

$6\frac{5}{8}$

$2\frac{1}{2}$ — $\frac{5}{8}$ reductio.

$4\frac{8}{16}$ — $\frac{10}{16}$

10
8

Facit. $4\frac{1}{8}$ $\frac{2}{16}$ | $\frac{1}{8}$

Albo też gdybyć przypádło $22\frac{1}{8}$ od $60\frac{17}{24}$ od-ciągnąć/ czego facit $38\frac{7}{12}$

$60\frac{17}{24}$

$22\frac{1}{8}$ — $\frac{17}{24}$ reductio.

$\frac{24}{192}$ $\frac{136}{192}$

136
24 (8 (2

Facit $38\frac{7}{12}$ $\frac{112}{192}$ | $\frac{14}{24}$ | $\frac{7}{12}$

ARTYKVŁ IV.

O Multiplikáciey, y Diuiſiey, Liczby Łá-máney.

Multipli-

MVltiplikácia y Diuisia liczby łamáney / iest bárzo łátwa / álbowiem w multiplikáciey / gdy ták wierzchnia / iáko y spodnia liczbe miedzy ʒ soba / iedne przez druga mnożyć bedźieß / bedźieß miał doskonała Multiplikácia. To iest / gdyćby te liczbe łamána $\frac{7}{12}$ przez te $\frac{5}{8}$ multiplikowáć przyßło / tedybyś ták wierzchnia liczbe / to iest 7. y 5. przez sie multiplikował / iáko też y spodnia / 12. przez 8. ktorych product byłby ten $\frac{35}{96}$ co żebyś tym predzey poiał / postąpże ták mowiąc 7. rázy 5. sa 35. á te położ śrzodkiem pod linia / á 12. rázy 8. sa 96. czego máß facit, iáko widźiß in Exemplo.

$$\frac{7}{12} \text{———} \frac{5}{8}$$

$$\frac{35}{96} \text{ product álbo facit.}$$

Item, gdybyć multiplikowáć przyßło / $\frac{5}{6}$ przez $\frac{7}{8}$ czego facit $\frac{35}{48}$ miałbyś.

$$\frac{5}{6} \text{———} \frac{7}{8}$$

$$\frac{35}{48} \text{ facit.}$$

Druga/ gdy cáła liczbe przez łamána/ przyszłoby multiplikowáć/ położysz pod cáła liczbe vnitem, iáko to gdybyś chćiał 12. przez $\frac{3}{5}$ multiplikowáć/ położysz ták Exemplum.

$$\frac{12}{1} \text{ —— } \frac{3}{5} \qquad \frac{36}{5} \qquad \text{Fac: } 7\frac{1}{5}$$

ktory multiplikowawszy masz 36. á ten dźiwidunąc 5. vczynić 7 $\frac{1}{5}$ cáłey liczby.

Drugie.

$$\frac{100}{1} \text{ —— } \frac{4}{5} \qquad \frac{400}{5} \text{ diuide} \qquad 80 \text{ facit.}$$

Trzećie.

$$\frac{240}{1} \text{ —— } \frac{3}{4} \qquad \frac{720}{4} \text{ diuide} \qquad 180 \text{ facit.}$$

Jednák gdy cáła liczbe przy łamáney/ przez cáła y łamána multiplikowáć zechcesz/ musisz wprzod przez denominatorá/ cáła połamáć liczbe/ dobieráiąc y przydáiąc Numeratora, iáko to/ gdyćby te liczbe multiplikowáć przyszło 3 $\frac{1}{3}$ przez 4 $\frac{5}{4}$ miałbyś facit 16. cáłey liczby Summe/ czego masz Exemplum.

Pierwsze,

Pierwße,	*Drugie,*
$3\frac{1}{3}$ $4\frac{4}{5}$	$3\frac{3}{5}$ $4\frac{1}{2}$
$\frac{10}{3}$ —— $\frac{24}{5}$	$\frac{18}{5}$ —— $\frac{9}{2}$
$\frac{240}{15}$ diuiduy be-	$\frac{162}{10}$ diuidendo
dźieß miał facit 16.	obaczyß facit 16. $\frac{1}{5}$

ITEM.

$12\frac{1}{3}$ $9\frac{3}{4}$	$15\frac{1}{2}$ $13\frac{1}{4}$
$\frac{37}{3}$ —— $\frac{39}{4}$	$\frac{31}{2}$ —— $\frac{53}{4}$
273	53
117	159
1443	1643
12 fac: $120\frac{1}{4}$	8 fac: $205\frac{3}{8}$

D I V I S I O,

Albo Podźielenie.

GDy łamána liczbá / ma obá rowne denominatory / tedy te przez się sáme máia bydź záchowáne / tylko co Numeratory miedzy sobą diuidowáne / iáko to.

$\frac{3}{8}$ $\frac{7}{8}$ ($2\frac{1}{8}$ Item $\frac{5}{9}$ $\frac{8}{9}$ ($1\frac{3}{9}$

Lecz gdy łamána liczbá / nie iednákie ma denominatory / te przywiedź przez redukcią do iedney denominácyey / iáko ćię dosyć rzetelnie o Addiciey / y Subtrákcicy náuczono / postepuiąc sobie według wyżey opisáney Reguły: iáko to / gdybyś dźielił $\frac{8}{9}$ przez $\frac{2}{7}$ ktore ná krzyż wprzod multiplikuiąc / miałbyś $\frac{56}{18}$ á te podźieliwszy per diuisionem, vczynią Facit $3\frac{1}{9}$

$$\frac{6}{9} \quad \frac{2}{7}$$

$$\frac{56}{18}$$

Facit $3\frac{1}{9}$

Gdy

Gdy záś przy liczbie łamáney/ liczbá cáła ſtoi/ te/ muśiſz pomieſzáć oraz złamáną liczbą/ y do iednego przywieść denominatorá/ iáko wyżey maſz okryslono: á tego teraz przykłády.

$$5\frac{1}{2} \quad 10\frac{1}{6} \qquad\qquad 2\frac{1}{4} \quad 6\frac{2}{3}$$

$$\frac{11}{2} \quad \frac{61}{6} \qquad\qquad \frac{9}{4} \quad \frac{20}{3}$$

(6) (12)

$$33 \quad 61 \left(1\frac{28}{33} \right. \qquad 27 \quad 60 \left(2\frac{26}{27} \right.$$

A gdy záś Numerator ieſt mnieyſzy nád Denominatora, tedy łátwo poznáć/ że ták Numerator, iáko y Deneminator ſię zmnieyſzyć dádzą: iáko to/ dźiel $\frac{5}{8}$ przez $\frac{1}{4}$ facit $\frac{20}{24}$ álbo $\frac{5}{6}$ znowu podźiel $\frac{6}{19}$ przez $\frac{2}{5}$ facit $\frac{20}{27}$ częśći/ ieſzcze podźiel $\frac{9}{1}$ przez $\frac{2}{3}$ facit $\frac{27}{2}$ álbo $13\frac{1}{2}$ częśći.

Náoſtátek/ gdo zechceſz poznáć/ y wiedźieć łamáney liczby częśći/ álbo cząſtkę iednego cáłego Numerum, ná częśći złamánego/ niech będźie lub cáła/ lub łamána liczbá/ álbo łamáney liczby część/ tedy multiplikuy wierzchnie Numery, przez wierzchnie/ á ſpodnie przez ſpodnie iáko to $\frac{2}{3}$ od $\frac{3}{4}$ ieſt to $\frac{6}{12}$ częśći/ część/ álbo $\frac{1}{2}$

cáłego Numerum. Item $\frac{1}{3}$ cześć cáłego od $\frac{1}{3}$ cześći/ Facit $\frac{1}{9}$

Item, $\frac{4}{5}$ od $\frac{17}{1}$ Facit $\frac{68}{5}$ álbo 13 $\frac{3}{5}$ cáłey liczby.

Item, $\frac{2}{5}$ od 14 $\frac{1}{7}$ Facit $\frac{198}{35}$ álbo 5 $\frac{23}{35}$ cáł: licz.

A ták w dálszych sobie postępuy Przykłádách.

XIĘGA II.

O REGVLE DETRI.

REgula Detri, álbo de tribus, iest to Regułá/ o trzech hándluiąca rzeczách. To wiedz/ y záchowuy/ że káżdy ráchunek według tey Reguły/ bywa podány do rezolwowánia/ przez Troiáka liczbę/ ná trzy podźielone Summy/ miedzy ktoremi iedná liczbá/ iest iákby iedinym pytániem/ ktora tey w ráchunku/ w trzećim rzędźie/ to iest ostátnim położyß/ multiplikuiąc srzedniey przez nie/ álbo tę przez srzednią oney/ á przednią diuiduiąc / to/ co przeydźie ex Diuisione, zá facit będźieß miał. Jáko to náprzykład/ gdyby ieden łokieć Szárłatu/ kosztował 14. złotych/ coby zá łokći 26. vczyniło. Facit 364. złotych/ ktory iáko położyć maß/ záraz náuczę/ tylko iescze to in hac Regula Notandum.

Gdy in Regula Detri, przodkiem 1. liczbá ſie tráfi álbo vnitas, to ieſt w położeniu liczby/ w rzedźie pierwſzym/ iáko wtym niżey widźiſz przykłádźie/ tedy nic wiecey/ tylko co ſrzednia liczbe oſtátnia/ to ieſt w oſtátnim rzedźie/ álbo ſrzednia oſtátnia multiplikuy/ zkad záraz bedźie pochodźił product/ álbo Facit, lecz gdy ſie tráfi/ że przy ſrzedniey liczbie/ beda groſze y ſzelagi ſtały/ tedy ſzelagi w groſze po 3. á groſze we złote obroć/ po 30. groſzy w ieden.

Tesz záchoway/ gdy co ná Gwichty rachowáć przyidźie/ łoty ná funty/ funty ná kámienie/ kámienie ná Cetnary/ łamiac/ etc. etc. Exemplum.

Item, łokieć ieden Szárłatu/ zá złotych 14. iák drogo przyida/ y co zá nie vczyni/ zá łokci 26. Facit 364. złotych.

Co ták położyſz według Reguły.

łok:	zło:	łok.
1 ————	14 ————	26
	26 multiplikuy.	
	84	
	28	

Facit 3 6 4 złotych.

Item 18. Funtow/ zá 15. złotych/ co przyidźie za 24. Funty/ Facit 20. złotych.

Według Reguły/ położyß ták.

fun:		zło:		fun:
18	——	15	——	24

1
360 |
188 | 20 zło:
1 |

24
15
——
120
24
——
360

Probá Regulæ Detri.

Chceß śię doświádczyć/ iezelis w Regul[e] tey/ rezoluiąc Exemplum, nezmylił[eś] tedy ták vczyń y postap sobie/ przewro[ć] y przełoż liczbe ostátnią/ w pierwßą á pierwß[ą] w ostátnią/ kłádąc srzodkiem to iet w rzedźi[e] srzednim Facit, álbo product Exempli, iáko [to] widźiß.

fun:		zło:		fun:
24	——	20	——	18

12 |
360 | 15 złot:
244 |
2

18
20
——
360

Teraz ći pokaże krotßym sposobem/ toż Exem-plum, ktore iuż według Práktyki soluitur.

czego

czego sposob ná swym/ dáley/ gdy do tego przyi-dźie/ opiße mieyscu.

fun:		złο:		fun:
18	——	15	——	24
		5		18
Facit		20 złο:		6

P R O B A.

fun:		złο:		fun:
24	——	20	——	18
		10		12
		5		6
Facit		15 złο:		

Iescze Alio modo.

fun:		złο:		fun:
18	——	15	——	24
		9		12
		6		8
				Facit 20 złotych.

Trzymam o tym/ że dosyć doskonále z tych zro-zumiawßy przykłádow/ iáko się maß záchowáć/ y postępowáć sobie w rezoluowániu/ dálßych Exempli Reguły tey/ że iuż sequenter będźieß vmiał proceder záchowáć. A ia tym czásem dáley postępuiąc przychodzę ći/ illustrare Exemplis,

xemplis, wielorakie rożności in Exemplis z tey pochodzacych Reguły.

ROZNICA PIERWSZA.

Gdy w pierwszym rzedzie, to iest przednia liczbá, iest wiekssa niżeli srzednia, y ostátnia.

1 Item ieden kupił 12. Funtow Towáru/ zá złotych 8. po czemu przyida 9. Funtow. Facit 6. złotych.

fun:		zło:		fun:
12	——	8	——	9

Mow (2 / 6) rázy 9
6 sa 12 y 72
diuidny wprzod ie- 36
dny potym drugim. Fac:6. złotych.

2 Item ieden kupił 25. Funtow Towáru/ zá 10. złotych/ y 10. groszy/ co przyidzie zá 10 Funtow/ Facit złotych 4. y grosze 4.

fun:		zło:	gr:		fun:
5) 25	——	10	10	——	10
5		30			2

310
620 to sa grosze.
30) 124 gr: ma złoty.
Facit 4 zł: 4 grosze.

Item

3 Item ieden kupił 36. Funtow Towáru/ zá 27. złotych/ co przyidźie zá 14. Funtow/ Facit 10. złotych/ y großy 15.

4 Item ieden kupił 84. Funtow Towáru/ zá 27. złotych/ y gr: 12. wiele przyidźie zá 36. Funtow/ Facit 11. złotych/ y $22\frac{1}{7}$ großy.

5 Item ieden kupił 75. Funtow Towáru/ zá 9. złotych/ y gr: 24. co przyidźie zá 38. funtow/ Facit 12. zło: gr: 4. y $2\frac{2}{5}$ ßel.

6 Item kupił ieden 108. Funtow Towáru/ zá 13. złotych/ y großy 24. co przyidźie zá 75. funtow/ Facit $9\frac{7}{12}$ złotych/ álbo $17\frac{1}{2}$ gr.

fun: zło: fun:

3) 108 —— $13\frac{4}{5}$ —— 75

36 25 25

6 65

6 260

2

345

$57\frac{1}{2}$

Facit $9\frac{7}{12}$ álbo $17\frac{1}{2}$ gr.

7 Item kupił ieden 100. Funtow Towáru/ zá 48. złotych/ y gr: 18. co przyidźie zá 90. funtow/ Facit złotych 43. y großy 22.

Roznica

ROZNICA DRVGA.

Gdy ſrzednia liczbá przewyżßa przednia, to ieſt, że ieſt wiekßa niżeli przednia.

8 Item ieden kupił 42. Funtow Towáru/ zá złotych 100. y gr: 20. co przcydzie y po czemu przyidą 28. funtow/ Facit 67. złotych. großy 3. y ßelag ieden.

fun: 42 —— zło: 100 $\frac{2}{3}$ —— fun: 28

21   2   14

3   200   2

1 $\frac{1}{3}$

201 $\frac{1}{3}$

Facit 67. zło: gr: 3. y ßelag 1.

9 Item ieden kupił 75. Funtow Towáru/ zá 120. złotych/ y großy 15. po czemu przyidą 37. funtow/ Facit 59. złotych/ 13. großy/ 1. $\frac{1}{5}$ ßelagá.

10 Item kupił ieden 60. Funtow Towáru/ zá 72. złotych/ y großy 6. co przyidzie zá 8. funtow/ Facit złotych 9. großy 18. 2 $\frac{2}{5}$ ßel.

11 Item kupił ieden 144. Funtow Towáru/ zá 252. złotych/ y großy 18. co przyidzie zá 30.

30. funtow/ Facit 52. złotych/ y großy pię-tnaście.

fun: zło: fun:

6) 144 —— 252 —— 30

24 5 5

3) 1260

8) 420

Facit $52\frac{1}{2}$ złotych.

ROZNICA TRZECIA.

Gdy liczbá poślednia, to ieſt w trzećim rzędzie ieſt więkßa, niżeli przednia.

12 Item kupił ieden 21. Funtow Towáru/ zá złotych 9. y großy 15. co przyidźie zá 203. funtow/ Facit 90. złotych/ y großy 26.

13 Item ieden kupił 100. Funtow/ zá 24. złotych y großy 24. co przyidźie zá 312. funtow/Facit 77. złotych/11 $\frac{21}{25}$ großy.

14 Item ieden kupił 64. Funtow Towáru/ zá 21. złotych/ y großy 15. co przyidźie zá 154. funtow/ Facit 62. złotych/ y großy 3.

15 Item kupił ieden 51 Funtow Towáru/ zá 45 złotych/ co przyidźie zá 100. funtow/ Facit 55. złotych/ 16. großy/ y 2. ßelągi.

fun-

fun:	zło:	fun:
81	45	100
9) 9	5	5
		500
		$55\frac{1}{9}$

ROZNICA CZWARTA.

Z Łamáną Liczbą.

16 Item kupił ieden 25. Funtow Towáru/ zá złotych $14\frac{1}{2}$ co przyidzie zá $208\frac{1}{3}$ funtow? Facit 120 złotych/ y groszy 25.

fun:	zło:	fun/
25	$14\frac{1}{2}$	$208\frac{1}{3}$
5) 5		$14\frac{1}{2}$
5		$832\frac{2}{3}$
		2084
		$104\frac{1}{6}$
		$3020\frac{5}{6}$
		$604\frac{1}{6}$

Facit $120\frac{5}{6}$ złotych

17 Item kupił ieden 120. Funtow Towáru/ zá

44.

$44\frac{1}{3}$ złotych/ po czemu przyida/ y co zá nie vczynić będźie zá $233\frac{1}{2}$ funtá/ Facit 56. złotych/ 7. groszy/ $2\frac{21}{24}$ szelagá.

18 Item ieden kupił 36. Funtow Towáru/ zá $82\frac{1}{2}$ złotych/ co przyidźie zá 49. funtow/ Facit 112. złotych/ 25. groszy/ $1\frac{1}{4}$ szelagá.

ROZNICA PIATA.

Gdy przy wszytkich trzech Liczbách, Łamána Liczbá stoi.

19 Item ieden kupił $\frac{1}{4}$ łokćiá/ zá $\frac{4}{5}$ złotego/ co przyidźie zá $\frac{1}{2}$ łokćiá/ Facit 1. złoty/ y groszy 18.

20 Item kupił ieden $30\frac{1}{4}$ łokćiá Towáru/ zá $99\frac{1}{5}$ złotych/ co przyidźie zá $16\frac{1}{2}$ łokćiá/ Facit 54. złotych/ $3\frac{66}{121}$

21 Item kupił ieden $50\frac{1}{5}$ łokći Towáru/ zá złotych $20\frac{1}{4}$ co przyidźie $156\frac{7}{8}$ łokći/ fac: 63 złotych y groszy 8. $1\frac{527}{2008}$ szelagá.

22 Item kupił ieden $13\frac{1}{3}$ łokći Towáru/ zá $41\frac{1}{2}$ złotych/ co przyidźie zá $50\frac{1}{6}$ łokći/ Facit 156. złotych groszy 4. $1\frac{1}{80}$ szel.

łok: zło: łok:

$13\frac{1}{3}$ —— $41\frac{1}{2}$ —— $50\frac{1}{6}$

40 | 301
3) 240 | 3) 903
80 | 301
8) 10) | $41\frac{1}{2}$

301

$12040\frac{1}{2}$

15

$12491\frac{1}{2}$

$1561 : 13\frac{3}{8}$

Fac: 156 zło: 4 gr: $1\frac{1}{80}$ szel.

ROZDZIAŁ I.

O Proporciey Exemplow.

23 Item 8. funtow / zá złotych 10. co przyidzie zá 18. Funtow / Facit 22. złotych / y gr: 15.

funt: zło: fun:

8 —— 10 —— 18

1 | 180

Facit $22\frac{1}{2}$ zło:

Drugi

DRVGI SPOSOB.

fun: zło: fun:
8 ——— 10 ——— 18

20   16 iest 2 rázy 8
$2\frac{1}{2}$ 2 iest $\frac{1}{8}$ 16.

Facit $22\frac{1}{2}$ zło:

TRZECI SPOSOB.

fun: zło: fun:
8 ——— 10 ——— 18

8 iest rowny Nū: 18
2 iest $\frac{1}{4}$ od 8 $4\frac{1}{2}$

Facit $22\frac{1}{2}$

Dla doskonálszego zrozumienia/ iáko widźisz ten przykład/ we trzy opisałem ći sposoby. *Pierwszy.* Srzednia/ ostátnia multiplikuiac/ á przednia diuiduiac liczbe. *Drugi.* Gdym poslednia liczbe według proporciey/ pierwszy podźielił/ iáko to pewna/ że 16. iest 2. rázy 8. przez 2. multiplikuiac srzednia liczbe/ y záś 2. że 16. liczby/ iest osma cześć/ y to prawdá/ diuiduiac 20 przez 8. gdźie $2\frac{1}{2}$ rázy wchodźi/ co addendo insimul Facit toż vczyni. *Trzeci.* Gdym srzednia podźielił liczbe/ iáko to/ że 8. iest rowny Numerus, pierwszemu álbo przedniemu/ po-

żywszy też liczbe pod riga ná poślední/ y záś 2. że iest czwarta cześć/ Osmy/ przez 4. 18. dźieliąc/ ktore 4 $\frac{1}{2}$ rázy w 18. wchodźi/ zkad tákże iednoż vzna $\frac{1}{2}$ wasz Facit. Postepuy tedy ták sobie/ y w inszych Exemplach niżey opisánych/ ktorych ći iuż resoluowáć nie bede/ tylko co Facit káżdemu przydam/ ktore ty sam sobie resolnowáć bedźiesz/ chcąc sie czego náuczyć/ gdźie/ gdy ći toż Facit, co przy káżdym Exemplum stać bedźie/ przyidźie y pádnie/ to nie omylnie/ dostonáleś zráchował.

24 Item 12. Funtow/ zá złotych 15. co przyidźie zá 27. funtow/ Facit 33. złotych / y groszy 22 $\frac{1}{2}$

25 Item 16. Funtow/ zá 11. złotych/ po czemu przyida 21. funtow/ Facit 14. złotych/ 13 $\frac{1}{8}$ groszy.

26 Item 30. Funtow/ zá 24. złotych/ po czemu przyida 28. Funtow / Facit 22. złotych / y groszy 12.

27 Item 25. Funtow/ zá 18 $\frac{3}{4}$ złotych/ po czemu przyida 27. Funtow / Facit 20. złotych/ groszy 19. 1 $\frac{23}{50}$ szelagá.

28 Item 28. Funtow/ zá 36. złotych/ po czemu przyida 49. Funtow/ Facit 63. złotych.

29 Item 32. Funtow/ zá złotych 37. co przyidźie zá 70. funtow/ Facit 80. złotych 28 $\frac{1}{8}$ groszy.

Item

30 Item 56. Funtow/ zá 42. złotych/ po czemu przyidą 125. funtow/ Facit 93. złotych/ groszy 22. 1 $\frac{7}{14}$ szelągá.

31 Item 81. Funtow/ zá 43 $\frac{1}{2}$ złotych/ co przyidźie zá 100. funtow/ Facit 53. złotych/ 21 $\frac{8}{81}$ groszy.

32 Item 108 funtow/ 136 $\frac{1}{3}$ złotych/ co vczynić bedźie zá 203 funtow Facit 256. złotych/ 7. groszy/ 1 $\frac{27}{54}$ szelągá.

33 Item 144. funtow/ zá 107 $\frac{1}{3}$ złotych/ co przyidźie zá 287. funtow/ Facit 213 złotych/ 27. groszy/ 1 $\frac{61}{72}$ szelągá.

34 Item 100. funtow/ zá 49 $\frac{1}{2}$ złotych/ co trzebá bedźie dáć/ zá 480. funtow/ Facit 237. złotych/ y groszy 18.

35 Item 240. funtow/ zá 49 $\frac{3}{4}$ złotych/ po czemu przyidą 945 funtow/ Facit 195. złotych/ 27. groszy/ 1 $\frac{81}{160}$ szelągá.

ROZDZIAŁ II.

Nástepuią Exempla, przykłádow niektorych ráchunku, w Kramách zwyczáynego.

1 Item Sztuká iedná/ zá 4 $\frac{1}{6}$ złotych/ co przyidźie zá 12. Sztuk/ Facit 50. złotych.

Sztuk.

12

$4\frac{1}{6}$

45

2

Facit 50 złotych.

2 Item 1. łokieć/ zá $5\frac{2}{3}$ złotych/ co przyidźie zá 15. łokći/ Facit 85 złotych.

3 Item 1. łokieć Sukná/ zá $7\frac{3}{4}$ złotych / co przyidźie zá 21. łokći/ Facit 162 złotych/ $22\frac{1}{3}$ groszy.

4 Item 1. łokieć zá złotych 6. co przyidźie zá $22\frac{1}{2}$ łokćiá/ Facit 135. złotych.

5 Item 1. łokieć zá 7. złotych/ po czemu przyi-da $36\frac{3}{4}$ łokći/ Facit 257. złotych/ $7\frac{1}{2}$ gro.

6 Item 1. Sztuká płotná/ zá 9. złotych / co przyidźie zá $25\frac{7}{8}$ sztuk Facit 232. złotych/ $26\frac{1}{4}$ groszy.

7 Item łokieć 1. Sukná Angelskiego/ zá $3\frac{1}{2}$ Talerá/ co przyidźie zá $39\frac{3}{4}$ łokći/ Facit 139 Talerow/ $11\frac{1}{4}$ groszy.

8 Item 1. łokieć Sukná Hiszpáńskiego/ zá $5\frac{3}{4}$ Talerá/ co przyidźie zá $57\frac{2}{3}$ łokći/ Facit 331. Talerow/ złoty 1. y groszy $22\frac{1}{2}$

9 Item

9 Item 1. łokieć Sukná / zá 3 $\frac{1}{2}$ złotych / co przyidźie 68 $\frac{5}{6}$ łokći / Facit 240. złotych / 29 $\frac{1}{6}$ groszy.

10 Item 1. łokieć Sukná / zá 7 $\frac{1}{2}$ złotego / co przyidźie zá 81 $\frac{2}{8}$ łokći / Facit 614 złotych 1 $\frac{7}{8}$ groszy.

11 Item 1. Sztuká Koleńskiego płotná / zá 34 $\frac{1}{5}$ złotych / co przyidźie zá 97 $\frac{9}{10}$ Sztuk / Fac. 3406. złotych / 27 $\frac{3}{5}$ gro.

12 Item 1. Sztuká Niderláńskiego płotná / zá 37 $\frac{2}{3}$ złotych / co przyidźie zá 76 $\frac{1}{2}$ Sztuk / Facit 2881. złotych / y groszy 15.

13 Item 100. Funtow / zá 45. złotych / y groszy 15. co przyidźie zá 560 $\frac{2}{3}$ funtá / Facit 255 $\frac{41}{400}$ złotego.

14 Item 100. Funtow Towáru / zá 52 $\frac{2}{5}$ złotych / co przyidźie zá 540 $\frac{3}{5}$ funtá / Facit 283. złotych 8 $\frac{11}{85}$ groszy.

15 Item 100. Funtow / zá 65. złotych / co przyidźie zá 650. funtow / Facit 422. złotych / y groszy 15.

16 Item 100. Funtow / zá 84 $\frac{1}{2}$ co przyidźie zá 760. funtá / Facit 642. złotych / y gr: 6.

17 Item 100 Funtow / zá 50 $\frac{4}{5}$ złotych / co przyidźie zá 350 $\frac{1}{2}$ funtá / Facit 177. złotych / 16 $\frac{1}{50}$ groszy.

15 Item 100. Funtow/ zá 92. złotych/ co przyi-
dźie zá 925. funtow/ Facit 851. złotych.

ROZDZIAŁ III.

O Rożnych Exemplach, ktore śie w przedáży y kupi, bárzo często, á práwie codźiennie do ráchowánia podáią, y tráfiáią.

Masz tedy Naprzod:

Ná Funty/ y Cetnary/ Ráchunek

1 Item Funt ieden/ zá groszy 6. co przyidźie
zá $19\frac{1}{2}$ funtá/ Facit 3. złote/ 27. groszy.

Funtá.

Położ ták: $19\frac{1}{2}$

6

114

3

Diuiduy 30) 117 groszy ná złote/ masz
Fac: 3. zło: 27. groszy.

2 Item ieden Funt/ zá 5. groszy/ co przyidźie
zá $84\frac{3}{4}$ funtá/ Facit 14 złotych/ $3\frac{}{4}$ groszy

3 Item 1. Funt Ryżu/ zá groszy 8. co przyidźie
zá $27\frac{1}{2}$ funtá/ Facit 7. złotych/ 10. groszy.

4 Item 25. Funtow Towáru/ zá 2. złote/ y
groszy 6. co przyidźie zá 125. funtow/ Fa-
cit 11. złotych.

5 Item

5 Item 12. Funtow Towáru/ zá 3$\frac{1}{}$ złotych/ co przyidźie zá 50$\frac{1}{4}$ Facit 13 zło:^{5} y gr: 12.

6 Item 8. łotow Imbieru/ zá groszy 10. co przyidźie dáć zá 2$\frac{1}{2}$ łotá/ Facit 3$\frac{3}{8}$ groszy.

7 Item 12. łotow Száfránu zá 13$\frac{1}{}$ złotych/ co przyidźie zá 5. łotow/ Facit^{4} 5$\frac{13}{24}$ złotych.

8 Item 12$\frac{1}{}$ funtá/ zá złotych 30. co przyidźie zá 120.^{2} funtá/ Facit 288. złotych.

9 Item 15. Funtow Towáru/ zá 25$\frac{1}{}$ złotych/ co przyidźie zá 60. funtow/ Fa^{5}cit 100. złotych/ y groszy 24.

10 Item 21. funtow podłego száfránu/ zá 24. złotych/ co przyidźie zá 40$\frac{3}{4}$ funtá/ Facit 45$\frac{1}{7}$ złotych.

11 Item 100. funtow Kánaru/ zá 84. złotych/ co przyidźie zá 1225$\frac{1}{}$ funtá/ Facit 1029. złotych/ groszy 12.^{2} 1$\frac{4}{5}$ szelagá.

12 Item 90. funtow báwełny/ 65. złotych/ co przyidźie zá 5$\frac{1}{}$ funtá/ Facit 3. złote/ groszy 2. y 2. szel:^{2}

13 Item 15. łotow kwiátu muszkátowego/ zá 5. złotych/ co przyidźie zá 5$\frac{1}{2}$ łotow Facit złoty 1. 25$\frac{2}{3}$ groszy.

14 Item 60. Funtow/ zá złotych 15$\frac{1}{}$ co przyidźie zá 75. funtá/ Facit 16. zło^{2}tych 22. $\frac{1}{2}$ groszy.

15 Item 19 $\frac{1}{8}$ funtá/ zá 5 $\frac{1}{3}$ złotych/ co przyidźie zá funtow 100. Facit 43. złotych 17 $\frac{3}{51}$ groszy.

16 Item 250. funtow/ zá 45 złotych/ co przyidźie zá 775. funtow/ Facit 143 zło: 13 [illegible] groszy.

17 Item kupił ieden 30 $\frac{1}{2}$ fun: zá 15 $\frac{1}{6}$ iescze 20 $\frac{1}{3}$ iescze 32 $\frac{2}{3}$ iescze 40 $\frac{1}{2}$ funtá towáru rożnego kájdy funt po groszy 10 pytam co przyidźie/ y co vczyni zá wszytko in summa Facit 47. złotych/ 11. groszy/ y 2. szelągi.

W tym Przykłádźie ták sobie postąp, chcąc g zráchowáć, adde do kupy.

Fun:
30 $\frac{1}{2}$
15 $\frac{1}{6}$
20 $\frac{1}{3}$
32 $\frac{2}{3}$
40 $\frac{1}{2}$

groszy 10 iest to $\frac{1}{3}$ złotego. 142 $\frac{1}{6}$ złotych.

diuide przez 3. Fac 47. groszy/ 11 y 2. szelągi.

18 Item kupił ieden 120. funtow Towáru/ item do tego 132 $\frac{1}{3}$ item 136 $\frac{2}{3}$ item 137 $\frac{3}{4}$ funtá/

kájdy

kaźdy funt płácząc po groſzy 15. pytam co zá wſzytek vczyni Towar/ Facit 263. złot: 11 $\frac{1}{4}$ groſzy.

Fun:
120
132 $\frac{1}{3}$
136 $\frac{2}{3}$
137 $\frac{3}{4}$

gr: 15 ieſt to $\frac{1}{2}$ złotego.

526 $\frac{3}{4}$

diuide przez 2. Fac: 263 zło: 11 $\frac{1}{4}$ groſzy.

19 Item kupił ieden Towáru 157 $\frac{1}{2}$ funtá/ ieſzcze do tego 250. item 376 $\frac{2}{3}$ kaźdy funt płácąc po groſzy 6. co zá wſzytko przyidzie: Facit 165. złotych/ y groſzy 25.

20 Item doſtał ieden Towáru roźnego/ piećioráktego ſortimentu, Pierwſzego 50 $\frac{1}{2}$ funtá/ drugiego 64 $\frac{1}{3}$ trzećiego 75 $\frac{1}{2}$ czwartego 79 $\frac{4}{5}$ piątego 85 $\frac{2}{3}$ przypadł mu kaźdy funt iednáko/ po groſzy 7 $\frac{1}{2}$ pytam tedy co mu zá wſzytko przychodźi/ Facit 55. złotych/ 26 $\frac{1}{4}$ groſzy.

21 Item kupił ieden Towáru 125 funtow/ item 34 $\frac{1}{2}$ item 60 $\frac{1}{3}$ y 40 $\frac{1}{6}$ funtá/ kaźdy funt

płácąc

płácąc po 15. groszy / iednák w ten sposob
że tárę wytrácić powinien / to iest skrzyni
tę / w ktorey Towar leżał / á tá ważyłá 36 $\frac{1}{3}$
funtá / pytam tedy wiele lauter vczyni
funtow / y co zá facit wszytkiego / Facit
lauter vczyni 223 $\frac{2}{3}$ funtow. A záś pieni
dzy sum: álbo Fa: III. złotych / y groszy 25.
A ten ći rezoluie dla przeszego poięćia.

Fun:
125
34 $\frac{1}{2}$
60 $\frac{1}{3}$
40 $\frac{1}{6}$

260 funtow.
36 $\frac{1}{3}$ funtá táry odćiągni

gr: 15 iest to $\frac{1}{2}$ złotego.
223 $\frac{2}{3}$ lauter funtow.

diuide przez 2.
Facit III. zło: 25. groszy.

ROZDZIAŁ IV.

Ráchunek ná Łokćie.

1 Item łokieć ieden czarnych iedwabnych ko
ronek / po 13 $\frac{1}{2}$ groszy / co przyidźie zá 31 $\frac{1}{4}$
łokći / Facit 14. złotych / 1 $\frac{3}{4}$

2 Item ieden łokieć koronek białych / po grosz

19.

15. á sztuczká niesie $62\frac{1}{2}$ łokći/ có zá nie vczyni/ Facit 37. złotych/ y groszy 15.

3 Item 1. łokieć sznurká iedwabnego/ po groszy $4\frac{1}{2}$ co vczyni zá $25\frac{1}{2}$ łokćiá/ Facit 3. złote/ $24\frac{3}{4}$ groszy.

4 Item 1. sztuká Forbotek trzyma $78\frac{3}{4}$ łokći w sobie/ kosztuie złotych 12. groszy $3\frac{3}{4}$ po czemu przyidźie łokieć/ Facit 5 groszy.

5 Item 1. łokieć Forztatu po 1. złotemu/ y po groszy 26. co przyidźie zá $2\frac{1}{2}$ ćwierći łokćiá Facit złoty 1. y groszy 5.

6 Item $3\frac{1}{2}$ łokćiá Máteriey/ po 2. złotych y $13\frac{1}{2}$ groszy/ co vczyni zá $69\frac{1}{4}$ łokći/ facit 24. złote/ y 14. groszy.

7 Item sztuki 3 płotná/ trzymáią $50\frac{1}{2}$ $51\frac{3}{4}$ $52\frac{1}{4}$ łokći/ káżde 12. łokći kosztuią 13 złotych/ y groszy 15. co zá wszytko vczyni/ Facit 173. złote/ y groszy $24\frac{5}{6}$

8 Item 5. sztuczek płotná Olederskiego/ trzymáią/ $40\frac{1}{2}$ $51\frac{1}{3}$ $42\frac{1}{4}$ $59\frac{3}{4}$ $60\frac{2}{3}$ łokći/ káżdy łok: po groszy/ 100 Co zá wszytkie vczyni/ Facit 848. y groszy $7\frac{1}{2}$

9 Item zá 15. groszy/ gdy łokieć płotná kupisz/ wiele łokći bedźiesz miał zá $49\frac{1}{2}$ złotych/ Facit 99. łokći.

10 Item kupił ieden 7. sztuk Máteriey/ dał zá nie 483. złotych/ gdźie mu łokieć po groszy 45.

45. przypadł/ pytam wiele ßtuká w sobie kázda z osobná trzymáłá łokci/ Facit 46. łokci.

11 Item kupił ieden ßtukę Sukná Angielskiego/ zá III. Talerow/ kázdy Taler po złotych 3. á tá ßtuká miáłá trzymáć łokci 36. w sobie po wymierzeniu nie ználázło sie więcey/ tylko 33. łokci/ y 2. ćwierći/ pytam iák wiele ma dáć zá nie/ Facit 309. złotych/ y großy 27.

12 Item kupił ieden 6. ßtuk płotná Niderlándzkiego/ ktore trzymáły 28. 32. 27. 29. 31. 28. łokci/ łokieć pierwßych dwu ßtuk płácił/ po 2. złote/ y großy 18. á łokieć drugich dwu ßtuk płácił/ po złotych 3. á trzecich dwu ßtuk łokieć płácił/ po złotych 2. y po großy 20. pytam co ogułem zá wßytkie przychodźi/ Facit 451. złotych/ y großy 10.

zło:	łokci
	28
	32
$2\frac{3}{5}$	60
	$2\frac{3}{5}$

Facit 156 zło: dwu pier:

złó:	łok:
	27
	29
3	56
	3

Facit 168 złó: dwu drugich

	złó:	łok:
		31
		28
złotych	$2\frac{2}{3}$	59
156		$2\frac{2}{3}$
168		$118\frac{1}{3}$
157 10		$39\frac{1}{3}$
Fac: 481 10		Facit $157\frac{1}{3}$ dwu trzećich.

3 Item cztery ßtuki trzymáią $28\frac{1}{2}$ $27\frac{3}{4}$ $29\frac{1}{2}$ $30\frac{1}{4}$ łokći/ iedny połowy plá ² co ⁴ ne/ ² ká ⁴ zde 4. łokćie/ po złotych 10. y großy 12. á drugi połowy/ kázdc $4\frac{1}{2}$ łokćiá/ po 11 złotych/ y großy 18. Wiele ² tedy ká- zdego Facit vczyni. Facit pierwßey poło- wy/ 300. złotych/ y großy $9\frac{1}{2}$ á drugiey połowy 300. złotych/ y großy ² 6.

4 Item Kramarz ieden kupił 62. łokći Atłá- ſu/ kázdy łokieć po 4. złotych/ y großy 20. do tego ieſzcze 45. łokći Arámitu/ po $6\frac{1}{2}$ złotych/ ieſzcze 31. łokći Táffty/ po 1. zło- temu/

temu/ y groſzy 15. ieſzcze 42. łokćiá Czámle
tu/ po 1. złotemu/ y groſzy 8. łokieć/ pytam
co wſzytko koſztuie/ y co zá wſzytko vczyni
Facit 681. złotych/ y groſzy 16.

15 Item przynioſł ieden do Kotlarzá/ miedzi
ſtárey $53\frac{1}{4}$ funtow/ káżdy po 14. groſzy
wźiął ná to od Kotlarzá miedźi nowey
$47\frac{1}{2}$ funtá/ káżdy funt po groſzy 18. przy
iął/ pytam ktory tu z nich ma dopłáćić
drugiemu/ Facit Kotlarz ma ieſzcze odebráć
od támtego złotych 3. y groſzy 19 $\frac{2}{3}$

16 Item Páni iedná kupiłá v Konwiſarzá
naczynia nowey Cyny rożnego/ $56\frac{3}{4}$ fun
tow/ przyimuiąc od niego káżdy funt po
groſzy 16. ná to dáłá mu ſtárey Cyny $48\frac{1}{2}$
funtá/ przyobiecuiąc mu ieſzcze ná káżdy
funćie/ po 3. groſze popráwić/ pytam wiele
ieſzcze Konwiſarzowi dopłáćić powinná
Facit 9. złotych/ y groſzy $7\frac{1}{2}$

17 Item Páni iedná ſługę ná ſłużbę przyimu
ie/ obiecuiąc iey co Rok 13. złotych mytá/ ta
poſłużywſzy Niedźiel 16. záſzły ſwary mię
dzy nimi/ ták dálece/ że ſługá ze ſłużby
odeyść muśiáłá/ pytam co iey tedy dáć
mytá przychodźi/ Facit 4. złote.

18 Item Pan ieden/ viednał Woźnice ná Rok
obiecuiąc mu 12. Talerow/ y groſzy 25. my
tá/ ſtáło ſię potym/ że Pan nie potrzebu
iąc go

iąc go więcey/ vczynił go wolnym/ dawszy mu 17. złotych/ pytam wiele Niedziel v Páná służył/ Facit 24. Niedziel.

złot:	Niedziel	złot:
$36\frac{5}{6}$	52	17
	17	
221	364	
	52	
	884	
	6	

diuiduy 5304 przez 221 przyidzie.

Facit 24. Niedziel.

ROZDZIAŁ V.

Nástepuie Ráchunek Rozmáitych rzeczy, co tylko do ráchowánia przypáść mogą, codźiennie práwie sie przytráfiáiących, ktorych Exempla co trudnieysze, wedlug Práktyki, soluowáć ci bede.

WJec iż ná początku Regulæ Detri, obiecałem ći Elucidowáć dostátecznie/ iákobyś sobie iák w naykrotszym porachowániu/ Exempli y przykłádow postąpić miał/ teć kilká Kondicyi/ tylko zrozumieć zechcey/ okryśle y obiáśnie.

Pierwsza. Gdy sie wszytkie trzy summy/ we

E trzech

trzech położone rzedách/ rowne tráfia y przypádna/ te ták długo per proportionatum Numerum, przedni y ostátni zmnieyszay/ ják długo sie mnieyszyć dádzą: dopiero srzednim ostátni/ álbo ostátnim srzedni multiplikuy/ á przednim diuiduj/ zkąd przyidźie Facit, czego masz Exemplum: Náprzykład/ gdybyś 24 funtow kupił/ zá złotych 30. coby przyszło zá 36. Facit 45. á temi kilka sposoby pokáżeć/ iáko to:

	fun:		zło:		zło:
6)	24	——	30	——	36
2)	4		3		6
	2		2) 90		3

Facit 45 złotych.

Znowu krotszey iescze w drugi Sposob.

	fun:		zło:		zło:
12)	24	——	30	——	36
	2		2) 90		3

Facit 45 złotych.

Znowu w inszy, álbo trzeći Sposob.

fun:		zło:		fun:
24	——	30	——	36

3) 36
5) 1080
360

Facit 45 złotych.

Iescze

Iescze krotßey w czwarty Sposob.

fun: zło: fun:

24 —— 30 —— 36

15 24 ieſt to rowna liczbá pierwßey/

Facit 45 złotych. 12 ieſt to $\frac{1}{2}$ 24 licz:

Druga. Poniewaz ſie tráfiáia/ Exempla, że przy oſtátniey/ álbo ſrzedniey/ álbo przedniey liczbie/ ſtoi łamána liczbá: Wiec gdy ſie przyda/ że v przedniey liczby/ ná pierwßey rydze/ y v oſtátniey ná trzećiey rydze/ łamána liczbá ſtać bedźie/ te multiplikuy przez denominatore, przybieráiąc Numeratorem numerum, iednák to pomnij/ że tymże denominatorem, co przy liczbie pierwßey Rygi/ maß oſtátnią multiplikowáć liczbę/ iáko to/ gdybyć ten Exemplum ráchowáć przyßło:

fun: zło: fun:

$32\frac{1}{2}$ —— 18 —— $24\frac{1}{3}$

5) 65 18

13) 192

246

438

2

5) 876

13) $175\frac{1}{5}$

Fac: 13. zł: $14\frac{4}{13}$ gr.

Trzecia. Gdy sie v środniey / á ostátniey liczby / łamána liczbá tráfi: á v przedniey nic / tedy iedne przez drugą / cáłą przez cáłą / łamáną przez łamáną multiplikuy liczbę / iednák to obserwuy / gdy Numerator sie tráfi / to iest wierzchnia liczbá / więksa nád vnitatem, tedy cáłą liczbá / ma być przez Numeratora wprzod multiplikowána / potym denominatorem dziwidowána / dopiero do drugiey cáłey przyłożona liczby. Coć záraz illustruie Exemplis, ták w pierwszy sposob o iednym Numeratorze / iáko y w drugi / gdy większy Numerator kłádziony bywa: Náprzykład / 100. łokći / zá $44\frac{1}{2}$ złotych / co vczyni zá $45\frac{1}{3}$ łokćia / Fac: 20 zł: 2 $5\frac{1}{4}$ gr:

łok:		zło:		łok:
100	——	$44\frac{1}{2}$	——	$45\frac{1}{3}$
		$45\frac{1}{3}$		

$220\frac{1}{2}$
$1762\frac{2}{2}$
$24\frac{}{3}$
$1\frac{1}{6}$

Fac: 20 | $17\frac{1}{3}$

30 (20

gr: 5 | 20 | 1

100. | 4.

Item /

Jtem 100. łokci/ zá 24 $\frac{2}{3}$ złotych/ co vczyni zá 33 $\frac{2}{5}$ łokci/ Facit 8. zło: groszy 6 $\frac{4}{25}$

łokci		zło:		łokci
100	——	24 $\frac{2}{3}$	——	33 $\frac{2}{5}$

33 $\frac{2}{5}$
——————
72 $\frac{3}{5}$
722 $\frac{5}{}$
29 $\frac{4}{15}$
——————
Facit zło: 8| 23 $\frac{13}{15}$ álbo 26. groszy.
30
——————
groszy 6 | 16 | 4
——————
100 | 25

1 Item 4. Wory Pieprzu/ wáżą 225. 260. 251. 265 $\frac{1}{2}$ funtow/ tárá káżdego woru 3 $\frac{1}{2}$ Funtá / káżdy Cetnar po zło: 133. y groszy 10. ráchuiąc w Cetnarze funtow po 100. co zá wszytko vczyni/ Facit 1316. złotych/ y groszy 20.

2 Item 2. Wory Migdałow/ wáżą 327. 416 $\frac{3}{4}$ funtow/ tárá zá Wory 8 $\frac{1}{4}$ funtá/ po 81. złotych Cetnar/ á w nim 100. funtow/ Facit 498 złotych/ 6 $\frac{4}{5}$ gro:

3 Item kupił ieden kilká szorokow/ futer rożnych/ to iest 450. sztuk łasic/ płácąc 100.

 po

po 12 $\frac{3}{\ }$ Talerow/ znowu 356 Szwedzkich
Kun ^{4} płácąc káżdą sztukę/ po 5 $\frac{1}{\ }$ złotych/
item 240. sztuk Soboli/ káżdy ^{3} sorok/
to iest 40. sztuk/ po 96 $\frac{2}{\ }$ Talerow/ iescze
252. sztuk Moskiewsk ^{3} ich Lisow/ iedne
sztukę po 1 $\frac{1}{\ }$ złotych/ pytam wiele złotych/
po 30. gr: ^{4} zá ten Towar wszytek vczyni/
Facit 4125. złotych/ 21. groszy.

4 Item ieden kupił w Wenecyey/ 12. Sztuk
Atłasu/ á te wszytkie in summa, trzymáły
w sobie łokci 400. káżdy łokieć po 36 $\frac{3}{\ }$
płácił potroynych. Wiele tedy Cronow/ ^{4}
káżdy po 140. soldow ráchuiąc vczyni/ gdyż
Cambium, álbo Wexel chodźi/ 24. po-
troynych/ we 124. soldow Weneckich/ y
wiele grzywien/ Ceny tey/ iáko w Hámbur-
ku/ gdźie 42 szilíng. iákie w Lubeku vcho-
dzą/ iedne Włoska vczynią Crone/ Facit
542 $\frac{1}{\ }$ Cronen/ á 1424. grzywien/ 1. szi-
ling ^{2} Lubecki.

5 Item ieden dostał 2. Sztuce Genuyskiego
Axámitu/ iedná trzymáłá 24 $\frac{1}{\ }$ łokćiá/ á
druga 23 $\frac{1}{\ }$ káżdy łokieć przy ^{4} padł ná
7. złotych ^{2} y groszy 10. pytám co zá wszy-
tko vczyni/ Facit 350 zł: y groszy 5.

6 Item kupił ieden dwie Rusie Oliwy/ wá-
żyłá iedná 4 $\frac{1}{\ }$ Cetnará 22. funtow/ druga
4 $\frac{1}{\ }$ Cetnará ^{2} y 6 funtow/ táry ná káżdym
^{2} Cetnarze/ álbo od káżdego Cetnará 12.
funtow/

funtow/ á w káżdy Cetnar 100. funtow wchodźiło/ po złotych 32. y großy 10. Cetnar/ pytam co zá Oliwe dáć przychodźi. Facit 270. złotych/ y großy 20.

7 Item Gárbarz ieden kupił 360. ßtuk Skor Wołowych/ te dawßy przerzućić/ znalazł w káżdym 100. 5. ßtuk nápsowánych/ płáćił káżde 100. dobrych/ to iest cáłych/ po $251\frac{3}{4}$ Talerow/ káżdy po złotych 3. ráchuiac/ á záś ßtuke nápsowána po $1\frac{3}{4}$ Talerze/ pytam co zá wßytko dáć iemu przyiydźie/ Facit 2687. złotych/ 13. großy $1\frac{1}{50}$ ßelagá.

8 Item kupił ieden 6. ßtuk płotná/ ktore trzymáły $26\frac{1}{4}$ / $31\frac{1}{2}$ / $32\frac{2}{3}$ / $24\frac{3}{4}$ / $27\frac{1}{3}$ / $29\frac{1}{2}$ łokći/ káżdy łokieć płácac po złotemu/ y po $22\frac{1}{2}$ großy/ ßpytam wiele mu dáć zá wßytko przychodźi/ Facit 301. złotych.

9 Item przywieźiono iednemu 3. koße Rożynek/ ważyły 186. 142. 133 funtow/ vczyniło táry co koße ważyły $27\frac{2}{3}$ funtá/ przyiał káżdy Cetnar/ to iest káżde 100. funtow/ po złotych 51. pyta coby zá nie vczyniło/ Facit 221. złotych.

10 Item ieden worek Mußkátowych Gałek/ ważył $67\frac{3}{4}$ funtow/ táry $4\frac{3}{4}$ funtá/ Funt po 1. złotemu/ y großy 24 záraz od reki przedał Gałke káżda po 4. ßelagi/ zá ktore

ták wiele targował/ iáko 75 złotych/ y groszy 25. pytam wiele funtow przedał/ y wiele Gałek w ieden funt wchodziło/ Facit $42\frac{21}{162}$ funtow przedał/ á wchodziło funt $40\frac{1}{2}$ Gałek.

11 Item ieden przedáie funt 1. Jmbieru/ po 7. potroynych/ á 1. funt Pieprzu/ po 15 potroynych. Wiec tráfia sie ieden/ ktory chce włożyć 300. złotych/ w ten Towar/ chcac mieć ták iednego/ iáko y drugiego zárowno Towáru/ pytam wiele funtow káżdego z tych dwoigá otrzyma/ Facit 120. funtow Jmbieru/ y 120. funtow Pieprzu.

P.	Pot:			
1 ——	15			
Jm: 1 ——	7	fun:		zło:
2. ——	25	— 2 ——		300
	1			12
				2
				24
				10 potr: zło:
				2) 240

Fac: 120 fun: Jmbieru y Piepr: tákże

12 Item 10. Kuf Oliwy/ ważą co dwie N 1. 2. 625 funtow/ N. 3. 4. 570 funtow/ N. 5. 6. 475.

475. funtow/ N. 7. S. 430. funtow/ N. 9. 10. 500. funtow/ káždy Cetnar o funtách 100. po złotych Ryńſkich 14 $\frac{2}{3}$ gdźie in summa zá wßytek ten przychodźi Towar/ złotych 317. Ryńſkich/ 46 $\frac{2}{3}$ Cráycárow/ á tych 60 we złoty wchodźi. Pytam wiele funtow ná Cetnarze Táry nádano. Facit 20. funtow/ táry vpuſczono ná Cetnarze.

Funt:

625
570
475
430
500

2600 funtow.

złо: R.		fun:		zło: R.
14 $\frac{2}{3}$	———	100	———	317 $\frac{7}{9}$
44				2860
9				286000
396				396) 858000
				2166 $\frac{2}{3}$ funtow

Fun:
2600
$2166\frac{2}{3}$ funta.

Fun:		Fun:
$2166\frac{2}{3}$	$433\frac{1}{3}$	100

65/00 43300
$33\frac{1}{3}$

$43333\frac{1}{3}$

65) 1300/00

Fac: 20. funtow táry ná Cetnarze.

13 Item Páká iedná Rozynek drobnych/ waży funtow 275. kosztuie in summa złotych Polskich 65. y groszy $22\frac{1}{2}$ pytam po czemu przyidźie Cetnar/ to iest 100. fun: y po czemu funt ieden. Fac: Cetnar przyidźie po 23 złote/ á zás funt po groszy $7\frac{1}{2}$

14 Item 4. Bálle Fig Tureckich/ máia w sobie in summa 240. koszyczkow/ waża Cetnarow 8. y funtow 40. káżdy Cetnar po 100. funtow/ kosztuie Cetnar 31. złotych/ y groszy 15. Co tedy zá wszytko vczyni/ Facit 264. złotych/ y groszy 18.

15 Item przyszło iednemu Kupcowi/ 6. skrzyn Mydłá/ Pierwsza/ ważyłá Cet: 4. y funtow 13. Druga/ Cetn: 5. y 4. fun: Trzecia/ $4\frac{1}{2}$

Cetn:

Cetn: 7. fun: Czwarta/ $3\frac{1}{2}$ Cetn: 38. funtow/ Piata/ 5. Cetn: 4. funty. Szosta/ 4. Cetn: 19. funtow. Táry od skrzyń ná káždym Cetnarze/ 11. funtow/ kosztuie Cetnar káždy/ ráchuiąc po 121. funtow $6\frac{3}{4}$ złotych Ryńskich/ káždy złoty ráchuiąc po groszy 60. á potroyny po 12. szelągow/ co zá wszytko vczyni/ Facit 164. złotych Ryńskich/ potroynych 5. szelągow $8\frac{112}{121}$

16 Item kupił ieden páke Wosku/ ktora ważyłá 6. Cetnarow/ $37\frac{1}{4}$ funtá/ káždy Cetnar ráchuiąc po 110. fun: kosztował tedy Cetnar 36. złotych nászych y groszy $7\frac{1}{2}$ pytam co tedy zá wszytko vczyniło Facit 232. złotych/ $12\frac{1}{2}$ groszy.

17 Item, Gdy kto kupi zá złotych $14\frac{1}{2}$ funtow 24. wiele funtow bedzie miał zá 36. złotych/ Facit $59\frac{17}{29}$ funtow.

18 Item kupił ieden Funtow 100. zá złotych $54\frac{1}{3}$ wiele bedzie miał funtow zá złotych $325\frac{1}{2}$ Facit $864\frac{18}{113}$ funtow.

19 Item Mieszczánin ieden kupił Wołu/ zá ktorego dał $25\frac{1}{3}$ Tálerá/ $11\frac{1}{2}$ groszy/ w Brámie/ Accizy dał od niego złotych 4. y groszy 15. karmi go 5. Niedziel/ kosztuie go káždy tydzień złoty 1. y groszy 15. po wysciu 5. Niedziel/ dał go zábić/ gdzie Mieso

ważyło

ważyło 4. Cetnary/ 83. y puł funtá/ káżdy Cetnar po 100. funtow rachuiąc/ wziął zá ktore złotych 9. Fláki/ Nogi/ Głowe/ dáie od zábićia Rzeźnikowi w nagrode/ znáyduie/ że go funt ná 4. grosze kosztuie Pytam wiele łoy ważył funtow/ poniewaz funt Mięsá po 5. groszy/ y po 1. szelągu przedał. Facit 85. funtow ważył łoy.

20 Item 7. Workow Száfránu przedniego/ ważyły/ zosobná káżdy/ 84 $\frac{1}{2}$/ 89 $\frac{1}{4}$/ 86 $\frac{3}{4}$ 87 $\frac{5}{8}$/ 90 $\frac{3}{4}$/ 92 $\frac{1}{8}$ 96 $\frac{7}{8}$ funtow/ Tárá od Workow 2 $\frac{7}{8}$ / 3/ 3 $\frac{1}{2}$/ 4/ 3 $\frac{1}{4}$/ 3 $\frac{3}{4}$ / 4 $\frac{3}{8}$ funtá/ káżdy funt po 10. $\frac{7}{8}$ złotych Ryńskich/ po 66 groszy Polskich káżdy ráchuiąc złoty/ pytam wiele złotych vczynić bedźie/ po groszy 60. y wiele Talerow in specie po złotych 2 $\frac{1}{2}$ Ryńskich/ Facit 7210. złotych Ryńskich 7. potroynych/ 11 $\frac{1}{4}$ heller. Talerow záś 2884. 7. potroynych/ 11 $\frac{1}{4}$ heller. Ráchuy we złoty iedeń 20. potroynych/ á w potroyny 12. hellerow. A to Exemplum, ták Resoluowáć bedźiesz.

Fun:

Fun:		Fun:
$84\frac{1}{2}$		$2\frac{7}{8}$
$89\frac{1}{4}$		3
$86\frac{3}{8}$	Tara.	$3\frac{1}{2}$
$87\frac{5}{8}$		4
$90\frac{3}{4}$		$3\frac{1}{4}$
$92\frac{1}{8}$		$3\frac{3}{4}$
$96\frac{3}{8}$		$4\frac{3}{8}$
$627\frac{1}{2}$		$24\frac{7}{8}$

$24\frac{7}{8}$ odčiagnij táry.

$602\frac{6}{8}$ lauter fun:

$10\frac{7}{8}$ zlotych Ryń: kosstuie funt.

$6020\frac{3}{4}$ 32

$526\frac{1}{2}$ 24

$7\frac{21}{32}$ 16

  21

6 iest $\frac{1}{10}$) $6554/15/\ 1\frac{1}{2}$ $\frac{61}{32}$ álbo $1\frac{29}{32}$

$655/\ 9/\ 9\frac{3}{4}$

Facit $7210/\ 7/\ 11\frac{1}{4}$ hálerzy.

Zlo:

	Zło: Ryn:		Pot:		Hál:
$2\frac{1}{2}$ / 5	7210	—	7	—	$11\frac{1}{4}$
	14420	—		—	
	2884 Tal:		7 Pot:		$11\frac{1}{4}$ hálerzy

21 Item Gdy kupię kámień Miodu/ zá złotych 6. po czemu mi przyidzie beczek 4. A iedná wáży kámieni 7. druga $8\frac{1}{2}$ trzećia $6\frac{1}{3}$ czwarta $7\frac{1}{6}$ táry ná káždym kámieniu/ po 3. funty. Coteдy in summa zá wßytko vczyni/ ráchuiac káždy kámień po 26. funtow. Facit $153\frac{12}{13}$ złotych.

22 Item Gospodarz ieden kupił Winá Beczkę/ ktora trzymálá 8. Wiáder/ y 4. Wirtele/ káżde Wiádro płácąc po 30. złotych/ y po großy 2. dáie ná ßynk kwarte po 22. großy/ ieſzcze od káżdey kwarty 4. große płácąc Accizy/ zá prożną Beczkę bierze złotych 2. y großy 20. pytam co tedy ná tey Beczce Winá zárobił/ álbo co vtráćił. Facit zárobił 56. złotych/ y großy $6\frac{1}{2}$ ráchuy Wiádro 32. Wirteli/ á kwart 68. á Wirtel ráchuy 8. kwart.

Wiádro.

Wiádro.	zło:	Wiáder
1.	—— $33\frac{1}{15}$ ——	$8\frac{1}{8}$

$8\frac{1}{8}$

$264\frac{1}{8}$

$4\frac{8}{15}$

Złotych $268\frac{79}{120}$ $15\frac{3}{4}$ gro: ták go kupił.

Kwartá
22. groszy przedał.
4. grosze Accizy.

Kwartá.		Wiádrá.
1.	—— 18 gr: ——	$8\frac{1}{8}$

68 kwart w wiedrze

552
18

4416
552

30) 9936

331/ 6
Wźiął zá Beczkę 2/ 20

Ná szynku przedał zá zł: 333/ 26 gr:
kosztowáło Wino/ zł: 268/ $15\frac{3}{4}$ gr.

Zárobił. Facit 65/ $7\frac{1}{4}$ gr.

23 Item.

23 Item kupił ieden ná zarobek 65. kámieni łoiu/ zá 160 $\frac{1}{2}$ złotych/ káżdy zło: po 30 gr: ráchuiąc/ co [2] obaczywszy iego Towárzysz/ álbo Kompan/ pożycza sobie v dobrego przyiaćielá/ summy 758. złotych Polskich/ chcąc tákże w łoy włożyć te pieniądze / pytam tedy wiele mu kámieni przyidźie / zá summę wyżey pomienioną. Facit 317 $\frac{193}{321}$ kámieni.

ROZDZIAŁ VI.

Nástępuią Exempla, o Ráchunkách iednego CASSIERA.

1 Item ieden Cassier, potrzebuie Talerow Lewkowych/ ieden po groszy 50. przychodźi do dobrego Przyiaćielá / ze 410. złotych Monety/ chcąc ná Talery zámienić/ iednák w ten sposob/ że ná káżdym 1. groszu obiecuie nadátku. Pytam wiele sztuk Talerow/ zá wzwysz pomienioną otrzyma summę. Facit 300. Talerow.

Gro:		Taler:		Zło:
51	——	1	——	510
9				90
1				10
				30

Facit 300 Taler:

2 Item

2 Item ieden Casſier, ma pewny zápłácić Außzug/ ná 48 $\frac{3}{8}$ złotych Ryńſkich/ káżdy złoty po groſzy 60. ráchuiąc/ pytam wiele Wurfow potroynych/ po piąći ná zápłáte Außzugu wyliczyć ma. Facit 193 $\frac{1}{2}$ Wurfá.

3 Item ieden ma otrzymáć od pewnego Casſiera, złotych 144 $\frac{1}{6}$ Ryńſkich/ káżdy złoty po groſzy 60. ráchuiąc/ ná to mu płáći Casſier, Talerow 100. po 1 $\frac{1}{2}$ złotego Ryńſkiego/ pytam wiele Wurfow dwugroſzowych/ po 5. ná wypłácenie oſtátká ſummy/ odliczyć ma. Facit 565. Wurfow.

Zło:
144 $\frac{1}{6}$
150 zło: ná to mu dał.

94 $\frac{1}{6}$

Facit 565 Wurfow.

4 Item ieden Casſier, ma ná pewne trzy Terminy wyliczyć ſumme/ to ieſt złotych 100. zá 4. Mieśiące/ złotych 200. zá 6. Mieśiecy/ y złotych 300. zá 8. Mieśiecy/ pytam iák pretko wſzytkie trzy ſummy/ oraz wyliczyć będźie powinien. Facit zá 6 $\frac{2}{3}$ Mieśiecy.

Złó:		Mie:		Zło:
100	——	4	——	400
200	——	6	——	1200
300	——	8	——	2400
6) 6/00				6) 40/00
1				Facit $6\frac{2}{3}$ Mieśiec

5 Item ieden Cassier, otrzymał złotych Ryń-
skich 734. y s. potroynych / we troiaki
Monecie. To iest Fráncuskich Cron / p
96. groszy / Talerow / po 72. groszá ieden /
Węgierskich Czerwonych złotych / po 12
groszy ieden. Ponieważ ták iedney iáko
drugiey Monety sztuk było / pytam wie
tedy káżdey Monety zosobná otrzym
sztuk. Facit 153. sztuk.

6 Item ieden Cassier, pożycza swemu dob-
mu Przyiacielowi / 300. złotych Niem-
ckich / ná 4. Mieśiące bez Interessy; Tym
czásem przypada potrzebá ná Cassiera wy-
liczenia Pieniedzy / záczym przychodźi d
tegoż Przyiaciela / prosząc go / żeby mu zn-
wu ná 5. Mieśiecy / chćiał wygodźić pie-
niądzmi / z czego kontent zostáie / tylko py
wieleby mu pożyczyć miał / w nagrodę ow-
go pierwszey wygody / żeby vsługá iedn
drugiey sie rownáłá. Facit 240. złoty
Niemieckich.

7 Item

7 Item Pan ieden/ ma ze swoiey dźiedźiczney Máietności Intraty, to iest rocznego dochodu/ złotych Niemieckich 600. zkąd dochodźi/ że mu 5. od 100. czyni Prowizyey. Pytam co zá Kápitał iego być muśi. Facit 12000. złotych Niemieckich.

8 Item ieden Cassier, ma pewną summe pieniedzy wyliczyć ná 4. rożne Terminy/ to iest $\frac{1}{3}$ tey Summy/ we 3. Miesiące/ $\frac{1}{4}$ we 4. Miesiące/ $\frac{1}{6}$ we 6. Miesiecy/ á Reszte w Rok/ pytam iák predko wszytkie 4. Summy wespoł wyliczyć ma. Facit we 6. Miesiecy.

Zło:		Mies:		
$\frac{1}{3}$	———	3	———	1
$\frac{1}{4}$	———	4	———	1
$\frac{1}{6}$	———	6	———	1
$\frac{1}{4}$	———	12	———	3
Cały 1		Facit		6 Miesiecy.

9 Item nákupił ieden Towáru/ dniá 2. Februarij, Roku 1598. ktory Towar kosztnie złotych Ryńskich/ káżdy po groszy 60. ráchuiąc 456. 17. potroynych/ y 6. Hálerzy/ á tych potroyny ma 12. w sobie. W ten sposob/ że ma gotowych záraz wyliczyć złotych 100. Ryńskich/ czwarta część od daty zá 2.

Miesiące/ trzecią część zá 3. Miesiące/ á Reßte zá Miesięcy 4. Pytam iáko Cassier, álbo Buhálter/ ma do Libro gornale wpisáć/ y położyć partity. Facit dniá 2. Februarij, Roku 98. 100. złotych gotowych dniá 2. Aprilis, Roku 98. 114. złotych/ 4. potroyne 4 $\frac{1}{2}$ hálerzá/ dniá 2. Máiá/ Roku 98. 152. złotych 5. potroynych/ y 10. hálerzy/ dniá 2. Iunij, Roku 98. Reßte/ to iest 90. złotych/ 7. potroynych/ 3 $\frac{1}{2}$ hálerzá.

10 Item gdy Taler Sląski płáci 72. großy/ á tych w liczeniu kłádę po 10. ná kupę/ wiele tedy 300. kupek złotych vczynić będą. Facit 8000. złotych Polskich.

11 Item ieden Cassier, otrzymał dwugroßowemi 276. Wurfow/ pytam wiele złotych vczynią. Facit 92. złotych.

12 Item był ieden winien 3200. złotych Polskich/ ná to zápłácił kárte iedne/ ná 420. Talerow Hißpáńskich/ ráchuiąc ieden po złotych 3 $\frac{1}{2}$ znowu 115. Lewkowych Talerow/ rá $\frac{3}{}$ chuiąc po 2 $\frac{1}{2}$ złotych. Item 70. Rosenbobel ieden ^{3} ráchuiąc po złotych 11. Item 3. ßtuki Flamskiego płotná/ ktore trzymáły 20 $\frac{1}{2}$ 21 $\frac{3}{4}$ 22 $\frac{1}{4}$ łokći/ káżdy łokieć po złotych 4 $\frac{1}{2}$ obiecuiąc Reßte Gwozdzikámi zápłácić ^{2} káżdy funt po złotych

ćztery

$4\frac{2}{3}$ pytam tedy/ wiele funtow Gwozdźikow/ do wypłacenia summy ma przesłać. Facit 92. funtow/ $25\frac{5}{7}$ łotow.

Zło: $3\frac{1}{3}$) Tal: Ziß: 420

1260
140

Facit 1400 zło:

Zło: $2\frac{2}{3}$) Tal: Lew: 115

230
$76\frac{2}{3}$

Fac: $306\frac{2}{3}$

Zło: 11) Rosenb: 70

F. 770 zło:

Łok:
$20\frac{1}{2}$
$21\frac{3}{4}$
$22\frac{1}{4}$

$64\frac{1}{2}$
$4\frac{1}{2}$ zło: łokieć.

256
$32\frac{1}{2}$
$2\frac{1}{4}$

Facit $290\frac{1}{4}$ zło:

Złot:
$290\frac{1}{4}$
1400
$306\frac{2}{3}$
770
$2766\frac{11}{12}$

Złot:
3200
$2766\frac{11}{12}$

Złot: $4\frac{2}{3}$ ——— Fun: 1 ——— $433\frac{1}{12}$ złot:

14 — 5197

168 — 168) 15591

Fac: 92. fun: $25\frac{5}{7}$ lot.

XIĘGA III.

O Cámbiách, álbo Wexlách.

V Kupcow, dwoiákie iest Cambium,

To iest:

CAMBIO COMMVNE,

Y

CAMBIO REALE.

CAmbio Commune, iest to pospolite zámienienie Monety rozney/ iednego Miástá álbo kráiu: Iáko náprzykład/ gdy ieden grube máiąc pieniądze/ chce ná drobne zámienić/ álbo też è contra drobne ná grube/ iáko to szelągi/ pułtoraki/ potroyne/ ná Orty/ Tálery/ ꝛc. ꝛc.

Cambio Reale, Záś iest zámienienie pieniedzy/ iedney kráiny do drugiey/ álbo iednego Miástá do drugiego: Iáko to/ gdyby ia tu w Krákowie iednemu Summe wyliczywszy/ ná to/ áby mi byłá táż Summá w Wenecyey/ álbo w inszych Miástách/ przez niego/ álbo przez iego Correspondenty wyliczona byłá/ álbo też gdyby kto w Wenecyey/ álbo po inszych Miástach/ pieniądze leżące miał/ ktoreby on przez

Cambium tráſſyruiąc/ áby mu tu w Krákowie wyliczone były.

ROZDZIAŁ I.

Náſtępuią Exempla, Cambio Commune.

ROZNICA PIERWSZA.

Zamienienie drobney Monety, zá wielką.

1 Item 660. złotych Ryńſkich/ káżdy ráchuiąc po złotych 2. Polſkich/ albo groſzy 60. wiele vczynią Talerow Lewkowych/ po groſzy 80. Talerow Twárdych/ po groſzy 90. y Czerwonych złotych/ po złotych 3. Ryńſkich. Facit.

Gro:		Lew: Tal:		Zło: R.
8/0	——	1	——	660
				60 groſzy.
				3960/0
				Facit 495 Tal: lew.

Gro:		Tal: Tw:		Zło: R.
9/0	——	1	——	660
				60
1				3960/0
				Facit 440 tal: twár:

Zło: R.		Czer: Zło:		Zło: R.
3	——	1	——	660
1				Facit 220 Czer: Złot.

2 Item

2 Item 800. złotych Polſkich/ po groſzy 30. wiele vczynią Talerow po złotych 3. Grzywien/ po groſzy 48. Ortow/ po groſzy 18. Pułtalerkow/ po groſzy 45. Czerwonych złotych/ po złotych 6. Facit.

Zło: — Tal: — Zło:
3 —— 1 —— 800
1

Facit $266\frac{2}{3}$ Talerow.

Gro: — Grzy: — Zło:
48 —— 1 —— 800
6) 30
8) 24000
4000

Facit 500 Grzywien.

Gro: — Ort. — Zło:
18 —— 1 —— 800
2) 30
9) 24000
12000

Facit $1333\frac{1}{3}$ Ortow.

Zło: — Czer: — Zło:
6 —— 1 —— 800

Fac: $133\frac{1}{4}$ Czer: złot:

3 Item ieden ma w zapłáce wyliczyć / we Fránkforćie ná Iármárku / złotych 600. Ryńskich / po groszy 66. wiele vczynia Talerow Hiszpáńskich / po groszy 80. Facit 450. Talerow Hiszpáńskich / y groszy 20.

4 Item, ieden zostáie winien 285. złotych Ryńskich / dáie ad rationem długu połowe dwugroszowemi / obiecuiąc Resztę Talery twárdemi zápłáćić / káżdy ráchuiąc po $71\frac{1}{4}$ groszy / pytam wiele sztuk ich będźie mieć musiał. Facit 120. Talerow.

ROZNICA DRVGA.

Zámienienie Monety Grubey ná Drobną.

1 Item otrzymał ieden w Lipsku ná Iármárku / 315. Talerow / po 24. grosze támtecznych / wiele vczynia złotych Ryńskich / po 21. potroynemu / Facit 360. zło: Ryńskich.

2 Item ieden chce zmienić 455. Fráncuskich Cronen, po 32. potroynych / ieden / wiele będźie miał zá nie złotych Ryńskich / Facit 728. złotych Ryńskich.

Pot:	Zło: R.	F. Cro:
20 ——	1 ——	455
1		32 multipli:
		14560 wynidźie

Facit 728. zło: Ryńsk:

3 Item

3 Item 260. Talerow Twárdych/ po groſzy 90. Polſkich/ wiele vczynić będą/ Ortow/ po groſzy 15. Szoſtakow/ po groſzy 6. Złotych/ po groſzy 30. Facit.

Gro: Ort. Tal.
15 ——— 1 ——— 260

3
6

23400
7800
Facit 1300 Ortow

Gro: Szo: Tal:
6 ——— 1 ——— 260

23400
Facit 3900 Szoſtakow.

Gro: Zło: Tal:
30 ——— 1 ——— 260
1
90

23400
Facit 780 złotych.

4 Item 355. Czerwonych złotych/ po złotych 6. wiele vczynią grzywien/ po groſzy 48. Ortow Talerowych/ po 22 1/2 groſzá/ Ortow/ po groſzy 9. Szoſtakow/ po groſzy 6. Facit.

Gro: Grz: Duc:
48 —— 1 —— 355
6) 180
8) 28400
355
63900
10650
Facit 1331 $\frac{1}{4}$ Grzywien.

Gro: Ort T. Duc:
22 $\frac{1}{2}$ —— 1 —— 355
45 63900
5) 127800
9) 25560
Facit 2840 Ort: Tal.

Gro: Ort: Duc:
9 —— 1 —— 355
63900
Facit 7100 Ort: dźiew.

Gro: Szo:
6 —— 1 —— 355
63900
Fac: 10650 Szostakow

ROZDZIAŁ II.

Nástepuia Exempla, o Cambio Reale.

1 Item Kupiec ieden w Krákowie/ bierze Cambium do Wenecyey/ ná 3000. złotych Polſkich/ po 391. złotych/ per 100. Ducatow Correnti, ktorych ieden $2\frac{1}{2}$ naßych złot: czyni/ wiele tedy Ducatow Correnti w Cambium położyć máią/ ktore w Wenecyey będzie odebráć powinien. Facit $767\frac{103}{391}$ Ducatow Correnti.

Zło: Pol:		Duc: C.		Zło: Pol:
391	——	100	——	3000

391) 300000

Fac: Duc: $767\frac{13}{391}$

2 Item ieden Kupiec Wenecki/ czyni remiſse do Krákowá/ $767\frac{103}{391}$ Ducatow Correnti, przez Cambium, po złotych 391. Polſkich/ wiele tedy złotych Polſkich/ máią iego Correſpondentowie wyliczyć w Krákowie/ Facit 3000. złotych.

Duc:

Duc: Złotych Duc:

100 ——— 391 ——— 767 $\frac{103}{391}$.

900

300

391/00

870

6903

2301

300000

391

391) 1173000/00

Facit 3000 złot: Pol:

3 Item Kupiec ieden z Piacenzy, przesył przez Cambium, 2400. ßkut/ di marche do Fránkofortu ná Iármárk/ po 110 scuti Currant, zá 100. scuti di marche, wiele złotych Niemieckich/ po großy 60 támże otrzyma/ 1. scut Currant, po 9 großy ráchuiąc/ Facit 4110. złotych Niemieckich/ y potroynych 12.

4 Item Kupiec ieden z Miastá Lyon, bierz Cambium, w Noremberku/ ná 1300. złotych Niemieckich/ do domu po großy 97 wiele tedy Cron, będźie domá wyliczyć powinien/ Facit 800. Cronen.

5 Item Kupiec ieden we Fránkofurcie/ przesyła przez Cambium, Kredytorowi swemu do Páryżá/ 1000. Filipstaler, po großy wiele tedy będźie w Cambium Cron pisano/ álbo położono/ ponieważ po 99 großy/

groſzy/ zwykli ie kłáść. Facit 966. Cronen, 44. groſzy.

Gro:		Cro:		P. Tal:
$99\frac{1}{3}$	——	1	——	1000
298				96
				96000
		298) 288000		
		Facit 966. Cron 44 gr.		

6 Item Kupiec ieden we Sträßburku/ doſtáie liſtu od Fáktorá ſwego z Orlinu/ w ktorym mu áwizuie/ iż nam Cambium, 1500. Cron, di marche odebrał/ po groſzy $98\frac{1}{3}$ wiele tedy Pan iego powinien wyliczyć złotych Niemieckich/ Facit $2333\frac{1}{3}$ złotych.

7 Item Kupiec ieden w Außpurku/ poſyła przez Cambium, álbo Wexel, 2560. złotych Niemieckich/ do Wenecyey/ po złotych $132\frac{1}{2}$ zá 100. Ducatow Correnti, pytam tedy po czemu zá 2. Mieśiacá/ ma názad do Außpurku/ remiſſe Wexlu uczynić/ áby mogł 10. perCento ná Rok zárobić/ Facit po złotych $134\frac{17}{24}$ Niemieckich/ á zaś pożytek wſzytek/ ták wiele iáko 42. złotych $13\frac{1}{3}$ potroynych iego będźie.

Mieś:

Mieś: perCento Mieś:
12 ——— 10 ——— 2

20

$1\frac{2}{3}$ perCento.

Duc: perCento Zło:
100 ——— $101\frac{2}{3}$ ——— $132\frac{1}{2}$

$101\frac{2}{3}$

132
$13200\frac{1}{2}$
$5\,8\frac{2}{1}$
$8\;\frac{1}{4}$

Fac: zło: 134/ $70\frac{5}{6}$

5) (5
425/ 85/ 17
600/ 120/ 24

Zło: Zło: Zło:
100 ——— $1\frac{2}{3}$ ——— 2560

$1706\frac{2}{3}$

Fac: zło: 42/ $66\frac{2}{3}$

2/ 00

3/ 00

s Item ieden Kupiec Noremberſki/ przeſy
prze

przez Wexel 2000. złotych Niemieckich do Amsterdamu/ po $50\frac{1}{2}$ Grotá/ wiele funtow Flamskich/ po wyściu czásu/ ma iego Factor, tám ná mieyscu odebráć. Facit 619. funtow/ 4. Schilingow/ $7\frac{5}{13}$ hálerzy flamskich.

9 Item Kupiec ieden z Lubeku/ winien summe do Noremberku/ $1950\frac{2}{3}$ złotych Niemieckich/ wiele tedy przez Wexel ma Talerow przesłáć/ do zápłácenia tey summy/ gdźie tych czásow chodzą Wexle/ po 76. Cráicárow/ Facit 1540. Talerow.

10 Item Kupiec ieden w Páryżu/ dostáie pisánia od Fáktorá swego z Werony/ że nain Cambium tráßyruie/ ná $1055\frac{5}{9}$ Ducatow Correnti, wiele Cron di marche, będźie w Cambium nápisánych stało/ poniewáż po $66\frac{2}{3}$ Dukatách/ zwyczáynie idą Cambia, Facit $1029\frac{1}{6}$ Cron di marque.

ROZDZIAŁ III.

Pary, to iest Porownánie Cámbiey, álbo Wexlow.

1 Item Kupiec ieden w Hámburku/ przesyła 1800. Talerow do Noremberku/ gdźie wylicáią iego Correspondentowie/ ták wiele/ iáko w Cambium położono 2265. złotych

Niemieckich. Pytam tedy/ w czym/ y iák drogo ieden Taler zámieniono. Facit po $75\frac{1}{2}$ Cráicárow.

Tal:		Zło: Ryń:		Tal:
18/00	——	2265	——	1
3) 6)		1359/00		
		453		

Facit $75\frac{1}{2}$ Cráicárow.

2 Item Taler ieden płáći Cráicárow 90. w Norembergu/ á w Antwerpie/ álbo Kolnie/ sztybrow 48. álbo grotow 96. á w Amsterdamie/ 50. sztybrow/ álbo grotow 100 coż tedy zá porownánie bedźie w Cámbiách/ ztámtąd do Norembergu/ Facit grotow $9\frac{1}{2}$ lub z Kolná/ lub z Antwerpiey/ á záś z ^{3} Amsterdamu/ grotow $72\frac{2}{9}$ do Norembergu/ zá 65. Cráicárow.

3 Item w Krákowie/ płáći Taler/ groszy 90 we Wenecyey/ Monety zwyczáyney/ szelągow 148. więccy/ álbo mniey. Pytam gdy 20. od 100.-Laggio rábátuie/ iák drogo 100. Dukatow Correnti, z Wenecyey do Krákowá pádną/ y bedą odkázáne/ Facit 301. złotych/ $18\frac{2}{3}$ groszy.

4 Item Kupiec ieden w Wenecyey/ dál 2600. Dukatow Correnti, ná Cambium do Norembergu/ gdźie mu wyliczono w

dług

dług Auiso listu 3775. złotych Ryńskich/ 13 potroynych 4. halerzy/pytam iák drogo/ y po czemu 100. Dukatow Correnti, przyiał. Facit zá $145\frac{1}{8}$ złotych Niemieckich.

5 Item Kupiec ieden w Norembergu/ zámienił do Gdáńská/ 1. Taler/ zá 48. groszy Polskich/ y zárobił pro Cento $6\frac{2}{3}$ pytam/ co zá porownánie iest Wexlu, ál bo Cambium, Facit 45. groszy Polskich.

Gro:	Gro:	Gro:
$106\frac{2}{3}$	100	48
320	4800	
	14400	

Facit 45. Polskich groszy.

AVANTAGIO,

Albo Fortel w Cámbiách, y Wexlách.

1 Item Kupiec ieden w Auszpurku/ przesyła przez Cambium, pewna summe Talerow/ po 75. Cráicárow/ á po wyściu $1\frac{1}{2}$ Miesiecy/ skoczyło Cambium po $76\frac{1}{4}$ Cráicárow/ coż tedy zá Fortel pożytku p. Cento, zá ćwierć Roku/ Facit złotych 3. y 20. Cráicárow.

Crái: Crái: Crái:

75 —— $1\frac{1}{4}$ —— 100

5) 25

15) 125

25

$1\frac{2}{3}$ złotych.

Mies: Zło: Mies:

$1\frac{1}{2}$ —— $1\frac{2}{3}$ —— 3

3 5

3) 10

Facit $3\frac{1}{3}$ złotych.

2 Item Kupiec ieden w Lubeku/ posyła prze
Cambium, do Noremberku / po Cráicár
75. potym pretko iego Correspondent
trássyruie Wexel do Lubeku / po Cráicár
$76\frac{1}{4}$ gdźie zárobił ták wiele ná Rok pe
Cé to, iáko 13. złotych Niemieckich $6\frac{1}{3}$
potroynych / śiłeß tedy czásu vpłynęło.
Facit $1\frac{1}{2}$ Miesiacá.

3 Item Kupiec ieden w Bremie/ trássyru
pewną summę Talerow/ przez Wexel d
Noremberku/ po Cráic: 75. wnet potym
w pułtorá Miesiacá / iego Fáktor náza
do Bremy remisse czyni ták wysoko/ że n
Rok

Rok perCento $13\frac{1}{3}$ złotych zárobił Ryńskich/ pytam o wiele Cráic: droży Taler/ iest názad przez Wexel przesłány/ niżeli tráſſyrowány. Facit o $1\frac{1}{4}$ Craicár:

4 Item Kupiec tenże z Bremy/ bierze Cambium do Antwerpiey/ ná $2566\frac{2}{3}$ Genuyſkich Dukatow/ po 96. grotow Flámſkich/ pytam iák drogo znowu ma ztámtad że do Genuy vczynić remiſſe, áby 10. perCento zárobił. Facit $105\frac{3}{5}$ Grot.

Zło:	Zło:	Grot:
100	110	96

660

990

Fac: $105/60/3$ / $100/5$ Grotow.

5 Item ieden w Noremberku/ bierze pewna ſumme Talerow/ przez Wexel do Gdańſká/ po Cráic: 75. po wyściu $1\frac{1}{2}$ Miesiecy/ znowu ze Gdańſká przesyła Cambium do Noremberku/ po $76\frac{1}{4}$ Cráic: zárabia $13\frac{1}{3}$ perCento, pytam przez długi czás Facit przez 12. Miesiecy.

ROZDZIAŁ IV.

O Zarobku, y vtrácie.

1 Item kupił ieden Cetnar Towáru/ to iest funtow 100. zá $33\frac{1}{3}$ złotych/ iák drogo ma znowu przedáć/ chcąc 10. p. Cento zárobić. Facit po $36\frac{2}{3}$ złotych.

Zło:
100.
+ 10 p. Cento zarobku.

1/00 —— 110 —— $33\frac{1}{3}$

Facit $36\frac{2}{3}$ zło: 1/00

2 Item, przedał ieden Cetnar Towáru/ zá $36\frac{2}{3}$ złotych/ y zárobił 10. p. Cento, pytam co go kosztował Cetnar/ Facit $33\frac{1}{3}$ złotych.

Zło: Zło: Zło:
11) 11/0 —— 100 —— $36\frac{2}{3}$

$\frac{1}{3}$ Facit $33\frac{1}{3}$ zło: $\frac{11/0}{1}$

3 Item kupił ieden zá $33\frac{1}{3}$ złotych Towáru/ ten przedawszy/ postrzegł się że 10. p. Cento vtrácił/ pytam iák drogo tedy Cetnar przedał. Facit po 30. złotych.

Zło:

Zło:
100
10 vtrácił.

Zło: 1/00 ——— 90 ——— Zło: $33\frac{1}{3}$

Facit 30 zło: 1/00

4 Item przedał ieden Towáru Cetnar zá 30. złotych/ zgubiwszy y stráciwszy 10. p. Cento, pytam iák drogo/ y co go kosztował. Facit $33\frac{1}{3}$ złotych.

Zło:
100
20 Stráty.

30) 90 ——— Zło: 100 ——— Zło: 30

3 Facit $33\frac{1}{3}$ zło: 1

5 Item Sztuká iedná płotná Niderlándzkiego/ o $48\frac{1}{2}$ łokćiách/ kosztuie $36\frac{3}{4}$ złotych Niemieckich/ kázdy złoty po gro: 60. Polskich/ rozkráiáli ná przedáy kázdy łokieć po $17\frac{1}{2}$ potroynych / niedostáie $\frac{5}{8}$ łokćiá / pytam co tedy zá zarobek/ facit 5. złotych/ 2. potroynych/ $9\frac{3}{4}$ hálerzy.

6 Item przedał ieden funt Imbieru/ zá $17\frac{1}{2}$ potroynych / y zárobił p. Cento 12. zło-

tych/ pytam co go funt kosztował. Facit 15. potroynych/ 7 $\frac{1}{2}$ hálerzá.

7 Item ieden przedał Cetnar Mosiądzu/ zá złotych 22. Polskich/ zárobił 10. p. Cento, pytam/ po czemu go miał/ był przedáć/ gdyby był chćiał zárobić 15. p. Cento, Facit po 23. złote.

8 Item ieden przedał 50. Beczek Śledźi/ zá 500. Talerow/ zkąd cáłego zarobku miał 50. Talerow/ pytam wiele zárobił p. Cento, y wiele ná káżdey Beczce. Facit 11 $\frac{1}{9}$ p. Cento zárobił/ á ná Beczce káżdey/ 1 $\frac{1}{4}$ Talerá.

9 Item, Gdy przedam zá 77. złotych Niemieckich Towáru/ y zárobię niemi 1. złoty Kápitału/ 7. potroynych/ 6. hálerzy/ coż tedy zá Kápitał moy był/ Facit 56. złotych.

10 Item ieden kupił Cetnar Wosku/ zá 33 $\frac{1}{3}$ złotych Ryńskich/ przedał potym ná funt káżdy po 7 $\frac{2}{3}$ potroynych/ pytam co zárobił p. Cento, Facit 15. potroynych/ zárobił p. Cento.

11 Item kupił ieden kilká łokći Sukná/ káżde 3. łokćie płácąc po złotych 4. Ryńskich/ y znowu káżde 6. łokći/ po 8 $\frac{1}{2}$ złotych Ryńskich przedáiąc/ kupił ták wiele y znowu przedał/ że nád Kápitał 21. złotych zárobił

robił: wieleß tedy łokći kupił. Facit 252. łokći.

łok:		zło:		łok:
S) 3	——	4	——	6
1		Facit 8 złotych		2

Zło: $5\frac{1}{2}$

	łok:	Zło:
Zło: $\frac{11}{2}$ ——	6 ——	21
1		126

Facit 252. łokći.

12 Item Kupiec ieden ma ná przeday Troiáka Wełne/ ná troiákie pieniadze/ to iest 8. Cetnarow/ káżdy po 100. ráchuiac funtow/ po złotych 7. Ryńskich/ 12. Cetnarow/ po złotych 10. Ryńskich/ 15. Cetnarow / po złotych $7\frac{1}{2}$ Ryńskich / pytam / po czemu ma dáć o' gulem w przedáży Cetnar/ áby 8. p. Cento, zárobić mogł. Facit po złotych 8. Ryńskich / 7. potroynych / $17\frac{47}{125}$ hálerzách.

13 Item ieden przedał kilká Cetnarow kánáru Cukru/ káżdy funt po 1. złotemu Ryńsk: 4. potroynych/ $5\frac{1}{2}$ hálerzy/ znáyduie że 48. złotych Ryńsk: 3 10. potroynych vtrácił ná nim/ wkrotce potym poßedł Cukier w gore/ ták dálece/ że zá funt trzebá było dáć/ złoty 1. Ryńskí/ $7\frac{1}{2}$ potroynych. Czyni tedy sam

z sobą ráchunek/ y znáyduie/ że gdyby był swoy Cukier potrzymał/ ták długo/ iák w Cenę poszedł/ tobyby był 10. p. Cento, zárobił/ pytam teraz/ zá wielo tysięcy złotych Cukru miał/ y iák wiele Cetnarow. Facit zá 2182 $\frac{1}{2}$ złotych Ryńskich/ á zás Cetnárow 17. y $\frac{1}{2}$ 46. funtow.

14 Item ieden kupił Towáru/ funt po 33 $\frac{1}{3}$ potroynych/ ná 4. Miesiące czásu: przedáie znowu káżdy funt zá gotowe/ 101 $\frac{2}{3}$ złotym Ryńskim/ pytam co zárobił/ álbo vtrácił/ p. Cento przez Rok/ Facit 37 $\frac{1}{2}$ złotych Ryńskich/ p. Cento zárobił.

15 Item ieden kupił Pieprzu funt/ po 45. groszy Polskich/ przedał znowu zá gotowe/ po 50. groszy/ ráchuiąc się z sobą/ znáyduie/ że zárobił przez Rok/ 10. p. Cento. pytam/ ná iák długi czás wziął ten Towar od Creditorá/ że mu zápłácić miał. Facit ná 13 $\frac{1}{3}$ Miesięcy.

Gro:
50 przedał Fun:
45 kosztuie go Fun:

Gro:		Zło:
45	5 gro:	100
9		20
		9) 100
		Facit 11 $\frac{1}{9}$ zło:

Zło:		Mies:		Zło:
10	——	12	——	$11\frac{1}{9}$
90				100
30				3) 1200
				30) 400

Facit $13\frac{1}{3}$ Miesiecy.

16 Item kupił ieden ná zarobek $25\frac{1}{2}$ Cetnarow Pieprzu/ kázdy po 100. funtow ráchuiac/ gdzie mu funt po $15\frac{1}{3}$ przypadł potroynych: Przedał tedy znowu tenże Towar/ ták drogo/ że złotych $12\frac{1}{2}$ perCento zárobił Niemieckich/ pytam tedy/ iák drogo kázdy przedawał funt/ y co zá zarobek ná wßytkim otrzymał Pieprzu/ Facit, funt przedał po 1. złotym Ryńskim/ o potroynym $7\frac{1}{2}$ hálerzu. A záś zárobił ná Pieprzu/ 292. złotych Ryńskich/ 3. potroyne/ 9. hálerzy.

17 Item kupił ieden Stádo Owiec/ kázde 5. ßtuk po 7. złotych płácac Ryńskich/ te przedał znowu záraz od Reki/ kázde 5. Owiec/ po 7. złotych Ryńskich/ y zárobił przećie ná wßytkich Owcách/ 28. złotych Ryńskich. Teraz ia pytam/ wiele było wßytkich Owiec/ Facit 1680. Owiec.

Owiec

Owiec — Zło: — Owiec

5 —— 7 —— 2

14

$2\frac{4}{5}$ złot.

Ow: — Zło: — Ow:

3 —— 4 —— 1

$1\frac{1}{3}$ złot.

Ow: — Zło: — Ow:

2 —— 3 —— 1

$1\frac{1}{2}$ złot:

Zło:

$1\frac{1}{3}$

$1\frac{1}{2}$

$2\frac{5}{6}$

$2\frac{4}{5}$

Zło: — $\frac{1}{30}$ gro:

Gro: — Ow: — Zło:

$\frac{1}{30}$ —— 2 —— 28

56

Facit 1680. Owiec.

18 Item

18 Item, Gdy ieden Kupiec Towáru przedał funt po $7\frac{3}{8}$ potroynych/ y vtráci p. Cento, $\frac{1}{3}$ złotych ^{4} Ryńskich/ zás gdy Towar wzgorę poydźie/ ták dálece/ że 10. p.Cento, zárobić może. Pytam/ po czemu tedy ma funt przedáć. Facit po 9. potroynych/ $3\frac{2}{5}$ hálerzy.

19 Item Kupiec ieden v drugiego otrzymał 3. worki Száfránu/ á te ważyły Cetnar 1. y $42\frac{1}{2}$ funtá/ káżdy funt po złotych $10\frac{7}{8}$ Ryńskich/ ná zapłátę ktorego Száfránu/ dáie mu Naprzod pewną Membránę/ ná 560. złotych Ryńskich/ 13. potroynych/ 9. hálerzy/ ktory co dźień zapłátą wychodźiłá/ Resztę obiecuiąc mu zá 9. Mieśiecy oddáć/ y zápłáćić. Kupiec zás/ ten co iego Towar/ chce y żąda/ áby mu on Resztę záraz/ lubo nie gotowemi pieniądzmi/ iednák Arámitem dodał y zpłáćił/ przyimuiąc od niego káżdy łokieć Arámitu/ po $3\frac{1}{8}$ złotych Ryńskich wzapłáćie/ iednák zta kondicią/ áby mu Rabat, to iest 10. per Cento, ná Rok/ od 100. złotych odćiągnał/ względem tego/ że mu nie dáie gotowemi pieniądzmi/ ponieważ tedy śie oboie zgodźiły strony; Pytam/ wiele mu ma łokći/ zá Resztę iemu przychodzącą odmierzyć Arámitu. Facit $294\frac{2}{5}$ łokći.

Fun:

Fun:

$142\frac{1}{2}$

$10\frac{7}{8}$ złotych.

$1420\frac{7}{16}$

$124\frac{1}{4}$

$5\frac{1}{4}$

$1549\frac{11}{16}$

$560\frac{11}{16}$

Facit 989. zło: Ryn: ma zá 9. záplácić

Mies:	p Cento	Mies:
12	10	9
4	30	3

Mies:

zło: $7\frac{1}{2}$ p.Cento.

Zło:	łok:	Zło:
$107\frac{1}{2}$	100	989
215		98900

Zło: łok: 215) 197800

920 łokći.

$3\frac{1}{8}$	1	7360
25		

Facit $294\frac{2}{5}$ łokći.

ma mu dodáć Axámitu.

RO-

ROZDZIAŁ V.

Regula Transporti.

1 Item, kiedy funt Wenecki Towáru/ płáći złotych $3\frac{1}{8}$ Ryńskich/ po czemu przeydźie funt Augspurski/ gdyż 100. funtow Weneckich/ czynią 62. funtow Augspurskich/ Facit 5. złotych Ryńskich/ 0. potroynych/ $9\frac{21}{31}$ hálerzy.

Fun: W.		Fun: A.		Funt
100	——	62/31	——	1
		100/50		

Fun:		Zło:		Funt
31	——	$3\frac{1}{8}$	——	1
50		25		
31		1250		
248				

Fac: 5. zło: 0. potr: $9\frac{21}{37}$ hálerzy.

2 Item, gdy funt Augspurski/ Száfránu płáći $12\frac{1}{2}$ złotych Ryńskich/ po czemu przyidźie Adler funtow/ poniewaź 100. funtow Augspurskich/ czynią 148. Adler funtow. Facit 8. złotych Ryńsk: 8. potroynych/ $11\frac{1}{37}$ hálerzy.

3 Item, Gdy Wenecki funt kosztuie $1\frac{1}{2}$ złotych Ryńskich/ po czemu przyidźie funt

Norem-

Norembersti/ czynia 10. funtow Wenec-
ckich/ 6. funtow Norembersłich/ Fac: 2
złotych Ryńskich.

4 Item, Gdy Norembersti funt Száfrán
płáći 12. złotych Ryńskich/ 5. potroynych
10. hálerzy/ po czemu przyidźie Wenecki
Facit 7. złotych Ryńskich/ 7. potroynych
6. hálerzy.

5 Item, Gdy łokieć Wenecki/ kosztuie zło-
tych Polskich 5. po czemu przyidźie łokieć
Krákowski/ poniewaź 100. łokći Wene-
ckich/ czynia 107. łokći Krákowskich/ Fa-
cit.

Fun: W.		Fun: K.		Funt
100	——	107	——	1
		100		

Fun:		Zło:		Fun:
107	——	5	——	1
100		500		
107		Fac: $4 \frac{72}{107}$ złotych.		

6 Item kupił ieden w Auszpurku/ 600. sztuk
Bárchánu / káźda sztukę płácac po złotych
$5 \frac{1}{3}$ Ryńskich / posyła ie do Hámburku na
przeday/ fory/ y vnkosztu wydał ná 3
Talerow twárdych/ przedáie sztukę w
Hámburku/ po $1 \frac{1}{4}$ funtá flamskiego/ cen
Hámburskiey / ktory/ vczyni złotych
Ryńskich

Ryńſkich 5. pytam co zárobił/ álbo vtrácił. Facit 502. złotych zárobił Ryńſkich.

Zło: 5 $\frac{1}{3}$) Sztuk 600

3000
200

3200 zło: R. koſztowáły
48 zł: R. Vnkoſztow

Zło: 3248. koſztow: in toto.

F. Fl: 1 $\frac{1}{4}$) Sztuk 600
150

750 F: Flam:
5 zło: Ryń:

3750. przedał.
3248. koſztow:

F 502 Z: R: zárobił.

7 Item ieden kupił w Lauingen, pewnego Towáru 240. ſztuk/ połowe płácąc po 8 $\frac{1}{3}$ złotych Ryńſkich/ á połowe po 10 $\frac{1}{4}$ złotych Ryńſkich/ te poſyła do Fránkofortu ná Iármárk/ gdźie mu ná vnkoſztá ſpezy wyſzło/ 91 złotych Ryńſkich/ tám znowu ich zbywa/ to ieſt 72. ſztuk/ przedáiąc po 11 $\frac{1}{2}$ złotych Ryńſkich/ drugie záś to ieſt 96. po złotych 12. á Reſztę po złotych 12 $\frac{1}{2}$ pytam/ co tedy zá zarobek iego/ álbo co zá vtrátá/ Facit zarobek 559. złotych Ryńſkich/ ná wſzytkim.

8 Item kupił ieden Cynámonu w Wenecyey/ káżdy funt płácąc po 20. potroynych/ przeſyła go do Noremberku/ y płáći ná káżdym funcie 1. potroyny vnkoſztow/ Wexle cho-

dza 100. Dukatow Correnti, po złotych
166 $\frac{2}{3}$ złotych Ryńskich/ á 5. funtow We-
neckich/ czynia 3. funty Norember-
skich/ á Dukat Correnti płáci 24. potroy-
nych/ pytam co tedy Noremberski koſztuie
Cetnar. Facit 243. złotych Ryńskich/ 1.
potroyny/ 1 $\frac{1}{3}$ hálerzá.

9 Item/ ieden hándlował w Kinixberku/
1275. ſztuk Pruskich Skor/ płácac káżde
100. po 36 $\frac{2}{3}$ złotych Ryńskich/ wiec iż nie
ktore/ cześcia nápsowáne były/ tedy w
káżde 100. potrácił mu 5. Sztuk/ te posyłá
do Noremberku/ ná ktore wychodzi vnko-
ſztow 25. złotych Ryńskich/ y 15. potroy-
nych/ tám przedáie káżda ſztuke ná poie-
dynek/ po 28 $\frac{1}{2}$ Crái: teraz pytam co záro-
bił/ álbo vtrácił. Facit 105 złotych Ryń-
skich/ 9. potroynych/ 4 $\frac{1}{2}$ hálerzy zárobił.

10 Item kupił ieden we Fránkoforcie/ ná Jár-
márku 3. Wory Jmbieru/ ważyły N. 1.
536 $\frac{1}{2}$ funtow/ N. 2. 498 $\frac{3}{4}$ funtow/ N. 3.
496 $\frac{1}{8}$ funtow. Táry od 3. Worow/ 36 $\frac{1}{4}$
Funtá/ káżdy Cetnar po 36 $\frac{2}{3}$ złotych
Ryńskich/ á w Cetnar 100. funtow rá-
chuiac/ ná $\frac{1}{2}$ Roká czásu/ obiecuiac/ 8 $\frac{1}{3}$
perCento ná Rok Interessy/ pytam
wiele tedy po wyściu czásu/ bedzie zápłácic

powinien

powinien. Facit 574. złotych Ryńſkich/ 0. potroynych/ $3\frac{13}{24}$ hálerzy/ ták Summy Kápitálny/ iáko y Intereſſy.

Fun:

$536\frac{1}{2}$
$495\frac{3}{4}$
$496\frac{7}{8}$

$1542\frac{1}{8}$
Tárá $29\frac{1}{4}$

Fun — Zło:
100 — $36\frac{2}{3}$ — $1502\frac{7}{8}$ Fun: lauter.

$33\frac{1}{3}$ ieſt $\frac{1}{3}$ 500/ 19/ 2
$3\frac{1}{3}$ ieſt $\frac{1}{10}$ 50/ 1/ 11

551 zło: 1. p: 1. hál:

Mies: — p.Cento — Mies:
12 — $8\frac{1}{3}$ — 6
2 — 1

Zło: $4\frac{1}{6}$ p.Cento zarobku.

Zło: 100 Kápitału. Zło: p. h.
100 — $104\frac{1}{6}$ — 551/ 1/ 1.
100 — 22/ 19/ $2\frac{13}{24}$

$4\frac{1}{6}$ ieſt $\frac{1}{24}$ F: 574/ 0/ $3\frac{13}{24}$

11 Item Kupiec ieden w Hámburku/ kupił 8. Skrzyń Cukru/ ważyły co dwie 5. Cetnarow $29\frac{1}{4}$ funtow/ drugie dwie 6. Cetnarow mniey $32\frac{1}{2}$ funtow/ trzećie dwie 6 Cetnarow/ mniey $23\frac{1}{4}$ funtá/ ostátnie dwie 7. Cetnarow $15\frac{1}{2}$ funtá/ Táry/ od káżdey skrzynie $43\frac{1}{2}$ funtá/ káżdy Cetnar/ kosztował po $72\frac{2}{3}$ złotych Ryńskich/ ná 3. Mieśiace czásu/ 10. p Cento, ná Rok Interessy/ ten Cukier posyła do Lipską ná Iármárk/ Vnkosztow wychodźi ták wiele/ iáko 63 Talerow/ po 27. potroynych/ ieden ráchuiac/ tám przedáie káżdy Cetnar/ po $54\frac{1}{2}$ złotych Ryńskich/ gdyż wagá w Hámburku/ á w Lipsku práwie iedná; pytam co tedy ná Cukrze zárobił/ álbo co vtrácił. Facit 123. złotych Ryńskich/ 14. potroynych/ $9\frac{19}{25}$ hálerzy zárobił.

12 Item Kupiec Wiedeński ieden/ kupił w Przesspurku/ w Węgrzech/ 54. par Wołow/ káżda pare płácac po $77\frac{1}{8}$ złotych Niemieckich/ te pędźił do Außpurku/ gdźie przedał czwarta cześć/ po 105. złotych Niemieckich pare/ iednák ná $\frac{1}{2}$ Roká czásu/ ostátek popędźił do Noremberku/ gdźie przedał $\frac{1}{3}$ y 9. ßtuk po złotych Niemieckich/ to iest Ryńskich/ 100. iednę pare/ ná 4. Mieśiace czásu/ z ostátkiem poßedł

ßedł ku Bámberku/ gdźie przedał $\frac{2}{5}$ y 6. ßtuk/ po złotych 96. Ryńſkich pare/ ná 3 $\frac{1}{2}$ Mieśiecy czáſu/ Oſtátek/ co mu ſie było ieſzcze pozoſtáło/ dał pewnemu Rzeźnikowi ogułem/ zá 1000. złotych Ryńſkich/ borguiąc mu ná cáły Rok. Wydał vnkoſztow/ przez wßytek czás ná Woły/ złotych 196. Ryńſkich/ pytam co vtrácił/ álbo co zárobił. Facit 45. złotych Ryńſkich/ 3. potroyne/ 11 $\frac{120377}{582569}$ hálerzy zárobił ná Wołách.

Pará 1 —— Zło: R. 77/ Crái: 20 —— Par: 54

464

Zło: 4176 dał zá nie

196 Vnkoſztow.

4372 zło: koßtuią go in ſumma.

(6 / 9)

Wołow.

4) 105

27 przedał w Außpurku/ po zło: 108. pare/ ná 6. Mieśiecy czáſu.

$\frac{1}{3}$) 81 / 27

+9

36 przedał w Noremberku po zło: 100. páre/ ná 4. Mieśiące czáſu.

Wołow.

$\frac{2}{3}$) 45
15
+6
---
24 przedał w Bámberku/ po zło: 96. pare/ ná $3\frac{1}{2}$ Miesiacá czásu.

---
21 przedał pewnemu Rzeźnikowi/ zá zło: 1000. ogułem/ borguiac mu do Roku.

Woły.	Zło:	Wołow.
2	108	27
	324	3
	2916	9

1458. złotych Ryńſkich.

Woły.	Zło:	Wołow.
2	100	36
	3600	

1800. złotych Ryńſkich.

Woły.	Zło:	Wołow.
2	96	24
	384	4
	2304	6

1152 złotych.

Zło:
5410. Kápitał.
4372. targował.

4372 —— 1038 —— 100

103800

23 811/1093 złotych.

Zło:	Mies:	Zło:
1458	6	8748
1800	4	7200
1152	3 1/2	4032
1000	12	12000
5410		31980

5 493/541 Miesiecy.

Mies:	Zło:	Mies:
5 493/541	23 811/1093	12
3168	2379	2
533	21861	541
1093	81	1082
3279	25950	
3279	51900	
5465	207600	
582569	259500	
	28077900	

Facit 48. zł: 3. pot: 11 120377/582569

ROZDZIAŁ VI.
Regula Detri Conuersa.

1 Item Gospodarz ieden/ kupił wiádro Winá/ zá 12 $\frac{1}{2}$ złotych Ryńskich/ ktorego Winá kwar $\frac{1}{2}$ ty ná 10. Crái: to iest groszy nászych Polskich/ drożey przedáć sie mu nie godźi. Pytam tedy/ siłá wody/ (áby te pieniądze co go kosztuie otrzymał/) do Winá przymieszáć ma kwart. Facit 7. kwart.

Kwart.

10. Crái: iest to $\frac{1}{6}$ — 68.

11 $\frac{1}{3}$ vczyni zá Wino.

12 $\frac{1}{2}$ kosztuie go.

Zło: Kw:

$\frac{1}{6}$ —— 1 —— 1 $\frac{1}{6}$ szkodował by.

Facit 7. kwart/ powinien przymieszáć wody.

2 Item 15. Ráytárow/ przetráwią przez 6 Niedźiel/ 438 $\frac{3}{4}$ złotych Ryńskich/ wiele tedy Niedźiel/ 5. ich z tey summy żyć/ y stráwowáć sie może/ y co ná káżdego z nich z tey summy ná tydźień wynidźie/ Facit 5. ich 18. Niedźiel/ stráwowáć sie mogą/ á ná iednego z nich/ wynidźie ná tydźień 4 $\frac{7}{8}$ złotych Ryńskich.

Ráyt:

Rayt: Niedz: Rayt:
5 —— 6 —— 15

Facit 18. Niedziel. 3

Niedz: Zło: Rayt:
18 —— 438 $\frac{3}{4}$ —— 1
6)
3) Rayt: 73 $\frac{1}{8}$ Rayt:
5 —— 24 $\frac{3}{8}$ zł: —— 1

Facit 4 $\frac{7}{8}$ zł: wynidzie ná iednego

3 Item ieden Przyiaciel/ pożyczył drugiemu złotych 200. Polskich/ bez Interessy ná 5. Miesiecy czásu/ te/ przy dokończeniu/ y wyściu czásu/ złotych 200. odnosi/ á przytym záraz 360. złotych przydáie mu/ tákże do záżywania/ pożyczanym sposobem/ (wzgledem odwdzieczenia) ták długo/ żeby sie mu to/ co on/ przez ten czás wzwyß pomieniony trzymał/ nágrodziło. Pytam iák długo ma tych pieniedzy záżywáć. Facit 2 $\frac{7}{9}$ Miesiecy.

Zło: Mies: Zło:
36/0 —— 5 —— 20/0

4 iest $\frac{1}{9}$ 2 $\frac{2}{9}$
1 $\frac{5}{9}$

Facit 2 $\frac{7}{9}$ Mies:

4 Item, Złotnik ieden ma 21. grzywien Sre-
brá/ káżda z nich trzyma fain, álbo prze-
dniego/ lotow 12. chce tedy/ ták wiele do
nich przymießáć miedźi/ żeby mu 28. wy-
nośiło grzywien. Pytam/ wiele iedná
grzywná fain, to iest przedniego/ w sobie
będźie trzymáłá Srebrá. Facit 9. lotow.

Grzy:	lot:	Grzy:
7) 28 ——	12 ——	21
4	36	3

Facit 9 lotow.

5 Item Myncarz ieden/ ma 32. grzywien
wypłáćić Srebrem/ á káżda grzywná 15.
lotow fain, w sobie trzyma/ chce zmniey-
ßyć/ żeby ná 9. lotow tylko przyßłá/ pytam
wiele tedy miedźi/ przymießáć ma grzy-
wien. Facit $21\frac{1}{8}$ grzywien.

6 Item, dáie ieden Złotnikowi 36. grzywien
y 9. lotow Srebrá/ áby mu ták wiele ßtuk
coby 15. lotow ważyłá iedná/ według pro-
by/ rożney wyrobił roboty. Pytam tedy co
zá wagę/ wßytká wynieśie robotá. Facit
$21\frac{3}{5}$ grzywien będźie ważyłá robotá.

7 Item, ma ieden łakę/ wzdłuż o $45\frac{1}{2}$
wßerz o 28. Rozgách/ przytym y iedne
Rola/ tyleż długośći/ iednák ná 21. Rozg.
ßeroka: Pytam tedy/ co zá długość te
Rola

Rola będźie miáłá. Facit $62\frac{2}{3}$ Rozg.

Rozg — Dłu: — Rozg
$\frac{21}{3}$ ——— $\frac{45\frac{1}{2}}{15\frac{1}{6}}$ ——— $\frac{28}{4}$

Facit $60\frac{2}{3}$ Rozg będźie długa.

ROZDZIAŁ VII.

Regula Quinque.

1 Item od 100. złotych Kápitálney summy/ biorąc ná Rok po 6. złotych Intereſſy/ co przyidźie od 925. złotych/ przez lat 3. y Mieśięcy 4. Facit 185. złotych Intereſſy.

Rok. — Zło: — Lat.
$\frac{1}{3}$ ——— $\frac{6}{60}$ ——— $\frac{3\frac{1}{3}}{10}$
Zło: 100 ——— 20 ——— Zło: 925

ieſt to $\frac{1}{5}$ — Facit 185. zł: In:

2 Item Kàczmarz iedeń ma Kadź/ ná $2\frac{1}{2}$ łokćia ſzeroką/ á ná $1\frac{3}{4}$ łokćia głęboką/ w te wchodźi 28. Iá chćeli Piwá/ wieleſz tedy wnidźie w Kadź/ ná $4\frac{1}{2}$ łokćia ſzeroką/ á $2\frac{5}{8}$ głęboką. Fac: $75\frac{3}{5}$ Iáchteli.

łok:

łok: ße:		łok: ße:
$2\frac{1}{2}$		$4\frac{1}{2}$
$1\frac{3}{4}$		$2\frac{5}{8}$
$2\frac{1}{2}$		$8\frac{1}{2}$
$1\frac{1}{2}$		1
$\frac{3}{8}$	Jách:	$2\frac{5}{16}$
$4\frac{3}{8}$	28	$11\frac{13}{16}$
35	35	189
70	$\div$ 7	$94\frac{1}{2}$
		$18\frac{9}{10}$

Facit $75\frac{3}{5}$ Jáchteli.

3 Item, kupił ieden Obićia ßtukę/ o 13 łokćiách długą/ á o $5\frac{2}{3}$ łokćiách ßeroką/ kážde $2\frac{1}{4}$ łokćiá ná dłuż/ á kážde 1 łokćiá ná ßerz/płácąc po $13\frac{7}{8}$ złotych Ryńskich/ pytam/ wiele tedy cáła ßtowáłá ßtuká. Facit $314\frac{1}{2}$ Ryńskich złotych.

4 Item, A. pożyczył B. 630. złotych/ ná látá/ po 6. perCento ná Intereſſe/ pyta długo tedy B. miałby A. pożyczyć 531. złotych/ żeby żaden z nich/ ieden drugiem ta

ták Kápitálney summy/ iáko y Interessy/ nie był/ y nie zostáł winien. Facit ná 6. lat/ y 5. Miesiecy.

Rok		Zło: p.Cento		Látá
1	——	6	——	3
		15		
Zło:		100		Zło:
100	——	115	——	630
		705		600. 6 rá:100.
		$35\frac{2}{5}$		30 iest $\frac{1}{20}$
		$743\frac{2}{5}$		
Zło:		531 [5]		
531	——	$212\frac{2}{5}$	——	100
		2124 0		
		40 złotych.		

Zło:		Látá		Zło:
15	——	3	——	40
		iest $\frac{1}{6}$		Facit 6. lat/ 5. Miesiecy.

ROZDZIAŁ VIII.

Regula Quinque Conuersa.

1 Item ieden od 6 [2] Cetnarow/ ná 12. mil/ dał 5 [1] złotych [5] Polskich/ pytam wiele Cetna [3] row powiezie/ ná 30. mil/ zá

26 y

$26\frac{1}{4}$ złotych Polſkich/ Facit $12\frac{3}{5}$ Cetna-rów.

Mil   Mil
12   30

$6\frac{2}{5}$

$5\frac{1}{3}$ —— $26\frac{1}{4}$

160 —— $6\frac{2}{5}$ —— 315

32 ieſt to $\frac{1}{5}$ 63

F: $12\frac{3}{5}$ Cetnarow

2 Item, pod czás Látá/ płáći Ćwiertnia Zbo-żá/ złotych 5. á ieden Bochen Chlebá/ zá groſzy 3. wynośi wagi 2. funty/ y 8. łotow/ wiele tedy/ Bochen/ zá groſzy 6. ważyć bę-dźie/ gdy Ćwiertnia Zbożá/ 10. złotych po-płácáć będźie. Facit $2\frac{1}{4}$ funtá.

Gro:	Zło:	Gro:
$\frac{3}{1}$ ——	$\frac{5}{10}$ ——	$\frac{6}{2}$
Zło:	Fun:	Zło:
$\frac{10}{1}$ ——	F: $2\frac{1}{4}$ ——	$\frac{10}{1}$

Gro:

Gro: 3 — Fun: $2\frac{1}{4}$ — Gro: 6

Zło: 5 — Zło: 10

$\frac{30}{1}$ Facit $2\frac{1}{4}$ fun: $\frac{30}{1}$

3 Item, kupił ieden 35. łokći sukná/ ná ßerz $1\frac{1}{2}$ łokćiá/ zá złotych 21. pytam iák wiele łokći przydźie/ zá $56\frac{1}{4}$ złotych/ gdy $1\frac{7}{8}$ łokći sukno wßerz bedźie miáło. Facit 75. łokći.

łok: ße: $1\frac{1}{2}$ — łok: ße: $1\frac{7}{8}$

Zło: 35

21 — $56\frac{1}{4}$

$39\frac{3}{8}$ — 35 — $84\frac{3}{8}$

$39\frac{3}{8}$ $9\frac{3}{8}$

$4\frac{3}{8}$ Facit 75. łokći.

4 Item

4 Item, kupił ieden Ogrod/ ná długość 51$\frac{1}{4}$
Rozg mierniczych/ á ná ßerokość 31$\frac{1}{2}$
Rozg/ zá 1000. złotych. Wiec leży
drugi Ogrod wedle tego/ sámśiádá iedne-
go/ ktory ßácuią zá 1600. złotych/ á teg
ßerokość/ iest 36. mierniczych Rozg/ álb
pretow/ pytam tedy/ co zá długość będźie
miał. Facit 71$\frac{3}{4}$ Rozg.

łok: ße:		łok: ße:
31$\frac{1}{2}$		36
	51$\frac{1}{4}$	
1000		1600
360/00	51$\frac{1}{4}$	504/00
	17$\frac{1}{12}$	360
		120
	3$\frac{5}{12}$	24

Facit 71$\frac{3}{4}$ Rozg.

ROZDZIAŁ IX.

O Intereßie, álbo Prowiziey.

1 Item, 100. złotych/ zárobie ná Rok 6. zł
tych/ wiele tedy Prowizicy mi przynio

6 sc

650. złotych/ Facit 40. złotych/ y groszy 25.

Zło:	p Cento	Zło:
10/0	6	65/0
	5 iest to $\frac{1}{2}$	34
	1 iest to $\frac{1}{5}$	6 / 25

Facit 40 zł: 25 groszy.

2 Item, złotych 100. czynią mi ná Rok/ złotych 6. Prowiziey/ wiele tedy vczynią 550 złotych/ zá 3. Miesiące/ Facit.

Mies:	p Cento	Mies:
12	6	3
4	$1\frac{1}{2}$ zło:	1

	Zło:	Zło:	Zło:
5)	10/0	$1\frac{1}{2}$	55/0
	2	11	11
		$16\frac{1}{2}$	

Fac: $8\frac{1}{4}$ złotych.

3 Item, 100. złotych/ zárobię ná Rok złotych 6. wieleś tedy Kápitału ná 3. látá wyliczyć mam/ gdy chcę 100. złotych zárobić. Facit $555\frac{5}{9}$ złotych.

4 Item, ieden dobry Przyiaciel/ pożyczył drugiemu 1200. złotych/ ná $\frac{1}{2}$ Roká/ bez Interessy/

teressy/ pytam/ ná wiele Miesiecy ma ten drugi/ pierwszemu/ to iest owemuz/ co mu dobrze vczynił/ 840. zło: pozyczyć/ chcac mu toz záwdzieczyć/ áby ieden drugiemu obligato niezostał. Facit ná $8\frac{4}{7}$ Miesiecy.

5 Item, Kupiec ieden przyiał pewny Depozyt/ ná 3500. złotych pieniedzy gotowych/ ktore kłádzie do Hándlu swego/ obiecuiac kázdego Roku $8\frac{1}{3}$ złotych/ p. Cento płáćić/ pytam/ wiele teˢ dy ná kázdy Kwártał/ Interessy dáć/ y odpráwić mu przydzie. Fac: $72\frac{11}{12}$ złotych.

6 Item, Obligácya pewna ná złotych $348\frac{1}{2}$ Polskich/ w Rok dosyć vczynienia wza płáćie/ tey czás minał/ y przeszedł/ pytam/ wiele tedy Kápitálney summy bedzie/ odćiawszy $6\frac{1}{4}$ p. Cento ná Rok/ Facit 328. złotych/ Kápitału.

Zło:		Zło:		Zło:
$106\frac{1}{4}$	——	100	——	$348\frac{1}{2}$
		$106\frac{1}{4}$		$20\frac{1}{2}$
		$6\frac{1}{4}$		Facit 28. złotych.

7 Item, bierze ieden ná Interesse/ 640. złotych Polskich/ do dwu lat/ obliguiac sie ná Rok/ po $6\frac{1}{4}$ p. Cento płáćić Interessy/ pytam/ iák wiele po wyśćiu dwu lat/ bedzie

dźie Kápitálney summy/ wespoł z Interes⸗ sá położyć/ y wyliczyć powinien. Facit 722 $\frac{1}{2}$ złotych.

Zło: 100 —— Zło: 106 $\frac{1}{4}$ —— Zło: 640

100 640

+6 $\frac{1}{4}$ 40

Zło: 100 —— 106 $\frac{1}{4}$ —— 680

+6 $\frac{1}{4}$ 42 $\frac{1}{2}$

Facit 722 $\frac{1}{2}$ złot.

8 Item, Pożycza ieden 500. złotych Ryńskich ná Interessé/ ná lat 4. po 6 $\frac{1}{4}$ p Cento, ná Rok/ káżdy Rok ráchuie y kłádźie Interesse/ do Kápitálney summy/ Pytam tedy/ wiele sámey Interessy/ przez 4. látá mu przychodzącey/ będźie odebráć powinien. Facit 219. złotych Ryńskich 10. potroynych/ 10 $\frac{55}{128}$ hálerzy.

9 Item, bierze ieden 800. złotych Ryńskich/ ná Interesse; obiecuiac 10. perCento ná Rok/ tych 800. złotych/ pożycza znowu drugiemu/ ná 3. Miesiace/ po 3. p. Cento, przykłádáiac do Kápitáłu/ co raz te 3. Miesieczna Interesse/ pytam wiele tedy ná

Rok 500. złotych Ryńskich/ więcey zárobił. Facit 20. złotych/ 5. potroynych/ $1\frac{1161}{3125}$ hálerzy.

10 Item, Obliguie sie ieden/ bedąc summe 3600. złotych winnym/ we trzy látá/ ná pewne záplácić Terminy/ to iest káżdego Roku/ obiecuiąc 1200. złotych położyć/ tym czásem ákkorduie/ y vgadza sie z Creditorem swoim/ vpraszáiąc go/ áby mu był ćierpliwym do trzećiego wyśćia Roku/ á on cáłą przy dochodzeniu czásu/ obiecuie mu wyliczyć summe/ obowiezuiąc sie ná Interesse 6. p. Cento, káżdego wypłacáć Roku. Kontent zostáie Creditor z tego/ y dozwala/ pytam/ wiele tedy po wyśćiu 3. lat/ bedźie powinien/ wespoł z Kápitałem y Interessámi/ wyliczyć Creditorowi swemu. Facit $4049\frac{317}{625}$ złotych.

11 Item, bierze ieden ná Lichwę od Zydá 200. złotych Ryńskich/ obliguiąc sie 10. per Cento, káżdego Roku od nich płáćić; Stáło sie że lat 4. záżywa owych pieniedzy/ á Zyd káżde $\frac{1}{2}$ Roká lichwy sobie przychodzącey/ do Kápitálney przykłáda Summy. Pytam wiele tedy pomienione złotych 200. lichwy/ od lichwy przez lat 4. vczyniły Zydowi/ Facit 95. złotych Ryńskich/ 9. potroynych/ $9\frac{1378083}{1600000}$ hálerzy.

Mieś:

Mies: Zło: Mies:

12 —— 10 —— 6

2

F: 5. zło: Interessy ná $\frac{1}{2}$ Roká.

Zło: Zło: Zło:

100 — 105 —— 200

100 200

✠ 5 iest $\frac{1}{20}$ 10

$\frac{1}{20}$	210			
	10	10		
$\frac{1}{20}$	220	10		
	11	—	6	
$\frac{1}{20}$	231	10	6	$\frac{3}{10}$
	11	11	6	$\frac{3}{10}$
$\frac{1}{20}$	243	2	0	$\frac{3}{10}$
	12	3	1	$\frac{43}{200}$
$\frac{1}{20}$	255	5	1	$\frac{103}{200}$
	12	15	3	$\frac{303}{4000}$
$\frac{1}{20}$	268	—	4	$\frac{2363}{4000}$
	13	8	—	$\frac{18363}{80000}$
$\frac{1}{20}$	281	8	4	$\frac{65623}{80000}$
	14	1	5	$\frac{65623}{600000}$
Facit	951	9	9	$\frac{1378083}{1600000}$

ROZDZIAŁ X.

Regula Consortij.

1 Item, dwá dobrych Przyiaćiół/ z sobą záwieráią Kompánią/ A. kłádźie 1000. złotych/ B. 1500. złotych/ y zárabiáią 420. złotych ná Kow/ chcą śię dźielić pożytkiem/ pytam wiele tedy ktoremu/ pro rata portione, przynależy z pożytku otrzymáć. Facit A. 168. złotych/ B. 252. złotych.

Zło:
1000 A.
1500 B.

Zło:	Zł: Zar:	Zło: A.
25/00 ——	420 ——	10/00
5) 5)	4200	
	840	

Facit 168 zł: A. pow: wźiąć pożytku

Zło:	Zło: Zar:	Zło: B
25/00 ——	420 ——	15/00
5) 5)	1260	(3 5
	6300	
	1260	

Facit 252 zł: B. pow: wźiąć zarobku/

2 Item, Trzech zmowiło śię w iedne Kompánią/ kłádac káżdy z nich w pewny Hándel rożne summy/ to iest A. 800. złotych

B. 900.

B. 900. C. 500. hándluią tym cáły Rok/ y znáyduią zarobku p Cento, $15\frac{1}{2}$ złotych/ chcą się podzielić pożytkiem/ y $\frac{1}{2}$ pytáią/ coby ná ktorego pro rata portione, summy swoiey/ z pożytku przychodźiło. Facit A. 145. złotych/ B. $166\frac{1}{2}$ złot: C. $92\frac{1}{2}$ złot:

Zło:
800. A.
900. B.
500. C.

Zło: 1/00 —— p Cento $15\frac{1}{2}$ —— 22/00 złotych.

47
36

Zło: 22/00 —— 407 złotych —— 8/00 Zło: A.

3256

Facit 145 zło: A. wźiąć powin: pożytku

Zło: 22/00 —— Zło: 407 —— 9/00 Zło: B.

3663

Facit $166\frac{1}{2}$ zło: B. przynależy z pożytku

Zło: 22/00 —— Zło: 407 —— 5/00 Zło: C.

2035

Facit $92\frac{1}{2}$ zł: C. dáć przych: z pożytku

3 Item, Dwáy czynia iedne w Hándlu pewnym Kompania/ A. kładac 600. złotych/ pytam teraz wiele B. ma położyć/ áby $\frac{5}{8}$ z summy zarobkowey otrzymał. Facit 1000. złotych.

Zło: Zło:

$\frac{3}{8}$ —— 600 —— $\frac{5}{8}$

3000

24000

Facit 1000 zł: B. ma włożyć pieniedzy

4 Item, Dwáy kłáda do iedney Kompániey 700. złotych w kupe/ zárabiáia 165. złotych/ dziela sie potym pożytkiem/ álbo ráczey zarobkiem rowno obá/ A. hándlował 6. Miesiecy/ á B. 8. Miesiecy/ co tedy zá Kápitał káżdego z nich był. Facit A. 400. złotych/ B. 300. złotych.

5 Item, Dwáy kłáda pewna summe ná iedeń Rok/ A. kłádzie dniá pierwßego Ianuarij 800. złotych/ B. pierwßego dniá Márcá/ pewna summe/ y bierze z Zarobku $\frac{3}{5}$ pytam co tedy zá summe włożył. Facit B. włożył 1440. złotych.

6 Item, Trzech kłádzie w iedne Kompánia/ A. kilkánaście złotych/ B. 40. ßtuk Aráſmitu/ C. 1500. złotych. Zárobili 1000. złotych/ bierze A. zarobku/ według słußnego obrá-

go obráchowánia 350. złotych/ B. 400. złotych/ pytam co tedy te 40. ſztuk koſztowáły Araámitu/ y co zá zarobek ieſt. C. Facit koſztował Arámit 2400. złotych/ á C 250. złotych/ wźiął zarobku.

7 Item, Dwáy dobrzy Przyiáćiele/ máią miedzy ſobą pewną podźielić ſummę Pieniędzy/ A. $\frac{1}{2}$ ✠ 10. złotych/ zoſtáie ieſzcze B $\frac{2}{3}$ ✠ 4. złote/ pytam co tedy zá ſummá/ y iák wiele ktoremu z nich przychodźi. Facit ſummá/ ieſt 36. złotych/ á przychodźi A. 8. złotych/ B 28. złotych.

8 Item, Trzech kłádźie ná zarobek/ ſummę złotych 2520. gdźie włożył A $\frac{1}{2}$ ták wiele/ iáko B $\frac{1}{3}$ á $\frac{1}{4}$ B. ieſt $\frac{1}{5}$ C. pytam co zá ſummę każdy z nich włożył. Facit A. 576. złotych/ B. 864. C. 1080. złotych.

A.		B.		B.		C.
$\frac{1}{2}$	iáko	$\frac{1}{3}$	y	$\frac{1}{4}$	ieſt	$\frac{1}{5}$

A. 8.
B. 12.
C. 15.

	Zło:	A:
35 A B C. ——	2520 ——	8
	20160	
5) 7)	4032	

Facit 576 złotych A.

Zło:		Zło:		B.
35	——	2520	——	12
7)		5040		2)
5)		30240		6)
		4320		

Facit 864 złotych B.

Zło:		Zło:		C.
5) 35	——	2520	——	15
7		7560		3

Facit 1080 złotych C

ROZDZIAŁ XI.

O Ráchunkách Fáktoryey.

1 Item, Kupiec ieden dáie Fáktorowi swe-mu/ summę złotych 1600. w ten sposob/ aby ia w pewny hándel włożył/ obiecuiąc mu zá iego pracą y stáránie/ $\frac{3}{8}$ z zarobku dáć. Więc Fáktor/ kłádzie też swoiey własney summy 400. złotych/ y zárabia 560. złotych/ pytam co káżdemu z nich przydźie zarobku. Facit 280. złotych.

Zło:
1600 A. $\frac{3}{8}$) 560. zarobek A. y Fáktora.
400 Factor) 210. zar: Fák: zá iego pracę.

20/00	——	350	——	16/00 A.
5		1400		4

Facit 280 zł: A. zarobek.

Zło: Zło: Fáktor.

20/00 ——— 350 ——— 4/00

5   70   1

210 zá prace

Facit 280 zł: zarobek Fáktorow.

2 Item, Dwáy czynią Kompánią/ A kłádźie 750. złotych/ B 500. złotych/ posyłáią do ręku swemu Fáktorowi/ obiecuiąc mu/ zá iego pracą z zarobku $\frac{1}{8}$ Fáktor przykłáda śię tez/ y kłádźie swo ich własnych 250. złotych/ y hándluie niemi/ ták dálece/ że zárobił 320. złotych/ pytam co tedy/ ktore=mu z nich z pożytku dáć przynależy. Facit A. 140. B $93\frac{1}{3}$ á Fáktorowi zarobku/ y nagrody zá prácą $86\frac{2}{3}$ złotych.

3 Item, Trzech złożyło pewną Summę/ A. 1000. złotych/ B. 1400. złotych/ C. 1800. złotych/ te posyłáią Fáktorowi swemu/ ná iego Osobę/ kłádąc y szácuiąc zá 400. zło=tych/ pozwaláiąc mu do tego/ żeby ták wie=le ieszcze swoich przyłożył/ żeby $\frac{2}{9}$ z zarobku otrzymáć dla śiebie mogł/ hándluie tedy temi Fáktor pieniądzmi/ y zárabia 350. złotych/ pytam/ wiele tedy Fáktor swoich własnych gotowych przyłożył pieniędzy/ y co ktoremu z nich/ z pożytku dáć przycho=dźi. Facit Fáktor/ włożył swoich goto=

wych

wych 800. złotych. Zás z pożytku/ A. dác
przydźie $62\frac{26}{27}$ B. $88\frac{8}{54}$ C. $113\frac{1}{3}$ złotych/ á
Fáktorowi $75\frac{5}{9}$ zło:

Zło:
A. 1000
B. 1400
C. 1800

Sum: $\frac{7}{9}$ —— 4200 —— Sum: $\frac{2}{9}$

5400

1200 Fákt: Kápit: gotow
400 odćiąg: co nań włożon
800 własnego Fákto: Kápi

Zło:
1000
1400
1800
1200

5400 —— 340 —— 10/00

Zł: Zar: Zło: A.

6) 9) 3400

$566\frac{2}{3}$

Facit $62\frac{26}{27}$ zło: A. zárobił.

Zło

Zł: Zar: —— Zło: B.

—— 340 —— 14

680   2)

4760   7)

Facit $88\frac{8}{54}$ B. zárobił.

Zło: —— Zło: C.

—— 340 —— 18

Facit $113\frac{1}{3}$ záro: C. ieſt $\frac{1}{3}$

Zło: —— Zło: Fákt:

—— 340 —— 12

1020   3)

4080   4)

Facit $75\frac{5}{9}$ zarobku Fákto: przychodzi.

ROZDZIAŁ XII.

O Ráchunkách Sztychu.

1 Item, Dwáy Sztychuia miedzy ſoba. A. ma 21. Sztuk Czámletu/ po $48\frac{1}{2}$ złotych/ ſztukę te przeſztychował/ ná dwá Worki Száfránu/ ktore ważyły $120\frac{1}{2}$ funtá/ Táry 8. łotow. káżdy funt po $9\frac{7}{8}$ złotych/ pytam/ ktory ktoremu z nich ieſzcze gotowych pieniedzy/ y iák wiele przydáć ma. Facit A. ma dáć B $168\frac{21}{32}$ złotych.

2 Item, Dwáy chcą z sobą sztychowáć/ A. ma Száfran/ ktorego funt płáci gotowych pieniedzy 8. złotych Ryńskich/ y 16. potroynych/ kłádźie w Sztychu káżdy funt/ po 10. złotych Ryń: B ma Muszkát: kwiát/ ktorego Cetnar/ to iest 100. Funtow/ płáci gotowych 44. złotych Ryńskich/ ten w sztychu kłádźie po 56. złotych Ryńskich/ pytam wiele tedy B. od A. p. Cento, zárobił. Facit 12. złotych.

Zł: got:		Zł: w szt:		Zł: got:
8 $\frac{4}{5}$	——	10	——	44
44		∴ 50		1
1		∵ 56		Zło:
5/0	——	6 zł:	——	10/0

Fac: 12 zł: ná B. p. Cento zarobku. iest 2. rázy 5.

3 Item, Dwáy sztychuią A. ma Sukno/ ktorego łokieć kosztuie 10. potroynych/ á w sztychu/ kłádźie po 14. potroynych/ y dáie ie ná 18. Miesiecy czásu/ B ma bárzo piekne Niderlándzkie płotno/ á tego łokieć dáie po 18. potroynych/ pusczáiac ná 15. Miesiecy czásu/ pytam iák drogo ma łokieć w sztychu położyć/ żeby ták tego/ iáko y tamtego był sztych zárowny. Facit po 24. potroynych.

Pot:

```
Pot:        Pot:           Pot:
10 ——————   14   ————————   15
5           126              9
           ————————
            25 1/5
           ÷ 15
Zło:                      Zło: B.
15 ——————   7 1/5 ——————   15
6           36              5
            6
        20) 120
             6
```

15 kosztuie go łokieć.

Facit po 24 pot: ma łok: w sztychu położyć

Item, Dwáy sztychuią z sobą/ A. ma Towar/ ktorego Cetnar/ to iest 100. funtow/ kosztuie potroynych $13\frac{1}{3}$ złotych/ ten w sztychu kłádźie po 16. złotych/ dáiąc do zapłáty ná 3. Mieśiące frystu/ iednák chce/ áby mu $\frac{3}{8}$ summy było gotowemi zápłácone pieniądzmi/ zás B. ma Towar/ ktorego Cetnar kosztuie 20. złotych/ á ten pozwala ná $5\frac{1}{2}$ Mieśiącá frystu. Teraz pytam/ iák drogo on swoy Towar/ to iest Cetnar/ w sztychu położyć ma/ żeby go A. nie przesádźił. Facit po $33\frac{1}{3}$ złotych/ ma B. swego Towáru Cet: w sztychu położyć.

5 Item

5 Item, Dwáy ßtychuią A. ma Jmbier/ káżdy funt koßtuie go po 10. potroynych/ kłádźie go w ßtychu/ po 14. potroynych/ B. ma Gwozdźiki/ káżdy funt koßtuie go/ po 18. potroynych/ w ßtychu kłádźie po 24. potroynych/ dáiąc do czásu ná $3\frac{3}{4}$ Mieśięcy frystu. Pytam/ iák prędko A. od B. gwozdźiki máią bydź przesłáne. Facit we $4\frac{1}{2}$ Mieśiącá.

Pot: — Pot: w ßt: — Pot:

10 —— 14 —— 18

28 — 20. ieſt 2. rázy 10

$\div 2\frac{4}{5}$ — $\div$ 2. ieſt $\frac{1}{10}$

$25\frac{1}{5}$

18

$7\frac{1}{5}$ potroynych.

Pot:

24

18

6 —— Mieś: $3\frac{3}{4}$ —— Pot: $7\frac{1}{5}$

5

$22\frac{1}{2}$ — 36. ieſt 6. rázy 6

Facit $4\frac{1}{2}$ Mieśięcy.

RO-

ROZDZIAŁ XIII.

Ráchunek Srebrá y Złotá.

1 Item, kupił ieden Srebrną Czáre/ ktora ważyłá grzywien 3. łot 1. 2. quintel/ 1 $\frac{1}{2}$ pfenikà/ płácąc káżdą grzywnę/ po 7 $\frac{1}{4}$ złotych Ryńskich/ chce wiedźieć/ coby zá nie mu dáć przychodźiło. Facit 22. złotych Ryńskich/ 9. potroynych/ 5 41 pfenikow/ á tych 4. w Cráicar/ álbo w 128 nász Grosz wchodźi.

Grzy:	Zł: R.	Grzy:	łot:	qu:	pfe:
1	7 $\frac{1}{4}$	3	1	2	2 $\frac{1}{2}$

21 : 15   1 ieſt $\frac{1}{16}$

9 : 0 : $\frac{4}{3}$ 2 ieſt $\frac{1}{2}$

4 : 6 : 1 : $\frac{2}{1}$ 1 ieſt $\frac{1}{8}$

— : 6 : 3 : 0 : $\frac{8}{3}$ $\frac{1}{2}$ ieſt $\frac{1}{2}$

— : 3 : 1 : 1 : 1 $\frac{2}{1}$

Facit 22 gr: 9 p: 5 p: 1: 0: 41

$\frac{2}{2}$

$\frac{2}{8}$

20

$\frac{2}{41}$

128 pfe:

R   2 Item

2 Item, iedná grzywná Srebrá/ trzyma w sobie fáin 14. łotow 2. qu: $1\frac{1}{2}$ pfen: wiele trzymáią y máią w sobie 61. grzywien/ 15. łotow/ 1. quint: Facit 56. grzywien/ 8. łotow/ 0 quint: $2\frac{7}{128}$ pfenik:

łotow qu: pfe: Grz: łot: pfen:
14 : 2 : $1\frac{1}{2}$ — 61 / 15 : 1

8	30 / 15 / 2 / 2
4	15 / 7 / 3 / 1
2	7 / 11 / 3 / 2 / $\frac{2}{1}$
2	1 / 14 / 3 / 3 / $1\frac{4}{3}$
1	— / 3 / 3 / 1 / $13\frac{8}{5}$
$\frac{1}{2}$	1 / 3 / 2 / 13 $6\frac{2}{1}$

Fac: 56 g: 8 ł: 0 q: 2 p: 0 0 $3\frac{1}{2}$

$\frac{7}{128}$

3 Item, kupił ieden 24. grzywien/ 3. łoty/ 2 quintle/ z pusczonego Srebrá/ kosztowáło go grzywná fáin/ złotych Ryńskich 10. $2\frac{1}{2}$ Ortá/ káżdy złoty po 66. ráchuiac Cráicárow/ co vczyni po 60. Cráicárow/ zá wszytko summy 210. złotych Ryńskich/ 14. potroynych/ $7\frac{571}{1024}$ pfenikow/ teraz sie pyta/ wiele káżda grzywná fáin w sobie

w ſobie miáłá. Facit 13. łotow/ 2. quintle.

4 Item, kupił ieden ſztuczke złotá/ ktora wáżyłá 10. grzywien/ 9. łotow/ 2. quintle/ 1. pfenik/ trzymáłá probe ſtrychowa/ 22. kárátow/ 2. Gräny/ y 1. gren/ koſztował łot przedniego złotá/ 5. złotych Ryńſk: 13. potroynych/ 9. pfenikow/ po 66. Cráic: Facit po 60. Cráic: 999. zło: Ryń: 13. potr:

5 Item, kupił ieden 72 $\frac{1}{2}$ Cetnar: Miedźi/ káżdy Cetnar miał w ſobie 2. grzywnie/ 13 łotow/ y 2. qui: Srebrá: A zás káżda grzywná Srebrá tego/ miáłá w ſobie 3 $\frac{3}{4}$ quin: Złotá. Grzywná Srebrá/ koſztowáłá 8 $\frac{7}{8}$ zło: Ryńſk: á ieden łot Złotá/ 5. złotych Ryńſk: y potr: 12. Zás Cetnar Ołowu/ 5 $\frac{1}{8}$ zło: Ryń: káżdy złoty/ po 65. Cráic: ráchuiac/ pytam wiele przyidźie zá wſzytko/ po 60. Cráicár: Facit 3435. złotych Ryńſkich/ 10. potroynych/ 3 $\frac{11617}{32768}$

ROZDZIAŁ XIV.

Regula Allegationis.

1 Item, ieden Myńcarz/ ma troiákie Srebro/ trzyma A. 1. Grzywne/ 8. łotow fáin/ B 1. Grzywne/ 9. łotow/ C. 1. Grzywne/ 10. łotow/ z tego Srebrá/ chce pewna wyſtáwić robote/ á żeby 30. grzywien ważyłá/ á ká-

żda grzywná/ ma 8. lotow/ 2. quin: śrebrá/ bydź warta/ pytam/ wiele tedy káżdego wźiąć/ y dobráć ma. Facit A. 200. grzywien/ B 50. grzywien/ á C 50. grzywien.

2 Item, ma ieden dwoiákiey proby Srebro/ pierwsze wáży 11 $\frac{1}{2}$ grzywien/ káżda grzywná/ trzyma w so bie fáin/ 11. lotow/ 3 quintle/ drugiego záś/ iedná grzywná/ trzyma w sobie 8. lotow/ 1. quin: fáin/ wieleś tedy Srebrá podleyszego/ do tego Srebrá to iest/ 11 $\frac{1}{2}$ grzywien/ przysádźić ma: żeby nic wię cey/ tylko 9 $\frac{1}{2}$ lotá fáinu/ grzywná w sobie miáłá. Facit 20 $\frac{7}{10}$ grzywien.

3 Item, ieden ma złotych 80. zá ktore radby 80. funtow korzenia kupił/ to iest Száfránu/ á tego funt płáci złotych 10. Ryńskich Cynámonu funt/ po złotych 5. Imbieru Cálákuckiego/ funt po $\frac{1}{2}$ złotego/ teraz pytam wiele funtow ká żdego otrzyma korzenia. Facit Száfránu/ 2 $\frac{6}{7}$ funtá/ Cynámonu/ 2 $\frac{6}{7}$ funtá/ á Imbie ru/ 74 $\frac{2}{7}$ funtá.

4 Item, Gdy Myńcarz ma 24. Grzywien Srebrá/ á tego Grzywná trzyma fáin 7. lotow/ chce/ żeby káżda Grzywná/ 10. trzymáłá lotow/ wiele tedy fáin Srebrá/ przyłożyć ma. Facit 12. Grzywien.

RO-

ROZDZIAŁ XV.

Regula Helcataim, álbo Positionum.

1 Item, Wspomináia Historye/ że ná Troiáńskiey Woynie/ ktora przez lat dźieśięć trwáiąc/ względem porwáney Heleny/ 1566000 ludźi zginęło/ iednák Grakow/ 194000. więcey. Pytam/ wiele tedy Tyśięcy/ z káżdey strony z osobna mogło zginąć. Facit Grakow/ 880000. A Troiáńczykow/ 686000. ludźi.

2 Item, Białagłowá iedná kupiłá sztukę Płotná/ zá 1. Craicar/ y 62. złotych Ryńskich/ przyidźie łokieć po ták wielu Craicárow/ iák wiele sztuká w sobie łokći ma/ pytam/ wiele tedy łokći sztuká w sobie będźie trzymáłá. Facit 61. łokći trzymáć będźie sztuká.

3. Item.

Chłop ieden ma Sad pewny/ w ktorym sobie kłádźie
Że ma pod 11. Drzewá w swoim Sádźie.
Jáblek/ w káżdym 12. Gáłęźi ráchuie
Drzewie: A ná káżdey Gáłęźi ták wiele znáyduie
Ják 99. iáblek/ á tych w korzec wchodźi
864. zgaday co przychodźi.
Káżdy korzec przedáie/ po grzywnie szostáku/
Co zá wszytko vczyni Chłopie nieboráku.

Drzewá.

```
         112
          12 Gáłęzi multiplikuy.
        ------
         224
        112
        ------
        1344
          99 gáłąź káżda ma Jábłek
        ------
       12096
      12096
      -------
864.  ) 133056
dividui)-------
          154. korcy.
           1 1/8 grzywny prze: korzec
        ------
          154
           19 1/4
        ------
   Facit 173 1/4 Grzywien.
```

4. Jtem.

TRzystá Wołow/ ták wielkich/ ták máłych/ raz miano
Káżde trzy po 63 Talerow przedano.
Zá gotowe od Reki / Kupcowi pewnemu/
Ten myśli coby było / ku zarobku swemu.
Przedáie prędko znowu / iednego chudego/
Przydáiąc mu 2. Wołow/ gátunku tłustego.
Zá tez własnie pieniądze / co gdy więc ráchuie/
Jż 787 $\frac{1}{2}$ Talerow zárobił znáyduie.
Bárzo łá 2 two/ y prędko to káżdy zráchuie/
Kto tylko w tey Náuce/ bydź śię biegłym czuie.

Woly.

Woly. Taler: Woł:

$\frac{3}{1}$ —— 63 —— $\frac{300}{100}$

Fac: 6300. Taler:

Woł Tal: Wołow

1 —— $31\frac{1}{2}$ —— 150

$31\frac{1}{2}$

150

4505

7

4725 Tal:

Woły Tal: Woł:

2 —— $31\frac{1}{2}$ —— 150

2) 4725

$2362\frac{1}{2}$ Tal:

4725

Fac: Tal: $7087\frac{1}{2}$ wźiął zá nie.

6300 kosztowáły.

Facit $787\frac{1}{2}$ Tal: zárobił

5. Item.

Matroná iedná zacna / v Męzá godnego/
Trzystá grzywien Pieniędzy dla zarobku swego
Wyprośiłá / kupuie Lnu dostátkiem zá to
Dáie prząść / obiecuiąc zápłáćić bogáto.
Trzy sztuki otrzymuie z przędziwá swoiego
Płotná / roboty dobrey/ gátunku ćienkiego.
Káżda sztuká o $79\frac{3}{4}$ łokćiách byłá/
Káżdy łokieć po $1\frac{2}{3}$ grzywnie/ zá pieniądze zbyłá.

 Ná

Nu teraz iest moie pytánie/
Co zá zarobek wźięłá zá nie. Fac: 98 $\frac{3}{4}$ grzyw:

6 Item, Zamek ieden obległ Nieprzyiaćiel Commendánt Zamku tego/ chcąc zátrzy máć iák naydłuższy Fortece/ iáko czuły y mądry/ dał wßytek pomierzyć prouiánt ktory zráchowawßy/ znáyduie/ że gdy sun Chlebá/ ná káżdy dźień/ ná iednego wyd Zołdatá/ że 9. Mieśięcy/ y 24. dni śię trzy máć może. Po wyśćiu 6. Mieśięcy/ y 5 dniach/ przyßłá mu Nowiná y listy/ żeby śię zápewne succursu spodźiewał/ ktory iu cále wybiera śię do niego/ tylko tego potrze bá/ áby ießcze 38. dni mogł potrzymáć For tece. Teraz pytam/ iák wiele ná dźień ká żdemu Zołnierzowi/ Chlebá będźie viáć po winien/ áby mogł do tego wystárczyć czásu Facit $8\frac{4}{9}$ łotow/ musi káżdemu Zołdatowi mniey ná dźień vdawáć Chlebá.

7 Item, Káwáler ieden przechodząc śię po ie dnym weśołym Ogrodźie/ nápadł kilk Pánien/ ktorym pokłoniwßy śię/ pytał zá tem/ ieżeliby ich w kupie czwarta część st byłá/ poniewaź drugich przed krzewiną zá krytych/ doyźrzeć nie może/ náto mu iedn z nich odpowiedźiáłá/ że nas niemáß czwar tey częśći stá; iednák gdyby nas było ie ßcze 2. rázy tylo/ co nas iest/ y $\frac{1}{2}$ tylo/ y $\frac{1}{3}$ tylo/ y ießcze 2. do tego/ tedy by nas

prawie

práwie spełná było 25. dokłádáiąc te słowá:

Chćiey/ á zgaday Mośći Pánie/
Naypięknieyszać się dostánie:
Tráfił/ y zgadł że ich było
Sześć wszytkich/ więc się spełniło/
To co było obiecano/
Gdy mu słowá dotrzymano. Fac: 6. Pánien.

Pánná

1

2

$\frac{1}{2}$

$\frac{1}{3}$ ✠ 2 P.

$3\frac{5}{6}$ ✠ 2 —— 25 —— 1

23 ✠ 2 —— 25 —— 6

÷ 2 ÷ 2

23) $\frac{23}{1}$ —— $\frac{23}{1}$ —— Fa: 6 Pán:

Item, 12. Osob/ Zonátych/ Młodźianow/ Pań/ y Pánien/ pod czás Látá/ chcąc sobie vczynić rekreácyą/ vmyślili náiąć Báte/ dla przeiażdżki Wodą/ ktora ich 5. Talerow kosztowáłá/ tákie miedzy sobą wszyscy zgodnie vczynili postánowienie/ to iest/ iż káżdy z Zonátych/ po 16. potroynych/ z Młodźianow/ po 12. z Pań/ po 8. á z Pánien/

 nien/

nien/ kázda po 4. dáć miálá potroynych.
Teraz iest moie pytánie/ wiele tedy w
Kompániey tey/ kázdego Stanu Osob
było. Facit.

Pot:	Osoby.	Tálárow.
16	1 Zonáty	5
12	1 Młodzian	12/0
8	1 Páni	Fac: 3. Zonátych
4	1 Pánná	Fac: 3. Młodzia:
40		Fac: 3. Pánie.
		Fac: 3. Pánny.

9 Item, Kupiec ieden nákupił Wołow w
Wegrzech/ á te dwiemá z Czeládzi swoiey
dał w moc/ roskázuiac ie pedzić do Nie-
miec/ Pierwszy Czeládnik/ co mniey miał/
podzielił swoie we 4. rowne Stádá/ á záś
Drugi/ we 3. ktoremu Turcy iedno zaraz
odebráli Stádo/ á záś pierwszemu zdechło
ták wiele/ iák iedno Stádo/ w drodze iuż
pod Prágą/ nádiechał ich Pan/ y postrzegł/
że zárownie obá/ ták ieden iák y drugi sztuk
mieli Wołow/ á iż 150. Wołow nie dostá-
wáło. Wieleś tedy sztuk Wołow ná począ-
tku był kupił/ y wiele kázdemu z czeládzi w
moc dał/ Facit 510. sztuk kupił był Wo-
łow. A z tych dał w moc pierwszemu 240.
A drugiemu/ 270. Wołow.

10 Item

10. Item.

Raz dwoie zwierzą silnego/
Było w rodzie podobnego/
Wzrostem się tylko rożnili/
Mocą sobie wystarczyli.
Pierwszego z nich Mułem zwano/
Drugiego zá Osłá miano:
Jákoż nie ináczey było/
Opiszę wam krotko dźieło.
Tych ćiężarem podźielono/
Káżdemu ná grzbiet włożono:
Po ludze Winá Włoskiego/
Albo też Fráncuskiego.
Czuł się Muł/ bydź obćiążáńszym/
Rzekł do Osłá głosem męższym.
Gdyby trzydźieśći do mego
Przydano kwart/ Winá twego:
To ią dwá rázy ták wiele
Miosłbym Winá / y rzekł śmiele.
Ze mu swego więc vdźieli
Trzydźieśći kwart / bo zechceli
Zeby z sobą w zgodźie żyli/
Ná się nie krzywo pátrzyli.
To dopiero w rowney będą/
Przez co Bráterstwá nábędą.
Ośiel ná wszytko przypada/
Nic Mułowi nie odpáda:
Boiąc się Mułá wielkiego/
Zezwala ná prośbę iego:
A ták gdy się pogodźili/
Ják Brát z Brátem z sobą żyli.
Gaday wiele kwart własnego/
Káżdy z nich niosł/ Winá tego.

Facit Ośieł/ 150. á Muł/ 210. kwart.

11 Item, przedał ieden Atłasu łokieć/ po 15. potroynych/ rozumieiąc pro Cento 5. zarobić/ więc gdy dobrze rachuie/ aż znayduie/ że ma 15. p Cento szkody. Pytam/ iáko tedy y po czemu miał łokieć przedáć/ żeby był tego/ co sobie życzył/ dostąpił zarobku. Facit po 55 $\frac{10}{17}$ potroynych/ miał przedáć łokieć.

12 Item, Wilk/ Pies/ y Lis/ zápádli ná káżdego trzech Báránow/ Wilk ziadł swego w iedney czwierći godźinie/ Pies w puigodźiny/ á Lis w godźinie. Predko znowu Wilk podybał drugiego/ ktorego záczawszy zrzeć/ w puł ćwierci godźiny/ Pies y Lis przyszedszy do Wilká/ ieli pomagáć. Pytam/ iák predko wszytko troie owego pożárli Báráná. Facit 11 $\frac{11}{14}$ Minutách.

13 Item, ieden vbogi miał kilká szelągow/ do ktorych sobie iescze tylo wyprosił/ z tych kupił zá 8 szelągow Chlebá. Dniá drugiego/ dostało sie mu iáłmużny/ tak wiele iáko miał/ z tych wydał/ 16. szelągow/ zá Mięso/ Trzećiego dniá/ poszedł ná Odpust/ otrzymał tak wiele/ co iego Resztá była: z tym poszedł ná Gospodę/ y przepił 24. szelągow/ aż mu nic nie zostało/ Pytam/ wiele tedy miał z począttku/ Facit 11. szelągow.

14 Item, kupił ieden skrzyneczkę Rzymskich Rákwic/ zá 27. zło: Rynsk: ktore zaraz gotowemi

wemi zápłácił / te przedáie znowu / káżdą pare po 16 ½ potroynych / ná 8. Mieśiecy czásu / y zá ² robił 15. p. Cento ná Rok / Pytam / wiele par Rekáwic w tey skrzyneczce było. Facit 36. par.

15 Item, ieden Lichwiarz / dáie 5000. złotych / ná lichwe po 20. p Cento, chcac áby ták długo zostawáłá / v tego co ia wźiął / ážby tyla druga vczyniłá summe / iák długoß tedy támten tey summy / záżywáć powinien / ráchuiac Interesse / od Interessy / Fac: 9 4/9 Mieśiecy.

16 Item, łowczy ieden vsczwał Záiacá / y co Záiac 7. to Hárt 5. rázy skoczył / czynia 6. skokow Hártowych / 9. Záiecych. Dognał go tedy we 750. skokách / y dostał Záiacá. Teraz pytam / iák dáleko Záiac od Hártá był / nim sie porwał przed Hártem. Facit 50. skokow.

17 Item, Trzey w Außpurku czynia Kompánia / dostawßy sobie Fáktorá w Lyonie. Po wyśćiu 12. Mieśiecy / czyni y oddáie ráchunek / pokázuiac zarobku 16. p Cento, zá swoie praca sobie biorac / y zátrzymiac 31. złotych / gdźie iesżcze z Resty káżdemu z nich / po 67. złotych przyßło. Pytam / wiele tedy summy Kápitálney było. Fac: 1450. zło:

18 Item, kupił ieden ßtuke Płotná / zá 32. zło: Ryn: 13. potr: 4. hálerzy / przedał łokieć po

złotych

złotych 2. Rynſk: vtráćił $5\frac{4}{7}$ hálerzy ná złotym / Pytam/ wiele łokći trzymáłá ſztuczká/ Facit $15\frac{3}{4}$ łokći.

19 Item, Ma iedẽ 4. Postáwy Sukná / to ieſt/ Poſtaw Czarnego/ Czerwonego/ Zielonego/ y Bronatnego/ ma w ſobie poſtaw Sukná czarnego/ czerwonego/ y źielonego/ tyle łokći/ krom 5. łokći/ co bronatnego poſtaw/ potym czerwonego/ źielonego/ y bronatnego poſpolu/ 5. łokći trzyma w ſobie trzy rázy/ ták wiele/ co poſtaw czarnego/ y gdyby 5. łokći do źielonego/ bronatnego/ y czerwonego ſukná poſtáwu przydano/ toby 4. rázy tylo trzymáły w ſobie łokći/ co czerwonego poſtaw/ náoſtátek/ tylko o 5. łokći grá/ toby ták czarnego/ bronatnego/ y źielonego/ 5. rázy tylo w ſobie trzymał łokći poſtaw/ co źielonego: wieleſz tedy káżdy poſtaw z oſobná/ będźie w ſobie trzymał łokći. Fac: poſtaw czarnego 40. łokći/ czerw: 32. zielonego $26\frac{2}{3}$ á bronatnego $53\frac{1}{3}$ łokći.

20 Item, iedná ſztuká wielka Obićia/ o 240. łokćiách długa/ á o $1\frac{3}{4}$ łokćiu ſzeroka/ te płotnem podſzywáno/ y wyſzło ná podſzewkę 140. łokći/ Pytam/ iák ſzerokie płotno bydź muśiáło ná ſzerz. Facit ná 3. łokćie.

DO

DO ZOILA.

Nie ſczyp, nie gań, bo choć gániß,
Háńby mie tym nie nábáwiß.
Gdyż ći zwyczáynie ſię śmieią,
Co ſámi máło vmieią.
Bo ſczypáć, gánić, nicowáć,
Ieſt to iákby pokázowáć.
Coś vmieć wiecey nád ludźi,
A z tych káżdy drwi y łudźi.
Dawna prawdá, że iednemu,
Nie wygodźi, coż! káżdemu.

Záczym powiem ći ieden Apolog, y tym ſkończę.

Jechał Stárzec ná Ośle/ y Syn zá nim máły
Szedł pießo/ wnetże ludźie/ o zápámiętáły
Stárcze mowią/ co Dźiećiś ſwoie ták morduieß.
A ná ták ſłábe śiły/ nic nie reſpektuieß.
Więc Oćiec z Osłá źśiedźie/ á nań Syná wſádźi/
Lecz y to poſtáremu przećię ludźiom wádźi.
Mowią/ to glupi Stárzec/ co ſię ſam morduie:
A chłopcu niepotrzebnie/ młodemu folguie.
To słysząc/ rzecze Oćiec/ więc pießo poydźiemy/
A zaß wżdy kiedyżkolwiek ludźiom wygodźiemy.
Potka ſię z ſkupą/ ktora/ á toż dwáy Błaznowie/ 5.
Gdy Osłowi folguią/ ſámi ſą Osłowie.
A więc obá ná Osłá/ lud pátrz niebácznego
Stárcá z Synem trapiących/ Ośiełká ćichego.

Ostátnia rzecz/ áż Stáry/ weźmie Osłá ná się/
Y wziąwszy/ nieśie/ á w tym podkawszy sie cząśie
Páński/ (wołáią ludźie) pátrzćieś tych szalonych.
Co robią/ á w tym Stárzec/ widzę że ludzkiemu/
Trudno wygodźić zdániu/ á ták postáremu/
Zyć przyidźie/ nic nie dbáiąc/ ná głupie mniemánie
Gminu pospolitego/ y ná ich szemránie.

FINIS.

Sit Laus, Honor, & Gloria,

TRINIS.

INDEX.

L 2 RO-

odtąd karty wyrwane

RESOLWOWANIE,

Albo Podźielenie iednego Cáłego ná Częśći, ták Wagi, Monety, iáko y Miáry,

A Naprzod WAGI.

1 Cetnar/ ma 130. funtow/ albo kámieni 5.
2 Cetnary/ máią 260. funtow/ albo kámie: 10.
3 Cetnary/ máią 390. funtow/ albo kámie: 15.
½ Cetnará/ ma 65. funtow.

Cetna-

INDEX.

Xiąg, Rozdźiałow, y Artykułow.

XIĘGA PIERWSZA.

ROZDZIAŁ I.

ROZDZIAŁ II.

Ł ARTY:

Exempla

$\frac{2}{3}$ złotego ma 60. ßel: 20. gr: 6 $\frac{2}{3}$ pot: 2 $\frac{1}{3}$ ßoſta:
$\frac{2}{5}$ złotego ma 36. ßel: 12. gro: 4. potr: 2. ßoſta:
$\frac{3}{4}$ złote: ma 67 $\frac{1}{2}$ ße: 22 $\frac{1}{2}$ gr: 7 $\frac{1}{2}$ pot: 3 $\frac{3}{4}$ ßoſt:
1 Złoty Ryńſki/ ma złotych Polſkich 2. ábo gr: 60. náßych/ álbo 20. potr: lub 10. ßoſtakow.
1 Ort Ryńſki/ ma gr: 15. álbo 5. potroynych.
1 Potroyny/ ma 12. hálerzow.
1 Ducat Correnti, ma pułtrzećiá złot: Polſkie°.
1 Lyrá Wenecka/ ma 12. großy Polſkich.
10 łokći Weneckich/ czynią 107. Polſkich.
15 Cwiertni/ ieſt łaßt Zbożá.
3 Korce/ ieſt iedná Cwiertniá.
1 Korzec/ ma 8. Miárek.
20 Poſtáwow/ ieſt Bállá Sukná.
32 łokći/ ma Poſtaw Sukná.
40 Sztuk/ ieſt ieden Szorok Soboli.
10 Ryz/ czynią Belle Pápieru.
1 Ryzá/ ma 20. Liber.
1 Librá/ ma 25. Arkußy.
1 Rok/ ma 365. dni/ álbo 12. Mieśiecy/ álbo 52. Niedźiel/ y 1. dźień.
1 Tydźień/ ma 7. Dni.
1 Dźień y Noc/ ma 24 godz: 1. godz: 60 minut.
1 Minutá/ 60 ſecund. 1. Secundá/ 60 Tertiás.
1 Rok/ ma 8760. Godźin.

Nota Znákow, ktore ſie kłádły w Exemplách.

+ znáczy plus, álbo wiecey.
÷ znáczy minus, álbo mniey.

Nume-

Numerus Ecclesiasticus, septem exprimitur Literis.

I.	V.	X.	L.	C.	D.	M.
1.	5.	10.	50	100.	500.	1000.

1.	I.	38.	XXXVIII.	75.	LXXV.
2.	II.	39	XXXIX.	76.	LXXVI.
3.	III.	40.	XXXX.	77.	LXXVII.
4.	IV.	41	XLI.	78.	LXXVIII.
5.	V.	42.	XLII.	79	LXXIX.
6.	VI.	43.	XLIII.	80.	LXXX.
7.	VII.	44.	XLIV.	81.	LXXXI.
8.	VIII.	45.	XLV.	82.	LXXXII.
9.	IX	46.	XLVI.	83.	LXXXIII.
10	X	47.	XLVII.	84.	LXXXIV.
11.	XI.	48.	XLVIII.	85.	LXXXV.
12.	XII.	49.	XLIX.	86.	LXXXVI.
13.	XIII.	50.	L.	87.	LXXXVII.
14.	XIV.	51.	LI.	88.	LXXXVIII.
15.	XV.	52.	LII.	89.	LXXXIX.
16.	XVI.	53.	LIII.	90.	XC.
17.	XVII	54.	LIV.	91.	XCI.
18.	XVIII.	55.	LV.	92.	XCII.
19.	XIX.	56.	LVI.	93.	XCIII.
20.	XX	57.	LVII.	94.	XCIV.
21.	XXI.	58.	LVIII.	95.	XCV.
22.	XXII.	59.	LIX.	96.	XCVI.
23.	XXIII.	60.	LX.	97.	XCVII.
24.	XXIV.	61.	LXI.	98.	XCVIII.
25.	XXV.	62.	LXII.	99.	XCIX.
26.	XXVI.	63.	LXIII.	100.	C.
27.	XXVII.	64.	LXIV.	101.	CI.
28.	XXVIII.	65.	LXV.	102.	CII.
29.	XXIX	66.	LXVI.	103.	CIII.
30.	XXX.	67.	LXVII.	104.	CIV.
31.	XXXI.	68.	LXVIII.	105.	CV.
32.	XXXII.	69.	LXIX.	106.	CVI.
33	XXXIII	70	LXX	107.	CVII.
34.	XXXIV.	71.	LXXI.	108.	CVIII.
35.	XXXV.	72.	LXXII.	109.	CIX.
36.	XXXVI.	73.	LXXIII.	110.	CX.
37.	XXXVII	74.	LXXIV.		

200.	CC.	2000.	II M	vel	MM.
300.	CCC.	3000	III M	vel	MMM.
400.	CCCC.	4000.	IV M.	vel	MMMM.
500.	D.	5000	V M		
600.	DC.	6000.	VI M.		
700.	DCC.	7000.	VII M.		
800.	DCCC.	8000.	VIII M.		
900.	DCCCC.	9000.	IX M.		
1000.	M.	10000.	X M.		

$\frac{1}{3}$ Cetnará/ ma $43\frac{1}{3}$ funtow.

$\frac{1}{4}$ Cetnará/ ma $32\frac{1}{2}$ funtow.

$\frac{1}{5}$ Cetnará/ ma 26. funtow.

$\frac{1}{6}$ Cetnará/ ma $21\frac{2}{3}$ funtow.

$\frac{1}{7}$ Cetnará ma $18\frac{4}{7}$ funtow.

$\frac{1}{8}$ Cetnará ma $16\frac{}{4}$ funtow.

$\frac{1}{9}$ Cetnará ma $13\frac{1}{3}$ funtow.

$\frac{1}{10}$ Cetnará ma 13 funtow.

1 Kámień Lwowski/ ma 36 funtow.

1 Kámień Krakowski/ ma 26 funtow.

$\frac{1}{2}$ Kámieniá/ ma 13. funtow.

$\frac{1}{3}$ Kámieniá/ ma $8\frac{2}{3}$ funtow.

$\frac{1}{4}$ Kámieniá/ ma $6\frac{1}{2}$ funtow.

$\frac{1}{5}$ Kámieniá ma $5\frac{1}{5}$ funtow.

$\frac{1}{6}$ Kámieniá ma $4\frac{1}{3}$ funtow.

$\frac{1}{7}$ Kámieniá ma $3\frac{1}{7}$ funtow.

$\frac{1}{8}$ Kámieniá ma $3\frac{1}{4}$ funtow.

$\frac{1}{9}$ Kámieniá/ ma $2\frac{8}{9}$ funtow.

$\frac{1}{10}$ Kámieniá/ ma $2\frac{3}{5}$ funtow.

1 Funt ma 32. łotow.

1 łot/ ma 4. Quintle.
1 Quintlá ma 4. Pſeniki wagi.

Wagá Srebrá y Złotá.

1 Funt ma 2. Grzywnie/ álbo 32. łotow.
1 Grzywná ma 16. łotow.
1 Grzywná ma 64. quintel.
1 Grzywná ma 24. kárátow.
1 Kárát ma 4. Grána.
1 Gran ma 3. Greny.
1 Grzywná ma 96. Gran.
1 Grzywná ma 288. Gren.
1 Kárat ma 12. Gren.
1 Kárat ma $\frac{2}{3}$ łotow.
1 Vncya ma 2. łoty.
1 łot ma 6. Gran.
1 łot ma 18. Gren.

Podźielenie Monety cáłey, ná częśći.

1 Złoty/ ma 90. ßel: 30. gr: 10. pot: 5. ßoſt:
2 Złote/ máią 180. ßel: 60. gr: 20. pot: 10. ßoſt:
$\frac{1}{2}$ złotego ma 45. ßel: 15. gro: 5. pot: 2 $\frac{1}{2}$ ßoſt:
$\frac{1}{3}$ złotego ma 30. ßel: 10. gro: 3 $\frac{1}{3}$ pot: 1 $\frac{2}{3}$ ßoſt:
$\frac{1}{4}$ złotego ma 22 $\frac{1}{2}$ ßel: 7 $\frac{1}{2}$ gr: 2 $\frac{1}{2}$ pot: 1 $\frac{1}{4}$ ßoſt:
$\frac{1}{5}$ złotego ma 18. ßel: 6. gro: 2. potr: 1. ßoſtak
$\frac{1}{6}$ złotego ma 15. ßel: 5. gro: 1 $\frac{2}{3}$ potr: $\frac{5}{6}$ ßoſtá:

624